

صف

ISSN 128372231907

ماهنامه ارتش
جمهوری اسلامی ایران

سال صد و یکم - شماره ۴۹۲ مسلسل ۱۳۳۷ - آبان ۱۴۰۱ - ۸۴ صفحه - ۱۸۰۰۰ تومان

اهدای لوح تقدیر وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی به ارتش جمهوری اسلامی ایران
به مناسبت یکصد و یکمین سال انتشار مجله صف

کتابخانه و آموزش

امروز کتابخوانی و علم‌آموزی نه تنها یک وظیفه ملی، که یک واجب دینی است. از همه بیشتر، جوانان و نوجوانان، باید احساس وظیفه کنند...

رزمایش بزرگ اقتدار ۱۴۰۱ نیروی زمینی ارتش

ماهنامه ارتش جمهوری اسلامی ایران
سال صد و یکم، شماره ۴۹۲، مسلسل ۱۲۳۸ آبان ۱۴۰۱

صاحب امتیاز: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش
مدیر مسئول: سرتیپ دوم ستاد شاهین تقی خانی
جانشین مدیر مسئول: سرهنگ ستاد سید حسن ابوترابی
رئیس اداره فرهنگی و انتشارات: سرهنگ عباس جعفرزاده
مدیر انتشارات: کارمند رتبه ۱۷ کورش بوستانی
سر دبیر: علی حسین احمدی
طراحی، صفحه آرایی و ناظر چاپ: محمد ناصر بیاتی

.....

نویسندگان این شماره:

مهدی رحمتی نیا، هاشم ناطقی، رضا اکبری پویا، رضا جهانفر، سعید موحدی نیا، حمیدرضا اکبری،
علی باقرپور، مرضیه ممتاز، آریا بیرانوند، امیر حسین محمدی، کامران بخشی پور، هادی رضایی،
حسنعلی کرزبر، هادی رضایی، مهدی احمدی، سید مسعود میر پنهان، محمد حسن عبدی .

.....

عکس: مسعود نظری (عکس جلد)، علیرضا غفاری، امین کریمی، سید سلیمان رفیعی، موسی تقوی نمین.

.....

با تشکر از: مرکز اسناد سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، ادارات عقیدتی سیاسی نیروی زمینی، نیروی پدافند هوایی،

نیروی هوایی، نیروی دریایی و ستاد ارتش

.....

تلفن و دورنگار تحریریه: ۰۲۱-۸۸۴۴۱۰۸۶

امور مشترکین: ۰۲۱-۸۸۴۳۷۰۳۵

توزیع: ۰۲۱-۲۲۹۳۹۱۲۴ (معاد ملکی)

نشانی مجله: تهران صندوق پستی ۳۳۷۶-۱۶۷۶۵

معاونت فرهنگی و روابط عمومی سازمان عقیدتی سیاسی ارتش (اداره فرهنگی و انتشارات)

لیتوگرافی و چاپ: شفق

.....

نشانی وبگاه ارتش: www.aja.ir رایانامه: saff@aja.ir سامانه پیام کوتاه مجله: ۱۰۰۰۰۵۹۴۳

پیام رسان سروش: [@ajaneews_ir](https://t.me/ajaneews_ir) پیام رسان ایستا: [@ajaneews_ir](https://t.me/ajaneews_ir)

.....

☑ به منظور بهبود روند انتشار، کیفیت مطالب و توزیع مجله، پیشنهادها، انتقادات و زمان دریافت مجله را
به سامانه پیام کوتاه مجله ارسال کنید.

.....

لطفاً جهت ارسال آثار به نکات زیر توجه کنید:

- انتخاب موضوع بر اساس یکی از زمینه‌های اصلی مجله
 - ذکر منابع و مأخذ و ارجاع درون‌متنی در مقالات تحقیقی
 - ارسال روگرفت از متن اصلی در مقالات ترجمه‌ای
 - درج نشانی کامل، شماره حساب بانک سپه و شماره تلفن
 - پرهیز از ارسال مطالب منتشر شده در سایر نشریات کاغذی یا مجازی
 - ارسال مطالب فقط در قالب word به نشانی الکترونیکی مجله صف saff@aja.ir یا در لوح فشرده به نشانی تحریریه
- دیدگاه‌های نویسندگان مقاله‌ها و محتوای مصاحبه‌ها الزاماً بیانگر نظریات سازمان عقیدتی سیاسی ارتش نیست.

۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

رؤیایی با نام دالان
شورای ترک در
بحران قفقاز جنوبی

متفاوت‌ترین جشن تولد

فرمانده

بیانات رهبری

سرمقاله

مصباح ۸

دفاع مشروع
از منظر قوانین بین‌الملل و
اهمیت دفاع

۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳

دانش
نوبین
نظامی

دست یابی ایران به
سامانه پدافند هوایی
۴۰۰ کیلومتری

ابتکار، خلاقیت
و نوآوری
پدافند هوایی در
جنگ تحمیلی
عراق علیه ایران

تاریخچه جنگ الکترونیک

پوستر

روشنگری با
رویکرد دفاعی

الگوسازی رفتاری
از شهدا و خانواده شهدا

ضمانت در نظام
حقوقی ایران

۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

پنجره شکوفایی

اسماء الحسنی

کبد چرب غیر الکلی و
نقش تغذیه در ایجاد
این بیماری

جامعه کنونی
ما به
معنویت
مخلصانه
احتیاج دارد

«حدیث بخوان، جایزه بگیر»

خانواده صف

«صف» در یک نگاه

با نگاهی به مجله وزین «صف» که جشنواره یکصدمین سال انتشار آن، پانزدهم آبان ماه سال جاری با همت سازمان عقیدتی سیاسی ارتش برگزار شد و ورق زدن چند صفحه از شماره‌های مختلف آن، مطالب مختلفی از جمله بیانات و رهنمودهای فرمانده معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در عرصه‌های دفاعی، سیاسی و فرهنگی، گفت‌وگو با فرماندهان و گزارش میدانی از اقدام‌های آنها در زمینه‌های مختلف، عملیات‌ها و رزمایش‌های ماندگار و غرورآفرین، شرح رشادتهای رزمندگان در دوران دفاع مقدس، زندگی‌نامه شهدا، آشنایی با سایر ارتش‌های جهان، انعکاس دستاوردهای تسلیحاتی و تجهیزاتی نظامی ارتش، گزارش فعالیت‌ها و برنامه‌های قرآنی، مذهبی و فرهنگی در ارتش، مباحث سیاسی روز و سایر مطالب خواندنی به چشم می‌خورد. قطعاً این کار فرهنگی نتایج مثبت فراوانی دارد که آگاه‌سازی، افزایش علم و دانش ارتشیان و ایجاد همدلی و هم‌افزایی در میان آنان از مهم‌ترین این نتایج است. مجله «صف» طی روزهای پس از پیروزی انقلاب، دوران دفاع مقدس و سال‌های پس از آن، وظیفه و رسالت خود در زمینه «ارگان مطبوعاتی ارتش» بودن را به‌خوبی ایفا کرده است. در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی که اوضاع ارتش آشفتگی بود و عده‌ای شعار انحلال ارتش را می‌دادند، مجله صف با انعکاس زحمات ارتشیان در مسیر پیروزی انقلاب اسلامی، پیوستن آنان به مردم و حماسه‌آفرینی‌های ارتشیان در مقابله با ضد انقلاب در مناطق مختلف، ترکمن صحرا و سایر مناطق، چهره انقلابی ارتش را به نمایش گذاشت.

این مجله در دوران دفاع مقدس به انعکاس حضور ارتش در جنگ با دشمن و ایثار و از خودگذشتگی ارتشیان، گسترش فرهنگ ایثار و شهادت، زندگی‌نامه شهدایی که فخر ارتش هستند و اخبار مرتبط با جنگ پرداخت. طی سال‌های گذشته با عنوان مجله صف، ویژه‌نامه‌های متعددی در موضوع‌های مختلف نظامی و مناسبی منتشر شده است؛ از ویژه‌نامه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس گرفته تا ویژه‌نامه‌های مختص نیروهای زمینی، پدافندی، هوایی و دریایی، ویژه‌نامه عملیات سوسنگرد تا ویژه‌نامه چهل سالگی انقلاب اسلامی (بر مدار آفتاب) و سایر موارد که امروز هر یک از آنها، یک سند ارزشمند درباره تاریخ ارتش، انقلاب اسلامی و دفاع مقدس هستند. مجله صف با پشتوانه محتوایی غنی دفاع مقدس و امور نظامی، در شماره‌های مختلف به زندگی‌نامه و حماسه‌آفرینی‌های ایثارگران ارتش در دوران دفاع مقدس اعم از شهیدان، جانبازان، آزادگان و سایر دلیرمردان آن دوران، توصیف و تجزیه و تحلیل عملیات‌های ماندگار، از عملیات انتقام در ۳۱ شهریورماه ۱۳۵۹ و دفاع ۳۴ روزه از خرمشهر تا عملیات مرصاد، به‌خصوص عملیات‌های غرورآفرین ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین و بیت‌المقدس پرداخته است. آشنایی با دانش نظامی و شناخت انواع تجهیزات و تسلیحات مانند سامانه‌های توپخانه‌ای، موشکی و رادارهای پدافندهوایی، جنگنده‌ها و اصطلاحات تخصصی نیروی هوایی، ناوها، هواناوها، شناسورهای سطحی و زیرسطحی نیروی دریایی و تجهیزات و دانش سایر نیروهای مسلح بخش دیگری از محتویات مجله صف را تشکیل می‌دهند. همچنین بیان مباحث دینی و اعتقادی و انعکاس همایش‌ها و جشنواره‌های برگزاری در زمینه‌های قرآن، حدیث، نماز آموزشی و سایر امور دینی نیز بخش زیادی از محتوای مجله صف طی سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی را تشکیل می‌دهند. مروری بر تاریخ ایران و جهان، به‌خصوص از نظر نظامی و آشنایی با نبردهای بزرگ جهان و سایر مباحث نیز جای خاصی در مجله صف طی سال‌های گذشته داشته‌اند. چرا که از جمله اهداف انتشار مجله صف، افزایش آگاهی و بینش سیاسی کارکنان ارتش از طریق بیان مباحث سیاسی روز در قالب مقاله، گزارش و تجزیه و تحلیل رویدادهای سیاسی است. به امید روزهای بهتر برای مجله صف.

مجله «صف» در پاسخ‌گویی به نیازهای مخاطبان خود، تا حدود زیادی موفق بوده است

کرونا و تحریم‌های اقتصادی، از منظر حقوق بین‌الملل

بزرگ‌ترین دستاورد پدافند هوایی، امنیت و بازدارندگی برای ایران اسلامی است

۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴

علم و دانش نظامی فرماندهان ارتش در دوران دفاع مقدس

خودکفایی نظامی در نیروی زمینی ارتش

«جهاد» لازمه حفظ اسلام و مسلمانان

۶۴ ۶۳ ۶۲ ۶۱ ۶۰ ۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶

دانش‌آموزان ممتاز

فقط یک قدم برای خوشبختی یا بدبختی کافی است...

دولت آمریکا در هیچ کشوری، میان هیچ ملتی، یک وجهی عمومی ندارد.

«مرگ بر آمریکا» دیگر جزو شعارهای اختصاصی ملت ایران نیست؛

در بسیاری از کشورها گفته می‌شود.

مرگ بر آمریکا

نهج البلاغه

حکمت ۱۴

مصباح ۸: ترویج و اشاعه حکمت‌های نهج البلاغه در ارتش

با توجه به تأکید و عنایت خاص «امیر سر لشکر موسوی» فرمانده محترم کل ارتش جمهوری اسلامی ایران به امر گسترش هر چه بیشتر معنویت در میان کارکنان ارتش اعم از یابور و وظیفه، جای خالی حکمت‌ها، عرفان، اخلاق و معنویت «نهج البلاغه» در برنامه‌های آموزشی و فرهنگی ارتش احساس می‌شود. در این راستا و همچنین در راستای تحقق فرامین فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) مبنی بر ارتقای بصیرت دینی و سیاسی کارکنان ارتش و خانواده آنان، سازمان عقیدتی سیاسی ارتش با هدایت رئیس محترم سازمان «حجت‌الاسلام والمسلمین محمدحسینی» با تدوین طرح «مصباح ۸» ترویج و اشاعه آموزه‌های نهج البلاغه در ارتش را در دستور کار خود قرار داده است.

بر آن شدیم تا در نشریه «صف» ارتش که از جمله مأموریت‌ها و وظایف آن هدایت معنوی کارکنان ارتش و خانواده آنان است نیز طی هر شماره یکی از حکمت‌های کتاب ارزشمند «نهج البلاغه» و توضیح‌های لازم درباره آن را درج کنیم.

♦ حکمت ۱۴ نهج البلاغه:

■ نتیجه بی‌مهری نزدیکان

وَ قَالَ (ع): «مَنْ ضَيَّعَهُ الْأَقْرَبُ، أُتِيحَ لَهُ الْأَبْعَدُ.»

■ ترجمه

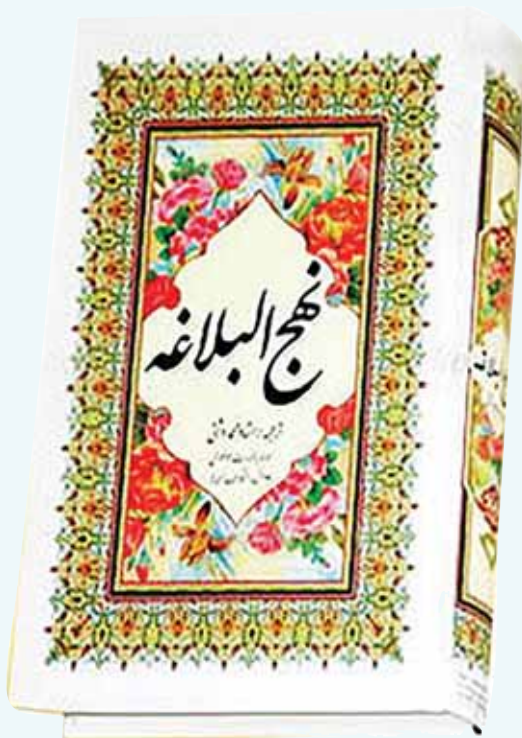
امام (ع) فرمودند: «کسی که نزدیکانش او را رها سازند آنها که دورند برای (حمایت از او و یاری‌اش) آماده می‌شوند.»

■ شرح

امام (ع) در این جمله به کسانی که بستگان نزدیکش نسبت به او بی‌مهری می‌کنند و رهایش می‌سازند دل‌داری و امیدواری می‌دهد که نباید از این جریان مأیوس گردند؛ خداوند راه دیگری به روی او می‌گشاید و می‌فرماید: «کسی که نزدیکانش او را رها سازند آنها که دورند برای (حمایت از او و یاری‌اش) آماده می‌شوند.» (مَنْ ضَيَّعَهُ الْأَقْرَبُ، أُتِيحَ لَهُ الْأَبْعَدُ.)

■ لغت

ضَيَّعَهُ: ضایع کرد او را، ترک کرد او را - أُتِيحَ لَهُ: برایش مهیا شد

مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی):

نخبه به معنای واقعی کلمه یعنی برگزیده و ممتاز

◆ نخبه یکی از مهم‌ترین ثروت‌های انسانی کشور است

«...حقیقتاً حضور شما جوان‌ها، به‌خصوص جوانان نخبه که شما هستید، خلاق امید است؛ یعنی اصلاً حضور شما در هر جا که باشید، امید را به وجود می‌آورد، خلق می‌کند. برای همین هم هست که کسانی که با پیشرفت کشور موافق نیستند، با حضور شماها در آن جایی که باید حاضر باشید، موافق نیستند. در مورد نخبه علمی و [کلاً] نخبه، اولاً باید بدانیم و می‌دانیم که نخبه یکی از مهم‌ترین ثروت‌های انسانی کشور است؛ بله، منابع طبیعی کشور مهم است، جایگاه‌های جغرافیایی مهم است، شکل اقلیمی مهم است، اینها همه مهم است، اما یکی از مهم‌ترین‌ها وجود نخبه است؛ نخبه را ثروت عظیمی باید دانست.»

◆ نخبه یعنی برگزیده و ممتاز

«...یک عنصر در ایجاد نخبه، استعداد طبیعی او است؛ فکر خوب، ذهن خوب، مغز خوب، که این عطیه الهی است؛ این دیگر کار کسی نیست، این را خدا داده؛ حالا اینکه به چه دلیل خدا داده، بحث دیگری است. عنصر دوم برای اینکه کسی نخبه بشود، همت و تلاش او است، کار خود او است؛ و الا خیلی‌ها هستند همین عطیه خدادادی را دارند، [اما] کار نمی‌کنند، تلاش نمی‌کنند،

مقام معظم رهبری و فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در تاریخ بیست‌و‌هفتم مهرماه در دیدار با نخبگان و استعداد‌های برتر تحصیلی، با اشاره به نقش بی‌بدیل نخبگان در پیشرفت کشور، به بیان شاخص‌های نخبگی و انتظارهای متقابل نخبگان و مسئولان دستگاه‌های اجرایی پرداختند. معظم‌له در تاریخ یازدهم آبان‌ماه و در آستانه سیزدهم آبان، روز دانش‌آموز و روز ملی مبارزه با استکبار نیز در دیدار با دانش‌آموزان با اشاره به دشمنی‌های آمریکا تا به امروز، به تغییر نظم جدید جهانی و جایگاه ایران در این نظم سخنانی ایراد فرمودند.

همت نمی‌کنند، به جایی نمی‌رسند؛ نه خودشان رشد می‌کنند و نه به کشور کمکی می‌کنند. عنصر سوّم برای نخبه بودن و نخبه شدن و نخبه شمرده شدن عبارت است از هدایت و توفیق الهی. بدون تردید برای اینکه شما نخبه بشوید و نخبه شمرده بشوید، احتیاج دارید به توفیق الهی و به هدایت الهی... نخبه آن کسی است که به معنای واقعی کلمه برگزیده باشد؛ نخبه یعنی منتخب؛ نخبه یعنی برگزیده و ممتاز.»

◆ نخبه باید کنار مردم خودش بماند

«اما انتظار از نخبه؛ ما از شما انتظاراتی هم داریم. اولین انتظار این است که ظرفیت برتری را که خدای متعال به شما داده — که این ظرفیت، ظرفیت شخصی شما است — تبدیل کنید به ظرفیت ملی. یعنی این توانایی را در خدمت حل مسائل کشور قرار بدهد. ما خیلی مسائل داریم؛ حالا شما اینجا چند موردش را گفتید، معدن را گفتید، حمل و نقل را گفتید، فضا را گفتید؛ اینها مسائل مهم کشور است؛ نخبگی را صرف کنید در این موارد. نخبه باید کنار مردم خودش بماند. نمی‌گوییم مهاجرت نکند، درس نخواند، به فلان دانشگاه برتر یا فلان مرکز نرود؛ نه، برود اما برای مردمش برود، برود برای اینکه برگردد اینجا برای کشورش کار کند، نرود برای اینکه برای او ابزار و مهره بشود.»

◆ نخبه‌های ما نباید از دشمن غافل شوند

«یک توقع دیگری که از نخبگان هست، این است که غفلت نکنند. اینجا دو جور غفلت وجود دارد: یکی غفلت از توانایی‌های خود است. اگر شما از توانایی‌های خودتان غفلت کنید، دیگر تلاش نخواهید کرد. بعضی از نخبگان ما به یک حدی که می‌رسند متوقف می‌شوند؛ این ناشکری است، این غفلت است. غفلت دیگر [غفلت از] ظرفیت‌های کشور است. حالا شما دوستان آمدید هر کدام از آن رشته خودتان و کار خودتان گفتید؛ خیلی خوب، اطلاعاتتان خیلی خوب است، ما استفاده می‌کنیم؛ اما از رشته‌های دیگر خبر دارید؟ نخبه‌های کشور از ظرفیت‌های عظیم و وسیع کشور مطلع هستند؟ من فکر نمی‌کنم؛ یعنی می‌دانم که نه، همه مطلع نیستند؛ اکثر مطلع نیستند. یک غفلت دیگر هم غفلت از دشمن است. از دشمن هم نباید نخبه‌های ما غافل بشوند. دشمن گاهی به عنوان یک چهره علمی جلو می‌آید. بنده خبر دارم؛ اینکه می‌گوییم، اطلاع است، حدس و تحلیل نیست.»

◆ لزوم اصلاح شاخص‌های نخبگی

«اما انتظاراتی هم که از دستگاه‌ها برای نخبه داریم، بخش مهمی است. در یک کلمه: حمایت. از دستگاه‌ها توقع داریم که از نخبگان حمایت کنند. این حمایت همیشه به معنای پول دادن نیست. گاهی پول دادن مضر است؛ حمایت [باید] عاقلانه، بخردانه و باتوجه به جوانب گوناگون باشد. یک نکته دیگر که انتظار می‌رود، این است که شاخص ارزیابی نخبه را اصلاح کنیم. امروز شاخص ارزیابی استاد و نخبه و غیره غالباً مقالات است؛ این درست نیست. البته من قبلاً هم این را گفته‌ام، من بارها تکرار کرده‌ام این را؛ شاخص‌ها را حل مسئله قرار بدهید.»

◆ شیوه اعمال دشمنی‌ها فرق کرده، پیچیده شده

خب آمریکای امروز همان آمریکای دیروز است. آمریکای امروز همان آمریکای بیست‌وهشتم مرداد است. همان آمریکای کمک‌کننده به سدّام است. همان آمریکای طول سال‌های گذشته است؛ با یکی دو فرق مهم: یکی دو تفاوت کرده که ما باید توجه به این تفاوت‌ها داشته باشیم: یکی این است که روش‌های دشمنی پیچیده‌تر شده؛ ما به این باید توجه کنیم. دشمنی‌ها همان دشمنی‌ها است، منتها شیوه اعمال دشمنی‌ها فرق کرده، پیچیده شده، باز کردن گره‌ها به آسانی نیست؛ باید دقت کرد، باید هوشیار بود. البته ما به بچه‌های خودمان، جوان‌های خودمان، دست‌اندرکاران خودمان اعتماد داریم، و می‌دانیم می‌توانند [گره‌ها را] باز کنند، ولی بالاخره پیچیده است.»

◆ فکر مقاومت و جبهه مقاومت در مقابل زورگویی گسترش خواهد یافت

«...علائم زیادی وجود دارد که نظم کنونی جهان دارد تغییر پیدا می‌کند و نظم جدیدی بر جهان حاکم خواهد شد. یک خطوط اساسی‌ای هست که مطمئناً این خطوط اساسی در این نظم جدید هست. خط اساسی اول عبارت است از انزوای آمریکا، خط اساسی دوم انتقال قدرت سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و حتی علمی، از غرب به آسیا. نقطه سوّم، [یعنی] آن خط اساسی سوّم: فکر مقاومت و جبهه مقاومت در مقابل زورگویی گسترش خواهد یافت، که مبتکرش جمهوری اسلامی است.»

انسجام و یکپارچگی ملت عامل ناامیدی دشمنان

امیر سرلشکر سید عبدالرحیم موسوی، فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران در بازدید از گروه پدافند هوایی زاهدان و در جمع فرماندهان و کارکنان گروه پدافند هوایی زاهدان، گفت: همان گونه که پدافند هوایی عملکردی در خشان در سال های دفاع مقدس داشته، امروز نیز نقش حیاتی در مراقبت از مرزهای ایران و تأمین امنیت کشور ایفا می کند.

نیروی پدافند هوایی ارتش با در اختیار داشتن کارکنان مؤمن، متعهد، خلاق، خوش فکر، ایثارگر و متخصص در کنار دیگر رزمندگان و حافظان امنیت با طراحی، ساخت و به کارگیری انواع سامانه های پدافندی، راداری، موشکی و با انجام آموزش های لازم و تمرین های متعدد، آمادگی خود را ارتقا داده و به صورت ۲۴ ساعته در این سرزمین، مأموریت مراقبت و دفاع هوایی از آسمان کشور را برعهده دارد. فرمانده کل ارتش با اشاره به اغتشاش های اخیر گفت: این اغتشاش ها ضرورت جهاد تبیین را دوچندان کرد، چراکه دشمن با استفاده از فضای مجازی بر روی تفکر جوانان ما کار کرده است.

امیر سرلشکر موسوی انسجام و یکپارچگی ملت را عامل ناامیدی دشمنان دانست و خاطر نشان کرد: تفرقه افکنی به ویژه در میان احزاب و قومیت های مختلف که با هدف تجزیه کشورمان رخ می نمایند، بخشی از نقشه های شوم دشمنان است که سراب و خیال بافی بیهوده ای است و با وجود مردم همیشه در صحنه و نیروهای مسلح متعهد، هیچ گاه محقق نخواهد شد.

۱۴۰۱/۰۸/۱۲

۱۴۰۱/۰۸/۱۳

◆ دشمنان با استفاده از جنگ های ترکیبی به دنبال مقاصد خود هستند

امیر سرلشکر سید عبدالرحیم موسوی، فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران در بازدید از یکان های ارتش در نوار مرزی جنوب شرق کشور، در جمع فرماندهان و کارکنان این یکان ها گفت: «امروز نقش یکان های نیروی زمینی ارتش در حفاظت از مرزهای ایران اسلامی بسیار حائز اهمیت است و حضور مقتدرانه این یکان ها در نوار مرزی شرق کشور بسیار بازدارنده بوده است؛ به حمدالله در حال حاضر شاهد ثبات و امنیت در این منطقه و مرزهای کشورمان هستیم. تشکیل یکان پهپادی در نیروی زمینی در کنار تعهد، تخصص و آمادگی کارکنان این نیرو، ضمن رصد و مراقبت مرزها، آمادگی مقابله با هرگونه تهدید را ارتقا داده است.

دشمن با ترفندهای مختلف درصدد ضربه زدن، انشقاق و تجزیه ایران عزیز است و ما مکلفیم تا ضمن هوشیاری در مقابله با جنگ نرم دشمن، از مأموریت مهم دیگر خود که صیانت از مرزهای کشور است غافل نشویم. استکبار جهانی و در رأس آن آمریکا، انقلاب اسلامی ایران

را بزرگ‌ترین مانع رسیدن به اهداف خود در منطقه می‌دانند و با استفاده از جنگ‌های ترکیبی به دنبال مقاصد خود هستند. البته همان‌طور که در جنگ سخت اجازه هیچ‌گونه تعدی دشمن را ندادیم و یکپارچه، متحد و منسجم با برادران خود در نیروهای مسلح و با پشتیبانی مردم، حافظ این خاک مقدس بوده‌ایم، همچنان نسبت به حفظ حریم مرزهای جمهوری اسلامی بسیار حساسیم و هم‌زمان و در جنگ ترکیبی نیز ان‌شاءالله با همراهی مردم بصیر، بر هجمه عظیم دشمن فائق خواهیم آمد.»

۱۴۰۱/۰۸/۲۲

۲ **ارتقای سامانه باور ۳۷۳ دستاورد بزرگی است**

فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران در آیین تجلیل از دست‌اندرکاران و نخبگان ارتقای سامانه برد بلند باور ۳۷۳، با تأکید بر اینکه ارتقای سامانه باور ۳۷۳ دستاورد بزرگ و مجموعه‌ای از دانش و فناوری‌های گوناگون، به‌روز و پیچیده است، گفت: «امپراتوری رسانه‌ای نظام سلطه نمی‌گذارد این پیشرفت‌ها و دهها موفقیت دیگر شیرینی خود را به ملت و به جهان نشان دهد. آنهایی که با مشغول‌سازی و تضعیف توان دفاعی، امنیتی و اطلاعاتی باعث این وضعیت شدند، باید جواب بدهند. البته حساب ما با شیطان بزرگ جداست، ما طراح هر دو را یکی می‌دانیم؛ هم طراحی و اجرای اغتشاش‌ها و هم طراحی و اجرای ترور و کشتار و ناامنی. هر دو سرنخش آمریکا، رژیم صهیونیستی و تفکر مردود سعودی است. سامانه ارتقایافته و دورایستای باور ۳۷۳، این دستاورد بزرگ (دارای توانایی مورد هدف قرار دادن پهپاد در ۳۰۴ کیلومتری) را به همه شما و همه کسانی که در خلق آن سهم دارند، از جمله صنایع دفاعی، نیروی پدافند هوایی ارتش، شرکت‌های دانش‌بنیان مرتبط و دانشگاه‌های پشتیبان تبریک عرض می‌کنم. عظمت این کار بزرگ یکی از این جهت است که مجموعه‌ای از دانش و فناوری‌های گوناگون، به‌روز و پیچیده است که یکی دو کشور بیشتر به آن دست پیدا نکرده‌اند و دیگر اینکه، این اتفاق مبارک، در تحریم و محدودیت کامل و فقط با فکر و دانش و به‌دست جوانان این مرز و بوم به نتیجه رسیده است؛ در حالی که سایر کشورها هیچ تحریم و محدودیتی هم ندارند، هنوز به آن دست پیدا نکرده‌اند. آنهایی که واقعاً و از صمیم قلب به دنبال کشف حقیقت هستند، یک هفته، فقط یک هفته، چشم و گوش نازنین خود را بر صدا و تصویر شیطان ببندند و در یک فضای واقعی به اطراف خود بنگرند؛ به برادران و خواهران هم‌وطن خود و فضای رو به پیشرفت این کشور نگاه کنند؛ آنگاه درمی‌یابند چرا یک ملت اینچنین با عشق پای نظام و انقلاب خود ایستاده و حاضر است جان خود را برای ارزش‌ها، آرمان‌ها و رهبر خود فدا کند.»

۱۴۰۱/۰۸/۲۳

۳ **آمادگی ارتش برای همکاری‌های علمی و دانشی بیشتر**

مسئولان بنیاد ملی نخبگان با هدف توسعه همکاری‌های دانش‌بنیان و هم‌افزایی در جذب نخبگان علمی و فنی در دستگاه‌ها و نهادهای کشوری و لشکری، با حضور در ستاد ارتش، با امیر سرلشکر سیدعبدالرحیم موسوی، فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران دیدار و گفت‌وگو کردند. امیر سرلشکر موسوی در این دیدار، ضمن تأکید بر آمادگی ارتش برای همکاری‌های علمی و دانشی بیشتر، بر هم‌افزایی بین سازمانی در راستای استفاده بهینه از ظرفیت نخبگان به‌منظور حل مشکل‌های کشور تأکید کرد. وی همچنین بر ضرورت توجه به انتظارهای جامعه نخبگان، اعم از نخبگان وظیفه و سایر برگزیدگان بنیاد ملی نخبگان و لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌های آنان در ارتش جمهوری اسلامی ایران، بر تبیین دستاوردهای ارتش و معرفی نخبگان نظامی به‌ویژه شهدای نخبه ارتش جمهوری اسلامی ایران به این مجموعه تأکید کرد. در ادامه این جلسه، «دکتر باقری‌مقدم»، قائم مقام بنیاد ملی نخبگان نیز ضمن تقدیر و تشکر از ارتش جمهوری اسلامی ایران، به‌ویژه کانون مرکزی ارزیابی و رشد سرمایه‌های انسانی ارتش به‌واسطه ارزیابی نخبگان کشوری برای جذب در دستگاه‌های اجرایی، خواستار همکاری‌های بیشتر دو مجموعه مذکور با نگاهی ملی و سازمانی با هدف بهره‌مندی از ظرفیت‌های علمی نخبگان کشوری شد.

متفاوت‌ترین جشن تولد

گزارش مختصر از آئین گرامیداشت یکصدومین سال انتشار مجله صف

محمدناصر بیاتی

آئین گرامیداشت یکصدومین سال انتشار مجله صف، پانزدهم آبان‌ماه با حضور «دکتر محمد مهدی اسماعیلی» وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی، «امیر سرلشکر سید عبدالرحیم موسوی» فرمانده کل ارتش، «امیر سرتیپ خلبان نصیرزاده» جانشین ستاد کل نیروهای مسلح، «حجت‌الاسلام والمسلمین عباس محمدحسینی» رئیس سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، فرماندهان نیروهای چهارگانه ارتش، میهمانانی از فرماندهی انتظامی، سپاه پاسداران، «دکتر خسرو معتضد» پژوهشگر و نویسنده و سردبیران ادوار مجله صف بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، در مرکز همایش‌های کوثر سازمان عقیدتی سیاسی ارتش برگزار شد. در این آئین باشکوه و به یادماندنی، تعدادی از نویسندگان با سابقه مجله صف، اهالی مطبوعات داخل و خارج از ارتش و همچنین خبرگزارهای و رسانه‌های صوتی و تصویری و اهل علم و فرهنگ نیز حضور داشتند که باعث شد مجله صف به عنوان نماد علم و دانش در ارتش از گذشته دور تا کنون و همچنین نظم و انضباط ارتشیان در همه امور، از جمله انتشار مجله صف به مدت یک قرن بدون وقفه به مردم کشورمان بیش از گذشته معرفی شود. در ادامه، بخش‌هایی از سخنان سخنرانان این آئین و افرادی که در حاشیه مراسم نظر خود را درباره مجله صف بیان کردند، با هم مرور می‌کنیم.

هم نشسته‌ایم. مجله صف همان «ماهنامه قشون» است که بعد به ترتیب به «ماهنامه ارتش» و «ماهنامه ارتش» تغییر نام داد و پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز ابتدا «ماهنامه ارتش جمهوری اسلامی ایران» و سپس با رهنمود حکیمانانه مقام معظم

فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر میهمانان، گفت: افتخار می‌کنیم امروز در یکی از متفاوت‌ترین جشن تولدها (صدسالگی مجله صف) دور هم جمع شده‌ایم؛ در حقیقت صد سال است که این مجله متولد شده و ما امروز جشن صدسالگی تولد آن را دور

صف آینه تمام‌نمای هویت علمی، فرهنگی، اجتماعی و رزمی ارتش است

«حجت‌الاسلام والمسلمین محمدحسینی» رئیس سازمان عقیدتی سیاسی ارتش در ابتدای مراسم ضمن عرض خیرمقدم به «دکتر محمد مهدی اسماعیلی» وزیر محترم

از خودگذشتگی، دانش، تجربه و عقلانیت است و همه حوزه‌های متعالی توسعه یک جامعه پیشرفته را ارتش جمهوری اسلامی ایران یکجا جمع کرده است.

هیچ بلیه طبیعی و غیرطبیعی در کشور پیش نمی‌آید، مگر اینکه ارتش قهرمان ما برای خدمت‌گزاری به مردم در آن صحنه حاضر است و خدمت می‌کند. در همین بلیه کرونا که بیش از دو سال کشور عزیز ما و دنیا را گرفتار کرده بود، پشتیبانی و حمایت‌های مؤثر ارتش از برنامه‌های دولت انقلابی در حوزه مهار کرونا افتخارآمیز و نمونه بود. هر جا کرونا گسترش پیدا کرد، بخش‌های درمانی ارتش با تمام امکانات سریعاً به کمک مردم و دولت آمدند. در بلایای سیل و زلزله و دیگر حوزه‌های اجتماعی هم ارتش حضور فعال و مستمر داشته و دارد.

در حوزه‌های علم و دانش هم امروز بخش نظامی کشور از جمله مجموعه ارتش و سپاه، موجب سرافرازی و سربلندی ما هستند. به برکت انقلاب اسلامی، ارتش جمهوری اسلامی، امروز علاوه بر تأمین امنیت ملی و وحدت سرزمینی ایران عزیز ما، در نقش مشاوره، گسترش عدل، عدالت و کمک‌رسانی به دولت‌های دوست برای برقراری صلح در همه نقاط دنیا حاضر و آماده است.

ارتش جمهوری اسلامی ایران امروز مملو از جوانان برومند، افسران دلیر و امرای سرافرازی است که علاوه بر حوزه نظامی، در همه بخش‌ها در کنار امت و امام هستند. نام ارتش قهرمان ما امروز با بزرگانی مثل شهید بابایی و شهید آشناسان گره خورده و عجین شده است. من فکر می‌کنم در مورد شناساندن شهید آشناسان و خیلی از امرای بزرگ ارتش در دوره دفاع مقدس کم‌توفیق بوده‌ایم و نتوانسته‌ایم آنها را برای نسل امروز به‌خوبی معرفی کنیم، به همین دلیل همکارانم را در بخش‌های مختلف سینمایی، تئاتر، موسیقی و کتاب در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف کرده‌ام که یک بخش مهم از کار خودشان را در روایت‌گری از افتخارهای بزرگان ارتش جمهوری اسلامی ایران قرار دهند. بحمدالله خود مجموعه ارتش و سازمان عقیدتی سیاسی هم در این حوزه بسیار توانا هستند، ما هم در کنار

رهبری (حفظه‌الله) و برگرفته از آیه ۴ سوره مبارکه «صف» که می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَأَنَّهُمْ بُيُوتٌ مَرصُوصَةٌ»، به نام «صف» که یک واژه قرآنی، نورانی و آسمانی است، تغییر نام داد؛ این تدبیر حکیمانه، نشان از خوش‌ذوقی معظم‌له دارد که با مشاهده این مجله فرمودند: بهتر است نام این مجله بشود «صف».

به اعتقاد من، مجله صف به‌منزله آینه تمام‌نمایی است که هویت علمی، فرهنگی، اجتماعی و رزمی ارتش در آن بازتاب داده می‌شود و اگر کسی بخواهد حقیقت ارتش را بفهمد، خوب است عمیق و دقیق مجله صف را از آغاز تاکنون مطالعه کند؛ آن‌وقت خواهد فهمید که ارتش ما از چه تراز بالای علمی، اخلاقی، دینی، مکتبی، میهن‌دوستی و اسلام‌دوستی برخوردار است. مجله صف حلقه اتصال بین مردم و ارتش و همین‌طور حلقه وصل بین پایین‌دست و بالادست در ارتش است و در واقع صدای مبارک ارتش در همه حوزه‌ها و برای همه جامعه هدف در ارتش و نیز نماد نظم و انضباط و پایداری ارتش به‌شمار می‌رود. صد سال انتشار منظم این مجله نشان می‌دهد روح نظامی‌گری، انضباط مؤمنانه است و این روح نظامی‌گری مؤمنانه حتی در انتشار مجله‌اش هم خودش را در نقطه صد نشان می‌دهد. انشاءالله این مجله صدساله، با تحقق هرچه زودتر فرج، هزارساله شود تا در عصر ظهور هم بتواند به مأموریت رسانه‌ای خود عمل کند.»

هیچ مجله‌ای در کشور به این قدمت و به این تداوم انتشار نداریم

«دکتر محمد مهدی اسماعیلی» وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز در مراسم گرامیداشت صدمین سال انتشار مجله صف گفت: «خدا را شاکرم که امروز شاهد درخشش ارتش جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یک نهاد نظامی فاخر و سرتاسر امید و اعتماد به امت و امام، در همه حوزه‌های مأموریتی هستیم. ارتش جمهوری اسلامی ایران به‌مثابه یک بازوی توانا، برای پیشبرد اهداف نظام مقدس اسلامی و اوامر فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) عمل می‌کند. کتاب قطور افتخارهای ارتش جمهوری اسلامی ایران صفحات بی‌شماری دارد که تمام آنها آکنده از شجاعت، بزرگواری، ایثار، فداکاری، دلاوری،

و وحدانیت را محقق کند.»

مجله صف نقش بی‌بدیل در تسریع و تعمیق حرکت ارتش به

طرف ارتش معنویت‌محور دارد

«امیر سرلشکر موسوی» فرمانده کل ارتش هم در حاشیه مراسم یک‌صدسالگی مجله صف گفت: «مجله صف یکی از قدیمی‌ترین نشریات کشور است و در یک دوران طولانی، تنها مجله و نشریه دفاعی نظامی کشور بوده که اخبار مربوط به نیروهای مسلح را بیان می‌کرده است. مطالبی که مربوط به دفاع، تجهیزات و تسلیحات و درباره روش‌ها بوده، معمولاً در این مجله گفته می‌شده است. فکر می‌کنم اولین بار پیش از انقلاب با این مجله که با نام مهنامه ارتش منتشر می‌شد، توسط یکی از کارکنان ارتش که خوب است اینجا از وی یاد کنم، به نام «آقای عسکری» که مرتبط با «حجت‌الاسلام والمسلمین قرائتی» و یکی از بچه‌های انقلابی ارتش بود آشنا شدم. من آن موقع دانش‌آموز دبیرستان بودم که مجله را ورق می‌زدم و نسبت به مطالبش علاقه‌مند شدم. بیشتر هم اخبار و اطلاعات نظامی بود. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به دلیل اینکه ارتش به‌عنوان هدف اصلی به سمت یک ارتش معنویت‌محور رفت، بار فرهنگی مجله صف نسبت به گذشته خیلی افزایش یافت؛ یعنی نقش مجله صف در تسریع و تعمیق حرکت ارتش به طرف ارتش معنویت‌محور، یک نقش بی‌بدیل و قابل توجهی است. به طوری که خیلی‌ها در خارج از ارتش هم به این مجله علاقه‌مند هستند و مطالب آن را دنبال می‌کنند.

در دوران دفاع مقدس که مانند حال حاضر، آن قدر تنوع رسانه و دسترسی راحت به اطلاعات و اخبار وجود نداشت، یکی از مواردی که در داخل سنگرها مورد علاقه بود و به آن توجه کرده و مطالعه می‌کردیم، همین مجله صف بود که الحمدلله رب العالمین نقش خودش را به خوبی ایفا کرد. ما که در دورترین نقاط در شمال غرب کشور بودیم، این مجله به دست ما می‌رسید و از مطالب این مجله باخبر می‌شدیم.

آنها هستیم تا بتوانیم معرفی دقیق‌تری انجام دهیم. امروز دنیا درگیر جنگ روایت‌هاست و ما باید روایت‌گر افتخارها و عظمت‌آفرینی‌های ارتش باشیم. جوانان امروز ایران زمین کمتر این عظمت‌ها به گوششان خورده و کمتر دیده‌اند و حتماً از مقصران اصلی ما هستیم که در حوزه فرهنگ و هنر، نسل امروز با عظمت‌ها آشنا نشده‌اند و از این دلآوری‌ها کمتر شنیده‌اند.

در حال حاضر مأموریت و کار اصلی؛ در حوزه فرهنگ است. ما برای کارهای فرهنگی و رسانه‌ای نیازی به غلو و اغراق نداریم، بلکه فقط باید بتوانیم روایت واقعیت‌ها را انجام بدهیم. شما نگاه کنید پخش یک سریال موفق در مورد زندگی شهید بابایی که یک قهرمان نظامی و یک قهرمان در حوزه اخلاق و ارزش‌های انسانی بود چه میزان مهر و محبت مردم را نسبت به این بزرگوار جلب کرد.

امروز دشمن با همه قوا و با استفاده از پیشرفته‌ترین تجهیزات رسانه‌ای، با اتاق فکر صهیونیست‌ها و پول‌های بادآورده کشورهای مرتجع، در حال عملیات علیه آرامش و امید مردم ایران است. آنها آرامش و امید مردم ایران را نشانه گرفته‌اند، چون می‌بینند جمهوری اسلامی ایران در حال تبدیل شدن به یک قدرت جهانی است؛ آنها برای جلوگیری از تحقق این قدرت جدید جهانی، با استفاده از همه سازوکارهای در اختیارشان، به جنگ رسانه‌ای با ما آمده‌اند تا نوجوانان و جوانان ما را نسبت به کارآمدی نظام دینی و آینده‌پرشکوه ملت ایران ناامید کنند. به همین دلیل در کنار همه اقدام‌های لازم، ما باید به حوزه رسانه و عملیات‌های آفندی و پدافندی در این حوزه کاملاً واقف باشیم. اینکه در صد سال گذشته پیشینیان ما در ارتش یک رسانه را به‌عنوان محور اطلاع‌رسانی و ایجاد انگیزه، امید و وحدت بین قشون انتخاب کرده‌اند، ناشی از دوراندیشی و تدبیرشان بوده است. باید به آنها تحسین گفت و آنها را تکریم کرد که نشریه‌ای را در یک نهاد نظامی پایه‌گذاری کردند تا امروز وارد یک‌صدمین سال فعالیتش شود. به جز اندکی از رسانه‌ها و نشریات، ما هیچ مجله‌ای در کشور به این قدمت و به این تداوم انتشار نداریم. حضور من امروز در این جمع، برای تقدیر از چنین روحیه و چنین انضباط مثال‌زدنی در حوزه رسانه است. باید به همه دست‌اندرکاران و همه کسانی که این مسیر را ادامه داده‌اند، به‌ویژه رهبر حکیم و فرزانه انقلاب اسلامی و فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) که با دقت چنین اسم بامسمایی را برای ادامه فعالیت این نشریه انتخاب کرده‌اند، تبریک گفت. ان‌شاءالله ارتش جمهوری اسلامی ایران با قدرت و قوت، مأموریت‌های محوله را انجام دهد و روزبه‌روز شاهد افتخار آفرینی‌های ارتش در همه حوزه‌ها و مأموریت‌ها خواهیم بود تا به‌عنوان بازوی توانا و لشکریان خدا در صف یاران امام عصر (عج)، مأموریت نهایی تشکیل جامعه بزرگ مهدوی و حاکمیت مطلق عدالت

قشون تا صف

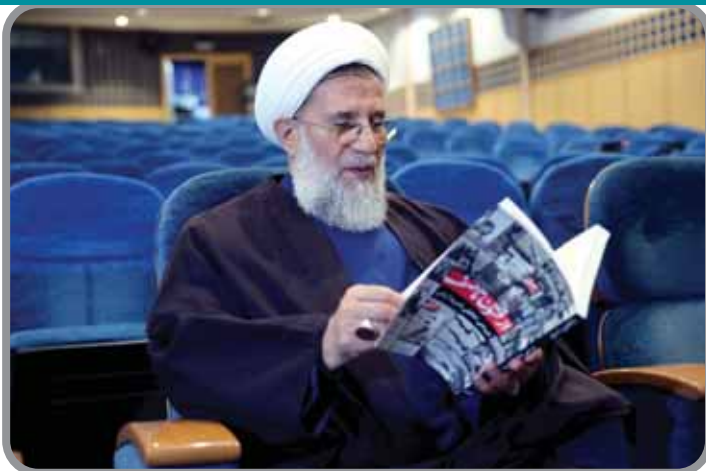
در حاشیه برگزاری این مراسم از کتاب «قشون تا صف» با موضوع بررسی تحلیلی یکصد سال انتشار مجله ارتش به نویسندگی آقای علی اصغر ترکاشوند که توسط انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ارتش به زیور طبع آراسته شده است، رونمایی شد. همچنین در این مراسم از سردبیران و نویسندگان برتر مجله صف از ابتدای پیروزی انقلاب تاکنون با اهدای لوح یادبود، تقدیر بعمل آمد.

صف، کهن ترین مجله کشور است

«دکتر خسرو معتضد» محقق و پژوهشگر برجسته کشور نیز در این مراسم در خصوص پیشینه چاپ نشریه‌های نظامی در کشور صحبت کرد گفت: «در زمان عباس میرزا و زمانی که با روسیه طرف شدیم، به این نتیجه رسیدیم که ما از اطلاعات جدید نظامی بی‌خبر هستیم؛ بنابراین در تبریز چاپخانه‌ای تأسیس شد و نشریه‌هایی توسط مترجمینی که تعلیم دیده بودند، از فرانسه ترجمه می‌شدند. در زمان ناصرالدین شاه، مجله‌ای به نام مرکوری (مریخ) که یک مجله نظامی بود، با علامت الهه جنگ، ماهی یک‌بار منتشر می‌شد. مجله قشون در سال ۱۳۰۰ چاپ شد و امسال با ۱۰۱ سال سابقه، کهن‌ترین مجله کشور است. البته نشریه مجلس از این قدیمی‌تر است، ولی آن مجله نبود. در این دوران ۱۰۰ ساله، سردبیران بسیار برجسته و نویسندگان خوبی در مجله قشون قلم زده‌اند. مجله قشون از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۱۴ با همین نام بود، بعد شد مجله ارتش، یعنی وقتی فرهنگستان ایران تشکیل شد، به جای قشون نام ارتش را گذاشتند. در سال ۱۳۱۴ یک مجله هواپیمایی داشتیم، مجله نیروی دریایی و مجله توپخانه و پیاده‌نظام هم بعد از شهریور ۱۳۲۰ داشتیم، ولی تمام این تشکیلات تعطیل شد. اولین شماره مجله باز همان مجله ارتش با نام مجله ماهانه ارتش از سال ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲ چاپ می‌شد که به صورت کتاب و خیلی خشک بود. از سال ۱۳۳۲ مهنامه ارتش که قبل از آن مهنامه بود منتشر شد و از سال ۱۳۴۰ به بعد یک سردبیر بسیار با ذوق «سروان امان منطقی» مجله را به صورت یک دایره‌المعارف خیلی عالی درآورد. من در سال ۱۳۵۳ در دانشگاه تهران دوستانی داشتم که در مجله ارتش بودند، مانند «سروان دزواره».

یک مجله دیگر هم بود به نام «بررسی‌های تاریخی» که جایش خالی است. «سرهنک شهیدی»، «سرهنک جهانگیر قائم‌مقامی» در این مجله قلم می‌زدند که آدم‌های دانشمندی بودند. «امیر (شهید) منصور ستاری» نیز در سال ۱۳۵۳ ستوان یکم بود که در این مجله مقاله می‌نوشت.

دفاع مشروع از منظر قوانین بین الملل و اهمیت دفاع

محمد مهاجر، کارشناسی ارشد مدیریت دفاعی

در طول تاریخ، بشر سلاح‌های بی شماری برای دفاع از آرمان‌ها و مرزبوم خود به کار گرفته و برای هر سلاحی، ابزارهای دفاعی جهت مقابله با آن نیز ابداع کرده است. این مقابله با دشمن و دفاع، از درگیری‌های تن به تن شروع و به تدریج به دفاع دسته جمعی از ایل و قبیله، با حفر خندق‌های بزرگ و تدابیر دیگر، به دفاع کامل تر سرزمینی تعمیم داده شده و مغز کوشگر انسان از دیرباز تاکنون همواره در جست‌وجوی روش‌های نوین در پیکار بوده است.

بررسی موضوع فنون و فناوری پدافندهوایی در تحلیل قدرت نظامی، به‌ویژه در زمان جنگ، اهمیت بارزی می‌یابد. جنگ‌افزارها، تسلیحات و تجهیزات پیشرفته از اجزای ضروری و حیاتی قدرت نظامی محسوب می‌شوند. کیفیت و کمیت سلاح‌های پیشرفته، تجهیزات جدید و پایگاه‌های مهم نظامی؛ عواملی بنیادی و تعیین کننده در حفظ و افزایش قدرت نظامی و امنیت ملی به‌شمار می‌روند؛ بنابراین در بررسی سنجش و شناخت میزان قدرت نظامی هر کشور باید به وضعیت تسلیحاتی، تجهیزاتی، پایگاه‌های نظامی، کارخانه‌های تولید جنگ‌افزار، جنگ‌افزارهای وارداتی، کشورهای صادر کننده جنگ‌افزار، وجود انبارهای اسلحه، زرادخانه‌های اتمی و غیر اتمی توجه کرد و با مطالعه آنها به سنجش قدرت نظامی آن کشور پرداخته شود. (محمدی، ۱۳۹۸: ۶۳)

نتایج جنگ‌های اخیر انجام شده توسط نیروهای فرامنطقه‌ای، گواه این مطلب است که تغییر در رویکرد جنگ‌ها و قدرت بسیار بالای هوافضایی نیروهای فرامنطقه‌ای که اینک به‌صورت تهدیدی جدی برای کشور در آمده را نمی‌توان نادیده انگاشت؛ باتوجه به اینکه مبنای دکترین نظامی جمهوری اسلامی ایران، دفاعی و تولید ابزار قدرت برای بازدارندگی «فعال» و اتخاذ «دفاع مبتکرانه و مؤثر» است، پدافندهوایی نقش ممتازی در این داکترین دارد که همان «کشف و مقابله با تهدیدهای هوافضایی دشمن است.»

از آنجا که برتری‌های هوافضایی غرب و نیروهای فرامنطقه‌ای در جنگ‌های اخیر، در حوزه تجهیزات یک امر پذیرفته شده است، پرداختن به نقش قدرت نظامی پدافندهوایی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اثرگذار قدرت نظامی و تأثیر آن در استحکام ملی کشور، یک موضوع اساسی است که کلیه کارشناسان و فرماندهان نظامی کشور و به‌خصوص پدافندهوایی را به اندیشیدن درباره نقش پدافندهوایی در مقابله با تهدید نظامی غرب در حال و آینده واداشته است. (خرزاییان، ۱۳۹۷: ۶۵)

دفاع مشروع

دفاع مشروع یا دفاع قانونی، حقی است که حقوق کیفری، برای اشخاص در مورد دفاع از خود یا افراد دیگر (در صورت نیاز به کمک)، در هنگام حمله افراد دیگر، قائل شده است. دفاع مشروع در جایی پدید می‌آید که بجز ارتکاب جرم، هیچ راه دیگری برای دفع خطر ممکن نباشد. در این صورت، مدافع نه تعقیب و مجازات می‌شود و نه ضامن خسارت‌هایی است که به بار می‌آورد. دفاع مشروع، اصلی

پذیرفته در تمامی نظام‌های حقوقی است. (زیارت‌طلب، ۱۳۹۹: ۱۴)

دفاع مشروع از منظر نظام حقوقی و قوانین ایران شامل این است که افراد حق دفاع از جان، مال، ارض، ناموس و آزادی خود را، در هنگام تجاوز یا خطر حتمی قریب‌الوقوع، با ارتکاب رفتار دفع‌کننده خطر دارند؛ مشروط بر اینکه دفاع آنها، با خطر متناسب باشد و توسل بدون فوت وقت قوای دولتی، عملاً ناممکن باشد. (ماده ۶۱ قانون مجازات اسلامی،

مصوب ۱۳۷۰) دفاع مشروع در حقوق بین‌الملل نیز باتوجه به تعریف دفاع مشروع و نیز ماده (۵۱) منشور ملل متحد، این است که مفهوم دفاع مشروع در حقوق بین‌الملل، همانند دفاع مشروع در حقوق داخلی بوده که در نبود فرصت برای توسل به قانون، به قربانی تجاوز حق دهد تا به‌فوری با توسل به‌زور به دفاع از خود و سرکوب تجاوز بپردازد. در حقوق داخلی، دفاع مشروع استثنایی بر قاعده است، درحالی که در حقوق بین‌الملل

به دلیل نبود یک قدرت فراملی و یک نیروی اجرایی مافوق دولتی، دفاع مشروع یک قاعده است؛ اما قاعده‌ای که خود استثنایی بر قاعده منع توسل به زور و تحریم جنگ است. (زیارت طلب، ۱۳۹۹: ۱۷)

مشخصات نیروهای پدافند هوایی

تجهیز، گسترش، آموزش و به کارگیری نیروهای موجود به منظور اعلام خطر تاکتیکی و پدافند در عمق، در مقابل حمله‌های هوایی دشمن؛ ویژگی برجسته پدافند هوایی است. بر این اساس، نیروهای پدافند هوایی با ارزیابی توان آفندی دشمن، باید مناسب‌ترین مشخصه‌ها را جهت انجام مأموریت خود به نمایش گذارند. این مشخصه‌ها عبارتند از:

- الف- آمادگی پاسخ‌گویی با حداقل زمان اعلام اخطار اولیه.
- ب- قابلیت اطمینان در عملکرد سامانه‌ها و جنگ‌افزارها با کمترین ایراد فنی.
- پ- انعطاف‌پذیری در مقابله با وضعیت‌های گوناگون و متغیر.
- ت- پایداری در تداوم عملیات در حین حمله‌های دشمن.
- ث- قابلیت انهدام مؤثر در انهدام یا خنثی کردن اهداف هوا-فضایی دشمن.
- ج- استقلال تاکتیکی در انجام عملیات بنا به دستور رده بالاتر و یا در صورت نیاز. (قنوات، ۱۳۹۴: ۱۱-۱۰)

ملزومات دفاع همه‌جانبه

برای مقابله با حمله‌های هوایی، سامانه‌های فرماندهی و کنترل، سامانه‌های راداری،

هوایی‌ماهای رهگیر و جنگ‌افزارهای پیشرفته ضد هوایی در اختیار ارتش‌ها قرار دارند. تجارب جنگ‌های گذشته نشان می‌دهد که این موارد مکمل یکدیگر بوده و هر یک به تنهایی نمی‌تواند نتیجه مطلوبی را حاصل کند. بنابراین دولت‌هایی مانند رژیم بعث عراق که تنها با اتکا به داشتن تجهیزات پیشرفته نظامی نسبت به طرف مقابل وارد جنگ شدند، موفق به کسب اهداف مورد نظر نشدند. (عاروان، ۱۳۹۰: ۳)

با وجود آنچه به آن اشاره شد، نمی‌توان از تقویت نیروهای پدافندی غافل شد؛ زیرا تهدید ۳۶۰ درجه و احتمال حمله و هجوم از طرف دشمن یا دشمنان همیشه وجود دارد و اگر حمله‌ای آغاز شد، ابتدا باید برای متوقف کردن آن وارد عمل شد. بنابراین از نظر پدافندی باید قدرت کافی مقابله با تهدیدها وجود داشته باشد. میزان این قدرت به عوامل مختلفی از جمله سطح توانایی‌های دشمنان احتمالی، موقعیت جغرافیایی، عوامل طبیعی

کشور و هدف‌هایی که باید از آنها پدافند کرد، بستگی دارد. برای داشتن یک نیروی پدافند هوایی قوی باید به موارد ذیل توجه شود: (همان، ۴)

الف- برقراری پدافند هوایی کاملاً یکپارچه و هماهنگ تحت امر یک فرمانده واحد برای موفقیت در عملیات اجتناب‌ناپذیر است؛ برقراری بالاترین درجه همکاری با سایر سازمان‌های درگیر در عملیات الزامی است.

ب- نیروهای پدافند هوایی باید به گونه‌ای سازمان‌دهی، تجهیز، آموزش و در صورت لزوم مستقر شوند تا پیش از هر اقدام خصمانه‌ای قادر به مقابله باشند. یک سامانه پدافند هوایی کارآمد را نمی‌توان یک‌باره ایجاد کرد. برای اطمینان از واکنش به موقع نیروهای پدافند هوایی و اخطار هم‌زمان به نیروهای آفندی، عملیات مراقبت هوایی باید به صورت پیوسته حفظ شود.

پ- تهدید هوایی دشمن بعنوان یک واقعیت انکارناپذیر باید باور شود و توسط راهبردی مبتنی بر وحدت تلاش و وحدت فرماندهی مقابله شود. تهدید دشمن و اهدافی که باید در مقابل آن دفاع شود، نقطه عزیمت همه طرح‌ریزی‌های پدافند هوایی است و البته مبتنی بر نیازمندی‌های پدافند هوایی است که باید محاسبه و تحلیل شود.

ت- عملیات نیروهای سطحی (زمینی و دریایی) و فراهم آوردن شرایط آفند برای نیروی هوایی به شدت تحت تأثیر عملیات پدافند هوایی است؛ به طوری که قابل جدا

کردن نیست. فرمانده نیروهای سطحی نگران حمله‌های هوایی دشمن از هر سو علیه نیروهای خود است. کسب و حفظ برتری هوایی فقط از طریق عملیات هوایی آفندی و پدافندی، با بهره‌برداری از امکانات همه نیروهای شرکت‌کننده به دست می‌آید. برای حصول به این منظور هر دو عملیات بیان شده ضروری و مکمل یکدیگر هستند؛ هیچ‌کدام از عملیات‌های یادشده، به تنهایی قادر به فراهم آوردن برتری هوایی مطلوب برای به‌کارگیری قطعی قدرت نظامی در یک عملیات مشترک نخواهند بود. (همان، ۶۰)

ث- به‌طور کلی مجهز بودن به سلاح‌های پیشرفته در خصوص کشف، طبقه‌بندی، رهگیری و درگیری، برخورداری کارکنان از آموزش حرفه‌ای، صحیح و کافی جهت به‌کارگیری سلاح و برخورداری از سامانه مجهز و پیشرفته فرماندهی و کنترل؛ از ملزومات دفاع هستند.

نتیجه‌گیری:

نیروهای تحت امر پدافند هوایی ارتش که در نقش بازدارنده، به وضعیت نظامی کمک می‌کنند و در نقش دفاع از سرزمین مقدس گسترش یافته‌اند، باید بعنوان اولین هدف، با کاهش خسارت عناصر اصلی قدرت ملی از بقای کشور، بعنوان یک ملت مطمئن شوند. هنگام گسترش در نقش چتر پدافندی از نیروهای سطحی، هدف یکان‌های پدافند هوایی ارتش باید کاهش کارایی تلاش‌های آفند هوایی دشمن به حدی باشد که آزادی عمل همه نیروهای خودی فراهم آید. (همان، ۶۵)

تأکید کلام خداوند بر آمادگی برای دفاع،

درواقع مهم‌ترین دستورالعمل پدافندی برای ملتی است که همواره در معرض تهدید دشمنان است. اما نگاه فرمانده معظم کل قوا به مسائل دفاعی و ضرورت‌های پدافندی، نگاهی کاملاً همسو با آیات قرآن است. فرماندهی که خود تجربه حضور در کنار رزمندگان در صحنه‌های نبرد را دارند، ارزش حماسه‌های ناب سربازانشان را بهتر از همه می‌شناسند و تدابیرشان هم کاربردی‌تر خواهد بود. این واقعیت که دشمن باید از قدرت دفاعی ما هراسان بوده و بازدارندگی دفاعی کشور به عالی‌ترین صورت ممکن شکل گرفته باشد، همواره مورد تأکید معظم‌له بوده و هست. توانایی دفاع برای مقابله با خطر درواقع مهم‌ترین رکن محوله به نیروی پدافند هوایی ارتش بعنوان خط مقدم دفاعی کشور و سد آتشین آسمان ایران است. چنین است که رزمندگان پدافند هوایی ارتش در کنار سایر مجاهدان دفاع مقدس تبدیل به اسطوره‌های ملت می‌شوند؛ چون اینان نیز هر آنچه در توانشان دارند، فزون بر امکانات سازمانی بکار گرفته و جاودانه‌ترین جلوه‌های بدیع نبرد را خلق کرده‌اند. فرمانده معظم کل قوا در سخنانشان می‌فرمایند: «امروز بخش پدافند جزو مؤثرترین بخش‌های همه دستگاه‌های نظامی کشور برای دفاع از عزت، استقلال و سربلندی ملت ایران است، که جز با همت، اراده، اعتماد به نفس و توکل شما به خدا و کار خستگی‌ناپذیرتان، این قله‌های بلند را نمی‌شود فتح کرد.»

همچنین ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به نکته کلیدی اشاره می‌فرمایند که برای برداشتن گام‌های بزرگ در آینده، باید گذشته را درست شناخت که پدافند هوایی ارتش با عنایت به زیرساخت تفکری فرماندهی و کنترل در دهه پنجاه، به‌کارگیری عملی ساختار شبکه‌ای و فرآیندهای ناب آن

در هشت سال جنگ تحمیلی و همچنین استفاده از نیروی انسانی ماهر و باتجربه خود در مراکز فرماندهی و کنترل شبکه پدافندی کشور، با مدنظر بودن تمامی تنگناهای موجود در طول جنگ؛ موفق به خلق مدیریت‌های نابی در صحنه نبرد هوایی مانند پوشش پدافندی عملیات والفجر ۸ و بیت‌المقدس و... شده و بعد از جنگ با تکیه بر توان علمی و کارکنان ماهر خود گام‌های بزرگی در راستای اهداف بلندمدت و رسالت پدافند هوایی در دفاع همه‌جانبه برداشته و با ایجاد سازوکار دقیق و برنامه‌های راهبردی در زمینه ارتقای سامانه‌های تحت امر، تاکنون با قدرت هرچه بیشتر و استفاده از تمامی ظرفیت نیروهای جوان، توانسته است عملیات‌های بزرگی را رقم زده و اقتدار و صف‌ناپذیری را با پشتوانه تجربه هشت سال دفاع مقدس در حوزه پدافند هوایی و امنیت آسمان کشور به‌وجود آورد.

منابع:

- ۱- زیارت‌طلب، مهسا و ارفع‌نیا، بهشید (۱۳۹۹)، عدم توسل به زور در حقوق هوایی (مطالعه حادئه پرواز شماره ۶۵۵ ایران‌ایر)، تهران: نشریه پژوهش ملل، شماره ۶۰
- ۲- محمدی، اردشیر (۱۳۹۸)، چگونگی تبدیل قدرت نظامی به اعمال قدرت نظامی در حوزه پدافند هوایی، تهران: دبیرخانه شورای عالی تحقیقات نظری آجا
- ۳- خرازبان، پیمان و محمدی، اردشیر (۱۳۹۷)، نقش پدافند هوایی در استحکام قدرت ملی نظام جمهوری اسلامی ایران، تهران: فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، شماره ۷۳
- ۴- عاروان، محمد رضا (۱۳۹۰)، شناسایی و مقابله با حملات هوایی، تهران: پژوهشکده شهید بزدانی، چاپ اول
- ۵- قنوت، مسعود (۱۳۹۴)، طرح‌ریزی به‌کارگیری جنگ‌افزارهای پدافند هوایی، تهران: دافوس آجا، چاپ هفتم
- ۶- مهاجر، محمد (۱۳۹۷)، چهل سال آسمان امن، تهران: انتشارات مرکز مطالعات راهبردی نیاجا، چاپ اول

رؤیایی با نام دالان شورای ترک در بحران قفقاز جنوبی

رضا اکبری پویا، دکترای مدیریت استراتژیک نظامی

قره‌باغ یک منطقه جغرافیایی در شرق ارمنستان و جنوب غربی جمهوری آذربایجان است که پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی جزو تقسیمات جغرافیایی جمهوری آذربایجان محسوب شد، اما توسط ارمنستان اشغال و در جنگ ۴۴ روزه سال ۲۰۲۰ میلادی با کمک‌های نظامی رژیم صهیونیستی، پاکستان و مداخله نظامی ترکیه توسط آذربایجان بازپس گرفته شد. مدت‌هاست که ترکیه در صدد است با رؤیای نعثمانی‌گری و تقویت کارکردهای جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) آناتولی، شورای ترک را با اتصال به آذربایجان، دریای خزر، آسیای مرکزی تا منطقه سین‌کیانگ چین پیوستگی جغرافیایی ایجاد کند. در این بین ارمنستان جهت تحقق این راهبرد ترکیه به‌علت در اختیار داشتن دالان «زنگه زور» یک مانع به حساب می‌آید. بنابراین تلاش می‌کند با تقویت آذربایجان و استفاده از متحدانی نظیر رژیم صهیونیستی، گرجستان و پاکستان و توافق با روسیه، دالان زنگه زور ارمنستان را جهت ارتباط بین نخجوان - آذربایجان - در امتداد مرز جمهوری اسلامی ایران، در اختیار آذربایجان قرار دهد. در صورت تحقق این امر (تسلط آذربایجان بر دالان زنگه زور) ارمنستان مرز خود با جمهوری اسلامی ایران را که مرز «امید» می‌نامند از دست داده و برای همیشه در حصر قرار می‌گیرد؛ ولی برای جمهوری اسلامی ایران این امر به مراتب سنگین‌تر تمام خواهد شد؛ زیرا تعداد همسایگان جمهوری اسلامی ایران از پانزده به چهارده کشور تقلیل یافته و مسیر ارتباط از ارمنستان به گرجستان و سپس اروپا را از دست داده و به‌نوعی جهت ارتباط با اروپا از محور شمال و شمال غرب در محاصره ترکیه (دالان شورای ترک) و یا روسیه (از مسیر خزر) قرار خواهد گرفت.

بازیگران بحران قفقاز

الف - روسیه

به‌رغم برتری غیرقابل کتمان روسیه در قفقاز، این کشور و در رأس آن «ولادیمیر پوتین»، سیاست نسبت متعادل و موازنه‌گرانه‌ای نسبت به تحولات قفقاز جنوبی در پیش گرفته و با تأکید بر اینکه قره‌باغ بخشی از جمهوری آذربایجان است، به مشروعیت مجادله جمهوری آذربایجان صحنه گذاشته است. اما از سوی دیگر نیز با توجه به زدوبندهای دینی خود با ارمنستان، مانع از آزادسازی تمامی مناطق آذربایجان شده و برای آرامنه منطقه نیز راه تنفسی خلق کرده است. از سال ۲۰۱۶ میلادی با سقوط دولت روس‌گرای ارمنستان توسط «نیکول پاشینیان» غرب‌گرا، روسیه مایل است این

کشور را تا حد یک استان خود تنزل دهد. در این راستا، اگرچه اندیشمندان کارکشته جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) روسی بر آنچه در قفقاز و آغاز سیطره ترکیه در آن واقف بودند، ولی سیاست موازنه را در پی گرفته و در کنار ضدیت با جمهوری آذربایجان و ترکیه، همکاری را نیز جزو اولویت‌های خود قرار دادند. روسیه هنوز هم یکی از اصلی‌ترین تأمین‌کنندگان تسلیحات جمهوری آذربایجان و شریک تجاری آن محسوب شده و با حجم بالای تبادلات سیاسی و اقتصادی روسیه با ترکیه، پیوند خود با ترکیه را محکم کرده است. روسیه علاوه بر حفظ هژمونی خود در قفقاز با عنوان «صلح‌بانان روسی»، باب سیاست با ایدئولوژی رقیب خود یعنی ترکیه و جمهوری آذربایجان را باز نگه داشته است و طرح‌های

مشترک این کشور به‌ویژه با ترکیه، چهره جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) منطقه به‌ویژه در عرصه انرژی را متحول خواهد کرد و هر روز نیز بر تعداد طرح‌های مشترک روسیه با ترکیه در زمینه‌های تسلیحات پیشرفته، صنایع هوافضا و همچنین امور نیروگاه هسته‌ای و مشترک انرژی افزوده می‌شود. این دو کشور در عین رقابت، سطح همکاری معقول و رو به پیشرفتی را به نمایش گذاشته‌اند؛ تا جایی که ترکیه از اعضای ناتو به کمپین تحریم روسیه در جنگ اوکراین نپیوسته است. در این بین مقام‌های ارمنستان از روسیه و پیمان امنیت جمعی درخواست ورود مستقیم به تحولات قفقاز کردند که با مخالفت روسیه مواجه شد، ولی منجر به ارسال پیام از طرف روسیه به ترکیه جهت دوری از مسائل قفقاز بوده که مقبول ترکیه نشد.

از دست رفتن بازار افغانستان

بازار جذاب افغانستان برای جمهوری اسلامی ایران با روی کار آمدن طالبان (حکومت وابسته به پاکستان و ترکیه) از دست خواهد رفت. د- رژیم صهیونیستی

روابط رژیم صهیونیستی با آذربایجان منحصر به همکاری نظامی و اطلاعاتی نیست؛ در حال حاضر باکو ۴۰ درصد نیازهای نفتی رژیم صهیونیستی را تأمین می‌کند و نفت آذربایجان از طریق خط لوله باکو- تفلیس- جیهان به سرزمین‌های اشغالی می‌رسد. روابط این دو براساس منفعت‌طلبی و بها دادن به اولویت‌هاست و هدف اصلی رژیم صهیونیستی نگاه‌داشتن آذربایجان به‌عنوان هم‌پیمان علیه جمهوری اسلامی ایران و بعنوان پایگاهی برای شناسایی نظامی و به‌عنوان بازاری برای فروش سخت‌افزار نظامی است.

چرا الهام علی‌اف

ضد جمهوری اسلامی ایران شده است؟

بسط نفوذ جمهوری اسلامی ایران پس از سال ۲۰۰۳ میلادی در منطقه، در برابر محور عبری- عربی- غربی و سپس اجرای تحریم‌ها و ادامه بحران در مناسبات جمهوری اسلامی ایران با جهان غرب در کنار توسعه نفوذ ترکیه در لیبی، آذربایجان، قرقه‌باغ، سوریه، عراق و... اتحاد راهبردی (استراتژیک) ترکیه و پاکستان در کنار قدرت‌یابی طالبان، الهام علی‌اف را دچار توهم قدرت کرده است و احساس ضعف در جمهوری اسلامی ایران می‌بیند. از طرف دیگر سال‌ها است که سه محور در منطقه شکل گرفته: محور وهابی و محافظه‌کار به قیادت و رهبری سعودی، امارات و مصر. محور اخوانی به ریاست ترکیه، قطر، اخوان‌المسلمین، پاکستان و از این به بعد طالبان. محور شیعی با نقش‌آفرینی جمهوری اسلامی ایران و گروه‌های مقاومت که در مجموع به «محور مقاومت» مشهور هستند. در این بین تنش جمهوری اسلامی ایران با محور محافظه‌کار (وهابی) و نزدیکی‌اش به محور اخوانی، خواه براساس علایق

ج- ترکیه ترکیه برای جمهوری اسلامی ایران. چه در سر می‌پروراند؟

محاصره جمهوری اسلامی ایران با تصرف قره‌باغ و دالان زنگه زور به‌وسیله جمهوری آذربایجان و متعاقب آن حضور پررنگ ترکیه در باکو و نیز ایجاد محدودیت در جاده نوردوز به ایروان، در شمال غرب، جمهوری اسلامی ایران کاملاً در تنگنای ترکیه گرفتار می‌شود؛ در غرب نیز ترکیه در پی تشکیل شورای ترک و جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) آناتولی بوده و از طرف دیگر ترکیه در سوریه در منطقه عفرین و منیج حضور دارد. مناسبات ترکیه و پاکستان نیز بسیار صمیمی و نزدیک شده و اکنون ترکیه و پاکستان حامی طالبان هستند و رژیم صهیونیستی نیز متحد ترکیه بوده و موضع ضدطالبان ندارد.

خط لوله تاپ

با تسلط طالبان بر افغانستان، خط لوله تاپ اجرایی شده و جمهوری اسلامی ایران از مسیر انرژی شبه‌قاره حذف و خط لوله صلح به‌طور کلی بایگانی می‌شود. جدای از اینکه موقعیت بالقوه جمهوری اسلامی ایران برای انتقال انرژی نیز که با معاهده خزر و اتصال باکو به نخجوان تضعیف شده است، حال بیش از گذشته ضعیف و محو می‌شود.

ب- ایران

جمهوری اسلامی ایران به دلیل داشتن نزدیک به پانصد کیلومتر مرز مشترک در قفقاز، خواسته و ناخواسته خود را بخشی از مجموعه امنیتی قفقاز می‌داند. در جنگ دوم قرقه‌باغ، گفتمان جمهوری اسلامی ایران همواره حمایت از تمامیت ارضی آذربایجان بوده، ولی ساکنان ارمنی قرقه‌باغ هم باید حقوقشان رعایت شود. از نظر جمهوری اسلامی ایران، قرقه‌باغ بخشی از خاک جمهوری آذربایجان بوده و بازگشت آن به میهن اصلی مایه خرسندی جهان اسلام تلقی می‌شود، ولی در باب دیگر ایران اجازه تغییر در حوزه جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) را در قفقاز نخواهد داد. تغییری که جهت ایجاد دالان شورای ترک و دالان لاجورد برای تحقق رؤیا و حسرت یکصد ساله آناتولی ترکیه است و ایران را به‌نوعی در حصر ترکیه جهت ارتباط با اروپا در مرزهای شمال و شمال غرب قرار می‌دهد.

جمهوری اسلامی ایران با افتتاح کنسولگری در شهر مقری استان سیونیک ارمنستان در مهر ۱۴۰۱ و انجام رزمایش توسط ارتش و سپاه و حتی عبور ادوات زرهی از رود ارس که در علم نظامی پیام خاصی دارد، نشان داده است که تغییر جغرافیا خط قرمز جمهوری اسلامی ایران است.

آذربایجان نه عمق راهبردی ما است، نه شریک راهبردی! تنها یک همسایه معمولی و شریک محلی به حساب می‌آید که به واسطه برخورداری از نفت فراوان در مسئله بازار نفت به‌ویژه انتقال انرژی از طریق خط لوله باکو، تفلیس جیحان، تبدیل به رقیب نجسب ما شده است. آذربایجان امیدوار است که با برتری نظامی و حمایت ترکیه، پاکستان، رژیم صهیونیستی و اخیراً اتحادیه اروپا به جهت تحریم انرژی روسیه در جنگ اوکراین و تأمین گاز از منطقه شاه دنیز آذربایجان و حتی گاز ترکمنستان و قزاقستان با عبور از کریدور زنگه زور بتواند در وهله اول حتی با حمایت روسیه مناطق قره‌باغ کوهستانی را با استان سیونیک معاوضه کرده و یا در صورت عدم پذیرش ارمنستان طی یک حمله نظامی دالان زنگه زور را در طول مرز ایران در اختیار بگیرد. از نظر دولت آذربایجان، جمهوری اسلامی ایران در تحریم‌های شدید غرب قرار دارد و تقابل ایران با غرب، سعودی، رژیم صهیونیستی در غرب آسیا و اخیراً اغتشاشات داخلی، سبب تضعیف ایران شده و بهترین آن را فرصت جهت تحقق رؤیای خود دانسته است؛ زیرا تصور می‌کند ایران قادر نیست که جبهه دیگری را در حوزه شمال و شمال غرب بگشاید. ولی در واقع جمهوری اسلامی ایران اجازه هیچ‌گونه تغییر در جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) شمال غرب را نخواهد داد و رزمایش ارتش و سپاه نشان از آن دارد که هرگونه تغییر در این مرز سریع ایران خواهد شد.

توازن جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) منطقه داشت و همسایگان ارمنی ما به‌درستی آن را «مرز امید» نام نهاده بودند، با سیطره آذربایجان بر آن دیگر به‌نوعی در آینده وجود حقیقی نداشته و حتی شاید مفهوم (حقوقی) مرز بین دو کشور بر آن جاری نباشد. چیزی که اکنون پس از اجرای مفاد موافقت‌نامه با فشار آذربایجان، ترکیه و سکوت معنادار روسیه به‌جای می‌ماند، مرزی است جدید؛ مشابه باریکه و دهلیز یا گذرگاهی که در یک‌سوی آن (در دو سوی پل نوردوز، مقابل جمهوری اسلامی ایران) کنسرسیومی با ترکیبی شگفت‌آور، متشکل از افسران ارتدوکس روسی، درجه‌داران سنی عثمانی، سربازان شیعه آذربایجانی، رزمندگان گریگوری ارمنستانی، کارشناسان یهودی صهیونیستی و جملگی همراه با آدم‌خواران لامذهب و بی‌وطن احرارالشام سوری مستقر خواهند شد. در چنین موقعیتی توازن جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) منطقه، دگرگون شده به زیان کشورمان و به سود دیگر بازیگران، دگرگون خواهد شد. با این توصیف مقام‌های ایرانی و در صدر آن مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) اعلان فرموده‌اند که جمهوری اسلامی ایران اجازه هیچ‌گونه تغییر در جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) شمال غرب را نخواهد داد و رزمایش ارتش و سپاه نشان از آن دارد که هرگونه تغییر در این مرز موجب واکنش سریع ایران خواهد شد.

نتیجه‌گیری:

موازنه جغرافیای سیاسی در حوزه قفقاز جنوبی با دو رویکرد در حال تغییر است: رویکرد اول تلاش جمهوری آذربایجان برای خروج از انفعال انرژی‌سخت جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) از طریق منزوی کردن جمهوری اسلامی ایران در این منطقه با روش‌های تقلیدی و ترکیبی و رویکرد دوم احیای ترکیه با گسترش قلمرو نفوذش در منطقه و بسط عینی حوزه جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) آناتولی که به حسرت یکصد ساله اخیر آنان تبدیل شده است. حتی با این توصیف، جمهوری

ایدئولوژیک و انقلابی و خواه به‌دلیل تضاد بیشتر با محور محافظه‌کار در لبنان، یمن، سوریه و عراق، موجب فراغ بال ترکیه شده و در این میان جنگ قره‌باغ و نتایج آن که در عمل منجر به رسیدن ترکیه به دریای خزر و نیز اتحاد ترکیه، پاکستان، رژیم صهیونیستی، گرجستان و همچنین تحت‌الحمایگی عملی آذربایجان به ترکیه شده که وضعیت را به‌شدت به سود ترکیه و احساس قدرت در الهام علی‌اف کرده است و آذربایجان تصور می‌کند که چون جمهوری اسلامی ایران در تحریم‌های شدید غرب قرار دارد و تقابل ایران با غرب، سعودی، رژیم صهیونیستی در غرب آسیا و اخیراً اغتشاشات داخلی، سبب تضعیف ایران شده است، بهترین فرصت جهت تحقق رؤیای خود است و ایران قادر نیست که جبهه دیگری را در حوزه شمال و شمال غرب بگشاید.

برندگان و بازندگان جنگ ۴۴ روزه

۲۰۲۰ میلادی قره‌باغ

جنگ ۴۴ روزه سال ۲۰۲۰ میلادی قره‌باغ، موجب برنده بودن همه طرف‌های جنگ بعد از توافق‌نامه شد. در این بین بازنده بودن جمهوری اسلامی ایران از نظر جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) و جغرافیای راهبردی (ژئواستراتژیک) در صورت سیطره آذربایجان بر کریدور زنگه زور و برنده بودن روسیه، ترکیه، آذربایجان و البته رژیم صهیونیستی، حتی ارمنستان به‌دلیل به رسمیت شناخته شدن کریدور لاجین و همچنین تغییر مفهوم حقوقی «منطقه مورد مناقشه»، اینک با ابداع مفهوم جغرافیای سیاسی و حقوقی مواجه شده است.

در صورت اشغال زنگه زور در طول مرز ایران توسط آذربایجان و یا معامله دو شهر قره‌باغ کوهستانی آذربایجان با استان سیونیک ارمنستان، در واقع به‌نوعی از شمار همسایگان جمهوری اسلامی ایران، یکی کاسته و همسایگانمان به چهارده کشور کاهش خواهد یافت و مرز کوتاه (۴۴ کیلومتری) ولی بسیار راهبردی جمهوری اسلامی ایران و ارمنستان که نقشی ممتاز در

امیر دریادار سیاری، معاون هماهنگ‌کننده ارتش جمهوری اسلامی ایران:

مجله «صف» در پاسخ‌گویی به نیازهای مخاطبان خود، تا حدود زیادی موفق بوده است

تحریر به صف

در آستانه برگزاری «مراسم گرامیداشت یکصدمین سال انتشار مجله ارتش جمهوری اسلامی ایران» که در طول دوران گذشته با عناوین «قشون»، «مهنامه ارتش»، «ماهنامه ارتش»، «مجله ارتش» و «صف» به صورت بی‌وقفه و به مدت یکصد سال به حیات خود ادامه داده است، با «امیر دریادار سیاری» معاون هماهنگ‌کننده ارتش جمهوری اسلامی ایران که خود از پیشکسوتان ارتش و کسانی است که صفحات مجله صف از دوران دفاع مقدس تاکنون با سخنان و مصاحبه‌هایشان پربار شده، به گفت‌وگو نشستیم.

هر جا که نیاز باشد، چون این نشریه را متعلق به خود می‌داند، از هیچ کوششی دریغ نمی‌کند.

■ تنوع و کیفیت مجله را از نظر مطالب سیاسی، نظامی، مذهبی و ادبی چگونه می‌بینید؟
سازمان ارتش، در برگیرنده طیف وسیعی از افراد با سطوح دانش گوناگون و تحصیلات مختلف است. بدون تردید انتشار یک نوع نشریه، حتی با بهترین محتوا و شکل، نمی‌تواند برای همه این اقشار در ارتش به یک اندازه جذابیت داشته باشد. اکنون ماهنامه صف، ترکیبی از مطالب در حوزه‌های مختلف نظامی، عقیدتی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی است که طبقات مختلفی را در میان کارکنان و حتی خانواده کارکنان، مخاطب خود می‌شناسد. البته تلاش‌هایی که در سال‌های اخیر در جهت تفکیک بخش‌های اصلی نشریه براساس مخاطبان مختلف آن انجام شده است (مثل نشریه فرهنگی اجتماعی خانواده ارتش) قابل تقدیر است. این موضوع حاکی از درک نیازهای مخاطبان گوناگون است که پاسخ‌گویی به آنها در یک مجله، امکان‌پذیر نبوده است. البته در دنیای امروز که «عصر انفجار اطلاعات» نام گرفته، توقف در این حد نیز نوعی رکود و عقب‌ماندگی به‌شمار می‌رود و در این

■ به نظر شما تعامل عقیدتی سیاسی و سامانه فرماندهی ارتش در تولید این نشریه چگونه است؟

به‌طور کلی حساسیت‌های کار نظامی و ضرورت آگاهی نظامیان از موضوع‌های مختلف در جهت ارتقای بصیرت سیاسی، دانش مکتبی، اطلاعات فرهنگی و اجتماعی و سرانجام اهمیت روزآمد بودن کارکنان نظامی، به‌خصوص فرماندهان و مدیران در حوزه دانش و فناوری نظامی، وجود و تقویت نشریات در ارتش را ضروری می‌کند. در این میان انتشار مجله صف، ضرورت تعامل نزدیک بین سامانه فرماندهی و متولی این مسئولیت، یعنی سازمان محترم عقیدتی سیاسی را ایجاد می‌کند. بدون تردید، درک اهمیت وجود و استفاده از رسانه‌های همچون نشریه صف و اتخاذ خط‌مشی‌های مشترکی که تعیین‌کننده مسیر حرکت نشریات ارتش باشد، به‌همراه مشارکت سامانه فرماندهی و به‌خصوص مراکز علمی و پژوهشی ارتش در تهیه مطالب مورد نیاز، می‌تواند نشریه ارتش را به جایگاه شایسته خود ارتقا دهد که برای این مهم، نیازمند تعریف سازوکاری مؤثر هستیم. البته در حال حاضر بیشتر زحمت مراحل تولید نشریه را همکاران عزیز در سازمان عقیدتی سیاسی برعهده دارند و سامانه فرماندهی هم در

■ امیر، رسالت مجله صف را به‌عنوان یکی از فرماندهان ارشد ارتش جمهوری اسلامی ایران چه می‌دانید؟

بسم‌الله الرحمن الرحیم، رسالت مجله صف مانند هر نشریه و رسانه متعهد دیگر، آگاه‌سازی و افزایش اطلاعات علمی، نظامی، فرهنگی و اجتماعی کارکنان ارتش و خانواده محترم آنان به ایجاد علاقه در خوانندگان و تشویق آنان به مطالعه منابع مختلف، به‌ویژه در زمینه تولید و نشر علم و دانش است. رسالت این مجله همچنین پاسخ‌گویی به نیاز تعداد زیادی از جوانان در سطح کشور است که علاقه‌مند به موضوع‌های نظامی هستند و جذب آنان به حرفه مقدس نظامی از دریچه این نشریه. البته رسالت مهم دیگر مجله صف، بیان تاریخ شکوهمند ارتش، ذکر خاطرات رزمندگان، فرماندهان و شهدای گران‌قدر ارتش و انتقال فرهنگ رشادت، شجاعت و شهامت و ماندگار کردن آنها از این طریق به ذهن نسل امروز و فردای کشورمان است. نکته آخر اینکه، مجله صف و همه نشریات ارتش به‌عنوان یک سند مکتوب و تاریخی، مبنای قضاوت آیندگان در خصوص انسجام، توانایی و ویژگی‌های ارتش امروز است که باید به‌گونه‌ای شایسته به آن توجه داشت.

به نظر می‌رسد که نشریه صف در دوران دفاع مقدس به‌رغم کیفیت پایین مجله نسبت به وضعیت امروز به‌دلیل محدود بودن تنوع نشریات و دسترسی کمتر به منابع اطلاعاتی، مخاطبان بیشتری داشته است و تقریباً همه کارکنان نیز از نشریه بهره‌مند می‌شدند. البته در دهه هفتاد، فراز و نشیب‌هایی را در نشریه صف شاهد بوده‌ایم. اما در سالیان اخیر، نشریه صف در شکل سنتی نشریات، جهش قابل‌ملاحظه‌ای داشته و عملکرد و موفقیت نشریه در مقایسه با نشریات مشابه در حد قابل‌قبولی بوده است. البته در شرایط امروز که رقابت‌های مطبوعاتی، وفور منابع اطلاعاتی و دسترسی آسان همگان به فناوری اطلاعات در جهت تأمین نیازهای مورد نظر را شاهد هستیم، کار در این حرفه و جذب مخاطب و حفظ او بسیار مشکل شده و نیازمند تلاش بیشتر برای حرفه‌ای شدن و استفاده از جذابیت‌های مختلف و سرانجام حضور مؤثر در دنیای مجازی است.

■ مهم‌ترین مأموریتی که برای نشریه صف می‌شود تصور کرد، انتقال فرهنگ شهادت و حقایق بکر و معرفی اسطوره‌های دفاع مقدس و نام‌آوران این‌ثارگر ارتش است، موفقیت مجله را در

این زمینه چگونه ارزیابی می‌کنید؟

همان‌طور که قبلاً هم اشاره کردم، پرداختن به تاریخ شکوهمند ارتش، به‌ویژه دوران دفاع مقدس و بیان خاطرات رزمندگان، فرماندهان و شهدای گران‌قدر ارتش و انتقال فرهنگ شهادت و سلشجوری، یکی از مهم‌ترین رسالت‌های نشریه صف است. در این زمینه خوشبختانه همواره شاهد هستیم که برای آن، بخش‌هایی ثابت در مجله پیش‌بینی شده و الحاق‌والانصاف به این مهم، به‌خوبی پرداخته می‌شود و جای تقدیر دارد. هرچند نوآوری در این خصوص با استفاده از هنر ادبیات و به‌ویژه ارتباط با رزمندگان و فرماندهانی که خالق صحنه‌های جاودان حماسه بزرگ دفاع مقدس هستند، خانواده معظم شهدا که یادگار قهرمانان بزرگ کشور اسلامی ایران به‌سمار می‌روند، موشکافی و استخراج گنجینه‌های خاطرات

زیادی موفق بوده که ناشی از تحولات کیفی آن در سالیان اخیر و توجه به کارکردهای یک رسانه در دنیای امروز است.

■ آیا ظاهر مجله (کیفیت طراحی و چاپ مجله) حس اقتدار لازم را برای مخاطبان ارتش القا می‌کند؟

هرچند تغییرات نسبتاً خوبی را در کیفیت طراحی نشریه صف شاهد هستیم، اما با توجه به تغییر مداوم سلیقه و ذائقه مخاطبان که ناشی از مقایسه کارهای حرفه‌ای در نشریات داخلی و خارجی است، در این خصوص باید کار بیشتری صورت گیرد. به هر حال، طراحی و به‌خصوص عکس روی جلد باید نشان‌دهنده قدرت، سرعت، جوش و خروش و شتابندگی ارتش در همه زمینه‌ها باشد.

■ در محدوده زمانی هشت سال دفاع مقدس و سپس دوران سازندگی و خودکفایی، عملکرد و موفقیت نشریه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

جهت، تقویت و توسعه انتشارات ارتش و تهیه و انتشار نشریات تخصصی ویژه قشرهای مختلف و هماهنگ با دانش اولیه آنان و در جهت تأمین نیازهای اطلاعاتی عمومی و تخصصی کارکنان ضروری است. برای این منظور، سیاست‌گذاری متمرکز در سطح ارتش و هماهنگی و تعامل با نخبگان، بخش‌های آموزشی و پژوهشی، مراکز آموزش عالی و سایر بخش‌های مربوطه باید مورد توجه قرار گیرد.

■ رویه‌ای که در نشریه صف در زمینه مأموریت‌ها و اهداف رسانه‌ای دنبال می‌شود و موجب روشن شدن افکار کارکنان ارتش و سایر مخاطبان در زمینه‌های مختلف نظامی، اجتماعی، سیاسی، علمی، فنی یا ادبی و ترقی دادن سطح معلومات مخاطبان و نشر اخبار و اطلاعات و مطالب عام‌المنفعه و...

می‌شود را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

قطع به یقین، این نشریه در پاسخ‌گویی به نیازهای مخاطبان و خوانندگان خود، تا حدود

■ چه پیشنهاد خاصی برای بهبود کیفیت مجله دارید؟

همان گونه که پیش تر اشاره شد، ارتش سازمانی است که کارکنان آن باید از دانش لازم و به روز در حوزه کار خود، بصیرت سیاسی کافی، دانش مکتبی لازم و اطلاعات فرهنگی و اجتماعی متناسب با سطح و جایگاه خود برخوردار باشند. برای این منظور، وجود یک یا چند نشریه برای پاسخ گویی به این نیاز و ضرورت می تواند مؤثر باشد. اما سیاست گذاری و تأمین محتوای نشریات ارتش باید با تعامل مثبت، سازنده و مشارکت سامانه فرماندهی و به خصوص مراکز علمی و پژوهشی در ارتش و حتی استفاده از نخبگان خارج از ارتش انجام گیرد. بدون تردید، مشارکت سامانه فرماندهی و بخش های آموزشی و پژوهشی در تولید و انتشار نشریات ارتش، ضمن ارتقای کیفی آنها، موجب توجه بیشتر مجموعه ارتش به کارکرد این رسانه می شود. همچنین استفاده از تیم حرفه ای برای طراحی نشریه و استفاده از جلوه های جذاب بصری و روش های پیشرفته مثل همراه کردن لوح فشرده مجله با نشریه چاپی می تواند در جذب مخاطبان مؤثر واقع شود. سرانجام اینکه اشتراک داوطلبانه نمی تواند مزیتی برای ارتش و عقیدتی سیاسی از جهت استفاده از این رسانه برای اجرای اهداف آموزشی، تربیتی یا اطلاع رسانی جهت همه کارکنان باشد و باید در زمینه برقراری دوباره اشتراک همگانی و توزیع به هنگام، تمهیداتی اندیشید.

■ چه پیامی برای دست اندرکاران مجله صف دارید؟

از همه همکاران که در صحنه و پشت صحنه نشریه فعالیت می کنند و به نوعی چند وظیفه، مأموریت و رسالت ارتش را انجام می دهند و از این بابت، باری که روی دوش فرماندهان است را سبک می کنند، سپاس گزارم. امیدوارم این کار فرهنگی روز به روز بهبود یابد و روزی را شاهد باشیم که نشریه صف در جشنواره های کشوری، جزو نشریات برتر معرفی شود. با تشکر از شما و همه دست اندرکاران مجله صف.

استفاده کارکنان ارتش به عنوان خوراک فکری و فرهنگی آنان در مقایسه با هزینه های دیگر در ارتش، رقم قابل توجهی نیست. البته باید به ضعف فرهنگ مطالعه به عنوان یک مانع مهم دیگر در تحقق اهداف مورد نظر توجه داشت. با این حال، در دورانی که سطح دانش و اطلاعات افراد در جامعه، تعیین کننده میزان توانایی آنان در انجام درست مسئولیت های محوله و مورد انتظار است، زمینه سازی برای این مهم از سوی مسئولان، وظیفه مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد و همه کارکنان به مطالعه و درک جامع نیازهای ضروری در حوزه کار خود ترغیب شوند و مسئولان ذربط نیز برای تقویت فرهنگ مطالعه و استمرار و تعمیق درک و به کارگیری مطالب فرا گرفته شده توسط کارکنان در محیط خدمتی و زندگی، توجه شایسته همراه با برنامه ریزی داشته باشند.

■ کدام قسمت های مجله را موفق تر ارزیابی می کنید و وجود چه مطالبی را برای ارتقای بیشتر کیفیت مجله لازم می دانید؟

همه بخش ها در جای خود ضروری است، اما به نظر می رسد با توجه به وجود منابع مختلف جهت کسب اطلاعات مورد نیاز کارکنان، مخاطبان و خوانندگان مجله، بیشتر به آگاهی از خاطرات و تجربیات فرماندهان و نیز آشنایی با دلایل موفقیت کارکنان برجسته و شاخص ارتش به منظور الگوبرداری تمایل دارند، که شاید یافتن این گونه مطالب در سایر منابع امکان پذیر نباشد.

از سینه آنها و ثبت هنرمندانه آن بر صفحه کاغذ، نیازمند همت و تلاشی فوق العاده است.

■ میزان موفقیت مجله صف در بیان خواسته ها و تحقق اهداف فرماندهی تاکنون تا چه حد بوده است؟

وجود یک یا چند نشریه در ارتش با رویکردهای مختلف عمومی، کاربردی و تخصصی، می تواند ضمن مشارکت در جهت تولید و نشر علم در ارتش، در ایجاد و افزایش علاقه و تشویق به مطالعه منابع بیشتر و افزایش آگاهی های علمی و نظامی، به ویژه در کارکنانی که دسترسی به منابع لازم را ندارند، مؤثر باشد. از سوی دیگر، مجله صف و سایر نشریات ارتش می توانند به عنوان حلقه اتصالی بین مسئولان و کارکنان؛ منتقل کننده خواسته های سامانه فرماندهی، سازمان های ارتش و نیز درخواست ها، پیشنهادها و پیام های کارکنان باشند. البته این انتظار با توجه به فراگیر نبودن اشتراک نشریه برای همه کارکنان ارتش، برآورده نشده است که در واقع ناشی از کم اطلاعی یا کم توجهی به کارکرد مطبوعات در مهندسی افکار و نیز امکان بهره گیری آسان آن در آموزش های غیر ضروری مورد نیاز کارکنان و ضرورت اطلاع رسانی متمرکز بوده است. شاید نگرانی از هزینه های مترتب بر تولید و انتشار نشریات، موجب شده که عنایت لازم به این حوزه مهم انجام نشود. این در حالی است که هزینه چاپ و توزیع نشریات جهت

تعمد سرخ از جبهه تا سنگر

در دوران دفاع مقدس روحانیون در جبهه‌های جنگ حاضر و مسئولیت‌های مختلف، حتی فرماندهی را در رده‌های نظامی برعهده می‌گرفتند. ارتش جمهوری اسلامی ایران با تقدیم ۲۸ شهید روحانی نقش مهمی در حفظ ارزش‌ها و آرمان‌های نظام بر عهده داشت. در هر شماره از نشریه به معرفی دو تن از شهدای گرانقدر روحانی ارتش جمهوری اسلامی ایران می‌پردازیم.

روحانی شهید

محمدعلی شمسی کوشکی

سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران

تعمد سرخ از جبهه تا سنگر

در یکم شهریور ۱۳۶۵ در روستای پیر از توابع شهرستان بافت کرمان در یک خانواده مذهبی و کشاورز به دنیا آمد. پدرش غلامحسین و مادرش حوا نام داشت. دوران ابتدایی را در روستای خود به اتمام رساند و سپس به حوزه علمیه رفت و تا سطح ۲ ادامه تحصیل داد. در ۱۳۹۱/۸/۱۰ به استخدام سازمان عقیدتی سیاسی آجا درآمد و در عقیدتی سیاسی یگان‌های لشکر ۸۸ زاهدان و سپس در **عقیدتی سیاسی مرکز آموزش ۰۵ کرمان** مشغول به کار شد. در تاریخ ۱۳۹۸/۸/۷ ازدواج کرد. ۷۰ روز پس از ازدواج در تاریخ ۱۳۹۸/۱۰/۱۷ در مراسم تشییع سردار قاسم سلیمانی بر اثر ازدحام جمعیت به فیض شهادت نائل شد.

روحانی شهید

غلامرضا صادقی نژاد آرمی

سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران

تعمد سرخ از جبهه تا سنگر

هشتم مرداد ۱۳۲۷، در شهرستان ساری به دنیا آمد. پدرش نبی و مادرش عمه‌جان نام داشت. به فراگیری علوم حوزوی تا سطح مقدمات پرداخت. سال ۱۳۵۹ ازدواج کرد و صاحب سه پسر و یک دختر شد. از سوی سازمان عقیدتی سیاسی آجا به مسئولیت **عقیدتی سیاسی تیپ ۲ قوچان لشکر ۷۷ تامن الانمه (ع) نیروی زمینی ارتش** منصوب شد و در جبهه‌ها حضور یافت. در ۱۳۷۵/۱۲/۲۳ پس از بازگشت از مأموریت در ارتفاعات بینالود بر اثر سقوط هواپیما به شهادت رسید. مزار او در صحن حرم امام رضا (ع) واقع است.

بزرگ‌ترین دستاورد پدافند هوایی، امنیت و بازدارندگی برای ایران اسلامی است

گفت‌وگو با فرمانده منطقه پدافند هوایی شمال شرق امام رضا(ع)

حمیدرضا اکبری، ارسالی از اداره عقیدتی سیاسی نیروی پدافند هوایی ارتش

پدافند هوایی متناسب با میزان اثر گذاری که در ایجاد امنیت دارد، می‌تواند در توان دفاعی کشور نیز نقش آفرینی کند؛ زیرا اصلی‌ترین و بارزترین بخش دفاعی کشور به‌شمار رفته و برابر منویات مقام معظم رهبری و فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) نیز خط مقدم دفاع از کشور محسوب می‌شود. دفاع از مرزهای کشور افتخار بزرگی برای نیروی پدافند هوایی ارتش است؛ حال اگر دفاع از کشور در کنار دفاع از حریم هوایی حرم امام رضا(ع) باشد، لذت خاصی را برای کارکنان پدافند هوایی به‌همراه خواهد داشت. برای آشنایی با مأموریت‌های پدافند هوایی در یکی از مناطق بسیار مهم و حساس کشور، به مشهد مقدس رفتیم و گفت‌وگویی با فرمانده منطقه پدافند هوایی شمال شرق انجام دادیم که در ادامه می‌خوانید.

با ایمان، کارآمد و ترکیبی از نیروی‌های باتجربه، جوان و تجهیزات پدافندی روز دنیا شامل: سامانه‌های راداری در بُردهای مختلف، سامانه‌های موشکی و توپخانه‌ای، سامانه‌های شنود الکترونیکی، سامانه‌های جنگ الکترونیک و سامانه‌های متصل به بخش دیده‌بانی بصری به‌صورت ۲۴ ساعته و لحظه‌به‌لحظه فضای آسمان شمال شرق کشور و همچنین کیلومترها دورتر از مرزهای ایران اسلامی را رصد می‌کند و قطعاً هرگونه تجاوز به حریم مقدس ایران اسلامی، با پاسخ کوبنده و پشیمان‌کننده مواجه خواهد شد. این اطمینان را به مردم شریف ایران و فرماندهی معظم کل قوا می‌دهیم که فرزندان شما در این منطقه با استعانت از خداوند متعال و توسل به حضرت علی بن موسی الرضا(ع)، تا پای جان از حریم آسمان ایران اسلامی دفاع و آماده هرگونه فداکاری در این زمینه هستند.

■ بانوجه به تدابیر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، چه اقدام‌هایی در اولویت‌بخشی به پدافند انجام گرفته است؟
تجارب ارزشمند دوران دفاع مقدس و

بن موسی الرضا(ع) در مشهد مقدس و سفرهای مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی) به این استان، سبب تمایز این منطقه نسبت به سایر مناطق پدافندی شده است.

■ منطقه پدافند هوایی شمال شرق چه راهبرد و تدبیری برای حفاظت از آسمان شمال شرق کشور اتخاذ کرده است؟
این یکان با به‌کارگیری نیروی انسانی

■ لطفاً در خصوص مأموریت منطقه پدافند هوایی شمال شرق توضیح دهید.

بسم‌الله الرحمن الرحیم، منطقه پدافند هوایی شمال شرق امام رضا(ع) به‌عنوان یکی از مناطق ۹ گانه نیروی پدافند هوایی ارتش، تحت کنترل عملیاتی قرارگاه پدافند هوایی کشور در شبکه یکپارچه پدافند هوایی، مسئولیت حفظ و حراست از فضای شمال شرق کشور را برعهده دارد. وجود حرم مطهر و پربرکت حضرت علی

برای اوقات فراغت کارکنان کرده است.

■ مشهد قطب فرهنگی کشور و مراکز رفاهی استان همیشه پذیرای میلیون‌ها زائر حرم رضوی است؛ لطفاً در خصوص اقدام‌های فرهنگی، تفریحی و رفاهی این یکان در منطقه توضیح دهید؟

منطقه پدافند هوایی شمال شرق افتخار دارد به یمن وجود پربرکت حضرت علی بن موسی الرضا(ع)، میزبان مسابقه‌های قرآنی در سطح نیروی پدافند هوایی و ارتش، جشنواره زوج‌های جوان نیرو و مسابقه‌های ورزشی و فرهنگی مختلف در سطح نیرو و ارتش جمهوری اسلامی ایران باشد و همواره با حمایت‌های سلسله‌مراتب فرماندهی در سطح نیرو و ارتش و خوشبختانه با همکاری ارگان‌های محترم عقیدتی سیاسی و حفاظت اطلاعات، این دوره‌ها به‌نحو احسن انجام شده و سبب افزایش رضایت کارکنان شده است. همچنین این منطقه در طول سال میزبان زائران حضرت علی بن موسی الرضا(ع) از سراسر کشور بوده که مجموعه اقامتی و رفاهی این یکان با به‌کارگیری نیروی انسانی کارآمد و با تجربه و نوسازی اماکن اقامتی و هتل شهدای پدافند هوایی، محیطی مناسب جهت اسکان و پذیرایی از زائران عزیز را فراهم کرده است.

تأمین امنیت آسمان کشور جزو افتخارهای نیروی پدافند هوایی ارتش است و اگر دشمنان این نظام بخواهند هرگونه اقدام غیرمعتاد را در آسمان این کشور انجام دهند، مطمئن باشند آسمان جمهوری اسلامی ایران به جهنمی برای آنان تبدیل خواهد شد.

■ در خصوص خوشایندسازی محیط خدمتی برای کارکنان چه اقدام‌هایی صورت گرفته است؟

باتوجه به تهدیدهای فرهنگی موجود و جنگ روانی دشمن در فضای رسانه‌ای و مجازی، در راستای القای یأس و ناامیدی در جامعه، این یکان در جهت تقویت اراده و روحیه امید، نشاط و مقاومت کارکنان در برابر مشکل‌ها، با همکاری عقیدتی سیاسی و حفاظت اطلاعات منطقه، اقدام به برگزاری مستمر جلسه‌های آگاهسازی سیاسی و حفاظتی، دوره‌های بصیرت، اردوهای زیارتی و مسابقه‌های فرهنگی و ورزشی مختلف جهت کارکنان پایور و وظیفه و به‌خصوص خانواده‌ها کرده است.

همچنین در راستای خوشایندسازی محیط کار برای کارکنان، اقدام به بازسازی اماکن مختلف نظامی و سازمانی، فراهم کردن امکانات زیستی مناسب جهت کارکنان و برنامه‌ریزی

ارزیابی جنگ‌های اخیر در منطقه نشان می‌دهد ماهیت تهدیدها و مشخصات نبردهای آینده تغییر یافته و تأکید بر کسب برتری هوایی دارد. بنابراین به‌منظور ایجاد دفاعی یکپارچه و متناسب با تهدیدها و با هدف تقویت جایگاه پدافند هوایی، در دهم شهریورماه ۱۳۸۷ با تدبیر فرماندهی معظم کل قوا و ابلاغ فرمان تاریخی و حکیمانه آن حضرت، مأموریت پدافند هوایی از پیکره نیروی هوایی ارتش جدا و به‌طور مستقل تحت تابعیت ارتش جمهوری اسلامی ایران تشکیل شد.

امروز، نیروی پدافند هوایی به‌صورت ۲۴ساعته، بدون تعطیلی، با گسترش ۳۷۰۰ نقطه‌ای و بومی‌سازی تجهیزات خود، آسمان کشور را با هوشیاری کامل رصد می‌کند و هر شیء پرنده‌ای که وارد آسمان کشور شود، تحت واپایش کامل این نیرو قرار دارد. مسئولیت کشف اهداف پرنده و شناسایی آنان و در صورت لزوم مقابله با تهدیدهای احتمالی و هر آنچه که وارد این آسمان مقدس شود، برعهده پدافند هوایی است؛ به‌طوری که امروزه سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری، فضای ایران را امن‌ترین فضای خاورمیانه می‌داند که این مهم میسر نمی‌شود، مگر با تلاش فرزندان ایران اسلامی در مجموعه پدافند هوایی کشور.

■ منطقه شمال شرق در زمینه برگزاری جشنواره زوج‌های جوان در سطح ارتش پیشتاز است و تاکنون پنج دوره از این برنامه را با موفقیت انجام داده است، این تلاش را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

جشنواره زوج‌های جوان یکی از کارهای نیک است که بحمدالله با برنامه‌ریزی‌های انجام شده در ارتش جمهوری اسلامی ایران و سازمان عقیدتی سیاسی در حال برگزاری است و سبب تحکیم روابط خانواده‌ها، ارائه آموزش‌های مناسب و سرانجام افزایش رضایت خانواده‌ها می‌شود. منطقه پدافند هوایی شمال شرق امام رضاع) هم افتخار دارد با توجه به امکانات و ظرفیت‌های موجود، میزبان جشنواره زوج‌های جوان در سطح نیروی پدافند هوایی باشد که الحمدالله با تلاش‌هایی که در سطح منطقه و با همکاری عقیدتی سیاسی انجام گرفته، تمامی دوره‌ها به‌نحو احسن برگزار شد و خوشبختانه پیامدهای بسیار خوبی در ارتقای توان رزم کارکنان داشته است.

■ کارگاه‌های آموزشی که در جشنواره زوج‌های جوان برگزار می‌شود، چه تاثیری در روند زندگی جوانان دارد؟

نیروهای جوان و خانواده‌های محترم آنان میوه دل‌میت، امید و آینده این کشور هستند. در کشور ما در کمتر زمانی جوانان این‌گونه مورد تهدید و تهاجم فکری و اخلاقی قرار داشته‌اند. ابزارهای رسانه‌ای پیشرفته و فراگیر، امکانات بسیار خطرناکی در اختیار کانون‌های ضدمعنویت و ضداخلاق نهاده است و ما اکنون تهاجم روزافزون دشمنان به دل‌های پاک جوانان با بهره‌گیری از این ابزارها را به چشم خود می‌بینیم. در این جنگ فرهنگی و هجوم همه‌جانبه، رسالت سامانه فرماندهی و ارگان‌های محترم عقیدتی سیاسی و حفاظت اطلاعات، رصد

و مقابله هوشمندانه با تهاجم‌های فکری، فرهنگی، تبلیغی و رسانه‌ای دشمنان دین، انقلاب و کشور است. الحمدالله موضوع خانواده در اولویت طرح‌های سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته و با برگزاری دوره‌ها و برنامه‌های فرهنگی مختلف از جمله دوره‌های بصیرت، مسابقه‌های قرآنی و فرهنگی و برگزاری جشنواره زوج‌های جوان و ارائه آموزش‌های لازم برای زندگی، کارکنان جوان و خانواده‌ها جهت تشکیل زندگی مشترک آماده می‌شوند. این نوع کارگاه‌ها، تأثیر بسیار خوبی بر روند زندگی افراد داشته و امیدواریم این نوع دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در طول دوران زندگی برای کارکنان ادامه پیدا کرده و آموزش‌های لازم در تمامی مراحل زندگی به کارکنان داده شود؛ چرا که این آموزش‌ها تأثیر بسیار خوبی در بی‌اثر کردن تهاجم‌های فرهنگی دشمنان این مرزوبوم و ایجاد امید و انگیزه در جهت پیشبرد اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران دارند.

■ میزان استقبال، رضایت و رغبت خانواده‌های شرکت‌کننده در این برنامه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

برگزاری جشنواره زوج‌های جوان در مشهد مقدس و در جوار بارگاه ملکوتی حضرت علی‌بن موسی الرضاع) در کنار کارگاه‌های آموزشی مناسب و تلاش همکاران بنده در جهت ایجاد امکانات تفریحی و سیاحتی مناسب، شرایط را جهت داشتن ایامی خوش و معنوی برای زوج‌های جوان و عزیز نیروی پدافند هوایی فراهم کرده و همه عزیزان از این شرایط رضایت کامل داشته و برگزاری این دوره‌ها مورد استقبال همه کارکنان قرار گرفته است که خداوند را بابت این خدمت‌گزاری شاکر و سپاسگزاریم.

■ صحبت پایانی شما؟

تشکر می‌کنم از شما و همکارانتان در سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، به‌خصوص همکارانتان در نشریه وزین صف که این فرصت را در اختیار پدافند هوایی منطقه شمال شرق قرار دادید تا گوشه‌ای از فعالیت‌های غیورمردان پدافند در این منطقه در رسانه‌ها منعکس شود.

کرونا و تحریم‌های اقتصادی، از منظر حقوق بین‌الملل

بخش اول

کامران بخشی‌پور، دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل

حَق بر زندگی و سلامت و به تبع آن حق بر دسترسی به امکانات اولیه زیستی مثل دارو و خدمات پزشکی از حقوق بنیادین بشر است. این حق در بیشتر اسناد بین‌المللی از جمله در منشور سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر و اساسنامه سازمان بهداشت جهانی به کرات به رسمیت شناخته شده است. علاوه بر این، امروزه حق بر سلامت و رفع نیازمندی‌های آن به صورت امری اخلاقی و وجدانی در آمده که در نتیجه فقدان قواعد حقوقی الزام‌آور، بازهم قابل نقض شدن از سوی کسی نیست. بر این اساس همه دولت‌ها موظف به رعایت این حقوق برای شهروندان و غیرشهروندانشان هستند. بنابراین، اعمال تحریم و محدودیت بر سر راه سلامت افراد بشری، چه از جانب آمریکا و چه از سوی هر ذی‌نفوذ دیگری، خلاف قواعد مکتوب بین‌المللی، عرف عام پذیرفته شده جهانی و از همه مهم‌تر از نظر اخلاقی و وجدان بشری مذموم و غیرقابل توجیه است.

در این شماره از نشریه در نظر داریم مروری بر شیوع بیماری کرونا در ایران و کمک‌های بین‌المللی به کشورمان در جهت مبارزه با این ویروس، واکنش ایالات متحده آمریکا نسبت به این کمک‌ها و تحریم‌های اقتصادی اشاره کنیم. در شماره بعدی سعی بر آن است تا با مروری بر مهم‌ترین اسناد بین‌المللی پذیرفته شده در نزد جامعه جهانی، اثبات کنیم ایجاد هر گونه ممنوعیت، محدودیت و حتی مزاحمت در دریافت خدماتی که ارتباط مستقیم با سلامت و حیات نوع بشر دارند، مذموم و ممنوع است. به عبارت دیگر، مقصود، اثبات عدم مشروعیت تحریم‌هایی است که مانع دریافت کالا و خدمات بشر دوستانه (به خصوص اقلام بهداشتی و درمانی) در مواقع حساس و بحرانی است. اقلامی که فارغ از مرزبندی‌های سیاسی و جغرافیایی، به طور مستقیم با حیات و زنده بودن نوع بشر ارتباط دارند.

کووید ۱۹ در ایران

زمانی که دولت ترامپ از توافق هسته‌ای خارج شد، این کشور مجازات‌هایی برای منع خرید ایران با دلار آمریکا، تجارت فلزهای گران‌بها، فروش محصول‌ها و خدمات از جمله قطعه‌ها و خدمات خودرو، هواپیما و فروش محصول‌های نفتی و پتروشیمی از سر گرفت. این مجازات‌ها علاوه بر اینکه اقتصاد ایران را تحت‌الشعاع قرار دادند، نقش مهمی در محدود کردن توانایی ارائه خدمات درمانی مناسب به شهروندان ایرانی ایفا کردند. در نتیجه، هنگامی که این بیماری همه‌گیر وارد ایران شد، خرید کمپانی‌ها و بیمارستان‌های ایرانی در زمینه داروهای ضروری و تجهیزات پزشکی از خارج کشور تقریباً غیرممکن

بود. کمبود تجهیزات به حدی شدید شد که وزیر امور خارجه وقت ایران، کمک‌هایی را از جامعه بین‌المللی در جهت محصول‌های مراقبت‌های بهداشتی درخواست کرد. در واقع دولت ایالات متحده آمریکا، اراده جامعه جهانی را برای تحویل تجهیزات پزشکی، با چالش کمپین «حداکثر فشار» مواجه ساخت. دغدغه چگونگی مواجهه با ویروس کرونا در تهیه وسایل مورد نیاز اعم از دارو، لوازم بهداشتی و پزشکی و از همه مهم‌تر «امکان» دریافت این اقلام چه به صورت خرید و چه تحت عنوان کمک‌های انسان‌دوستانه از کشورهای مختلف، آثار واقعی تحریم را برجسته کرد. تحریم‌های شدیدی که از زمان خروج دولت ترامپ از

توافق هسته‌ای در ماه مه ۲۰۱۸ شدیدتر شد. اگرچه وزارت خزانه‌داری ایالات متحده آمریکا مدعی استثنائاتی در مورد محدودیت‌های مجازات برای کمک‌های بشردوستانه، تجهیزات پزشکی و اقلام دارویی است، اما واقعیت امر در سالیان اخیر چیز دیگری را نشان داده است.

پس از شروع کرونا در اواخر سال ۲۰۱۹ و شیوع آن به سایر نقاط دنیا، دغدغه‌های عدیده‌ای در مواجهه با این واقعه تلخ بشری در سراسر جهان به وجود آمد. ایران از جمله کشورهایی است که در مواجهه با این ویروس همه‌گیر، نه تنها در روزهای ابتدایی با میزان مرگ و میر بالایی روبه‌رو شد، بلکه تحریم‌های اقتصادی آمریکا کشور ما را با

از جمله فیلترهای HEPA، دستگاه تنفس کامل ماسک صورت، تجهیزات تصویربرداری پزشکی تشخیصی، ژنراتورهای اکسیژن، تجهیزات ضد عفونی و پمپ‌ها بررسی کند و به دلیل نگرانی‌ها در مورد استفاده احتمالی این موارد، به صورت موردی برای توسعه هسته‌ای صورت بگیرد.

واکنش ایالات متحده آمریکا

در مواجهه با انتقادهای دولت آمریکا اذعان داشته است که تحریم‌های آن کشور، تبادل کالاهای بشردوستانه را ممنوع نمی‌کند! وزارت خزانه‌داری آمریکا طی گزارشی تأکید کرد که اشخاص آمریکایی و غیرآمریکایی می‌توانند کالاهای بشردوستانه را به موجب معافیت‌ها، استثنایها و مجوزهای موجود به ایران تحویل دهند.

ایران همواره از جامعه جهانی خواسته تا ایالات متحده آمریکا را به تعدیل تحریمها وادار کنند. وزیر خارجه وقت ایران در ابتدای شیوع این بحران همه‌گیر، طی نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل متحد، از کشورهای عضو خواست تا نسبت به این تحریمها بی‌اعتنایی نکنند. به‌زعم آقای ظریف، رفتار ایالات متحده «شدیدترین و بی‌تفاوت‌ترین کارزار تروریسم اقتصادی در تاریخ و به‌طور غیرقانونی» است.

همچنین ایران در سال ۲۰۱۸ دادخواست علیه ایالات متحده را در دیوان بین‌المللی دادگستری (ICJ) طرح و نقض پیمان دوجانبه آمریکا، روابط اقتصادی و حقوق کنسولی بین ایالات متحده و ایران را مطرح کرد. در انتظار حل و فصل این پرونده، دادگاه بین‌المللی حقوق بشر در اکتبر ۲۰۱۸ دستور موقت صادر کرد که از ایالات متحده می‌خواست هرگونه مانع از ورود برخی کالاهای بشردوستانه به ایران و از جمله اقدام‌های دیگر را حذف کند. از سوی دیگر دولت آمریکا نیز با

کنترل دارایی‌های خارجی آمریکا (OFAC) صادر می‌کند. برخی از کشورها و سازمان‌هایی که اقدام به انواع کمک‌ها کرده‌اند، عبارتند از سازمان بهداشت جهانی، سازمان پزشکان بدون مرز، اتحادیه اروپا، یونیسف، امارات، ترکیه، گرجستان، ازبکستان، کویت، ژاپن، روسیه، انگلستان، فرانسه، آلمان و در صدر آنها چین و قطر. به‌عنوان مثال، بیشتر وسایل پزشکی و بهداشتی، از جمله برخی تجهیزات محافظ شخصی و سایر وسایل مورد استفاده برای درمان‌های مربوط به کووید ۱۹، مانند لباس پزشکی، محافظ چشم و عینک، دستکش جراحی، محافظ صورت، برخی از دستگاه‌های تنفسی، ماسک و ونتیلاتورها و از همه مهم‌تر واکسن توسط چند کشور اروپایی و آسیایی ارسال شد. افزون بر آن، در حال حاضر صادرات دوباره محصول‌های پزشکی و بهداشتی به ایران تحت مجوزهای عمومی، بدون نیاز به مجوز از دفتر کنترل دارایی‌های خارجی (OFAC) امکان‌پذیر است. بنابراین، مجوز عمومی صادرات این قبیل لوازم اولیه را به ایران پوشش می‌دهد، اما همان‌طور که گفته شد، روند نظام تحریم‌های آمریکا برای بیشتر تجهیزات پزشکی به مجوز ویژه نیاز دارد. به‌عنوان مثال، تحت مجوز عمومی ۳۱ دفتر کنترل دارایی‌های خارجی، باید درخواست‌های مجوز را برای برخی از موارد

مشکلات دوجندانی مواجه ساخت؛ هرچند جامعه جهانی تلاش کرد با فراخوان‌های گسترده برای کاهش مجازات‌های ایالات متحده آمریکا در مقابل ایران اقدام‌هایی انجام دهد. در همین راستا، بعضی دولت‌ها برای پرکردن این خلأ، قدم برداشته و برخی از اقلام ضروری مورد نیاز مردم ایران را تأمین کردند. ابتدا سازمان بهداشت جهانی و پس از آن چین، قطر، فرانسه و برخی دولت‌های دیگر اقدام به ارسال کمک‌های بشردوستانه به ایران کردند.

کمک‌های بین‌المللی

از ابتدای شروع کرونا در ایران، دغدغه دریافت کمک‌های جهانی مطرح شد؛ چرا که به دلیل وجود تحریم‌های آمریکا و مجازات‌های پس از آن، همواره انجام مرادده با ایران باعث ایجاد چالش‌هایی برای طرفین بوده است. هرچند که به‌زعم دولت آمریکا، کمک‌های بشردوستانه خارج از دایره شمول اقلام تحریمی قرار دارند، اما ایجاد تفکیک بین نوع کمک و نوع استفاده از اقلام موصوف و عواقب ناشی از آن، از موضوع‌های بحث‌برانگیز و جدانشدنی تحریم‌ها هستند. تا به امروز، بیشتر کمک‌های بشردوستانه، مواد اولیه پزشکی و (با تأخیر فراوان واکسن) بوده است که صلاحیت صادرات آن به ایران را دفتر

انتقادهایی از سوی جامعه جهانی روبه‌رو شد. برجسته‌ترین دیپلمات‌ها و مقام‌هایی از سراسر جهان، از جمله «فدریکا موگرینی» مسئول پیشین سیاست خارجی اتحادیه اروپا و «هانس بلیکس» دبیرکل سابق آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، طی نامه‌ای خواستار اقدام‌های فوری برای کاهش تحریم‌ها شدند. در این نامه از ایالات متحده خواسته شد در مورد ایران، محدوده معافیت‌های بشردوستانه تحت تحریم‌های ایالات متحده را گسترش دهد تا مستقیماً شامل وسایل و تجهیزات لازم برای مقابله مؤثر با کووید ۱۹ شود و از طریق دسترسی به بانک‌های غیرآمریکایی به آنها اطمینان دهد که آنها مطابق با OFAC در صورت تسهیل کمک‌های بشردوستانه به ایران مصون خواهند ماند.

در ایالت متحده، هیئت تحریریه نیویورک تایمز خواستار کاهش مجازات برای ایران شدند. همچنین در کنگره، گروهی از سناتورها به سرپرستی «لیزایت وارن» و «برنی سندرز» نامه‌ای حاکی از تعدیل سیاست فعلی تحریم‌ها علیه ایران را درخواست کردند. اندکی پس از آن، «کریس مورفی»، «تیم کاین»، «ریچارد بلومنتال» و دیگران طی نامه‌ای به وزیر خارجه و وزیر خزانه‌داری ایالات متحده خواهان کاهش تحریم‌ها و متعاقب آن گشایش کانال‌های مالی جدیدی برای خرید کالاهای بشردوستانه شدند.

عدم مشروعیت تحریم‌های ایالات متحده آمریکا

اکنون می‌پردازیم به مهم‌ترین علل عدم مشروعیت تحریم‌های آمریکا علیه کشورمان که باعث مشکل‌های عدیده‌ای در تأمین دارو و اقلام زیستی مورد نیاز مردم ایران به‌ویژه بیماران، در برهه‌های خاص از جمله در زمان شروع کرونا شده است.

الف- بخش عمده و اساسی مستندهای عمومی عدم مشروعیت تحریم‌ها در منشور سازمان ملل، اعلامیه جهانی حقوق بشر، اساسنامه سازمان بهداشت جهانی، میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و... آمده است که در سطور پیشین این نوشتار به آنها اشاره شد و به‌منظور رعایت اختصار و جلوگیری از دوباره‌گویی از ذکر دوباره آنها خودداری می‌کنیم.

ب- تحریم‌های یکجانبه از سوی یک کشور علیه کشور دیگر، هیچگونه مبنای قانونی و مشروعی در حقوق بین‌الملل ندارند. تنها در فصل هفتم منشور ملل متحد، به شورای امنیت در راستای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی این اجازه داده شده؛ که آن‌هم یک تصمیم دسته‌جمعی و گروهی و به‌نوعی مبتنی بر خرد جمعی است.

ج- برابر عهدنامه مودت و روابط کنسولی و اقتصادی که در سال ۱۳۳۴ بین ایران و آمریکا منعقد شده و در زمان اعمال تحریم‌های مختلف نیز معتبر و لازم‌الاجرا بوده، اعمال تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا، موجب تضعیف حقوق دولت و ملت ایران شده است. دیوان بین‌المللی دادگستری نیز در «دستور موقت» که در ۱۴ مهر ۱۳۹۷ صادر کرد، به استناد همین عهدنامه، دولت آمریکا را ملزم کرد تا از اعمال و اجرای تحریم‌های مربوط به امور انسانی مانند دارو، غذا، وسایل و تجهیزات و خدمات مربوط به امنیت هوایی خودداری کند. علاوه بر این به آمریکا دستور داد موانع نقل و انتقال وجوه در این حوزه‌ها را نیز بردارد.

د- تحریم یک‌جانبه به معنای محروم کردن یک کشور از روابط سالم و آزاد با سایر کشورها و نهادهای بین‌المللی است. این امر تناقض آشکاری با اصل عدم مداخله در روابط خارجی کشورها دارد.

ه - اعمال تحریم و ایجاد محدودیت‌های تبعی ناشی از آن که باعث در مضمیقه قرار گرفتن کشور در برآورده کردن بسیاری از احتیاج‌های

داخلی شده، به‌طور آشکار ناقض اصل عدم مداخله در امور داخلی کشورها است. و- مهم‌ترین اصل نانوشته‌ای که بتوان به آن استناد کرد این است که امروزه رعایت الزام‌های حقوق بشری و انسانی امری است فراتر از عهدنامه‌ها و اسناد حقوقی. چرا که مسائل انسانی به‌صورت الزام اخلاقی درآمده که هر وجدان آگاه و بیداری ملزم و موظف به رعایت آن است. این مطالبه عمومی و بازگشت به اخلاق و منش انسانی در حفظ کرامت، شأن و جایگاه والای انسان‌ها به‌طور مساوی، شاید مهم‌ترین دستاورد همه اعصار و قرون بشر باشد. شاهد بوده‌ایم که فشار افکار عمومی چه در سطح جهانی و چه در سطح داخلی کشورها تا چه میزان به رعایت عدالت و مساوات نزدیک بوده یا موجب جلوگیری از شروع مخاصمه‌های مسلحانه در مواقعی که تنش و بحران مابین دو کشور بالا می‌گیرد، می‌شود.

فهرست منابع:

- آل کجیاف، حسین، مفهوم و جایگاه حق بر سلامت در اسناد ب م حقوق بشر. فصلنامه حقوق پزشکی، سال هفتم، شماره ۲۴، بهار ۱۳۹۲
- برهانی، محسن و ابوذری، مهرنوش، حق دسترسی به داروها و حمایت از اختراعات دارویی، مجله حقوقی دادگستری سال هشتادویکم، شماره ۹۹
- زارعی، محمدعلی، مطالعه تطبیقی حقوق بنیادین بشر در ایران و اسناد بین‌المللی، کنگره ملی پژوهش‌های کاربردی علوم انسانی اسلامی، سال ۱۳۹۳
- زمانی، قاسم، شبیه‌سازی درمانی و حق بر سلامتی در قلمرو حقوق بشر، مجله پژوهش حقوق و سیاست
- ظریف، محمدجواد، تحریم‌های یکجانبه آمریکا علیه ایران، مجله سیاست خارجی، سال یازدهم، شماره ۱، بهار ۱۳۷۹
- نیاورانی، صابری و جاوید، احسان، حق دسترسی به داروهای اساسی در چارچوب موافقت‌نامه تریپس و چالش حمایت از حقوق بین‌المللی بشر بر سلامت، مجله حقوقی بین‌المللی، شماره ۵۴، بهار و تابستان ۱۳۹۵
- هرمیداس یابوند، داود و...، حق بر سلامت و بهداشت عمومی از منظر حقوق بنیادین بشر با تأکید بر سند ۲۰۳۰ یونسکو، فصلنامه حقوق پزشکی، سال دوازدهم، شماره ۴۶، پائیز ۱۳۹۷
- ۸- خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) <https://www.isna.ir/news/۹۹۰۲۰۲۰۱۰۲/news>
- ۹- پایگاه اطلاع رسانی وزارت بهداشت به آدرس: <https://behdasht.gov.ir>
- خبرگزاری خبر آنلاین: <https://www.khabaronline.ir/>
- ۱۱- سایت سازمان بهداشت جهانی: <https://www.who.int/covid19>

ضمانت در نظام حقوقی ایران

ارسالی از: اداره قوانین، حقوقی و امور مجلس ارتش

تعریف ضمان

عقد ضمان مطابق ماده «۶۸۴» قانون مدنی عبارت است از اینکه شخصی مالی را که بر ذمه دیگری است به عهده بگیرد. متعهد را ضامن، طرف دیگر مضمون له و شخص ثالث را مضمون عنه یا مدیون اصلی می‌گویند. با این اوصاف جهت تحقق عقد ضمان، باید فردی در برابر طلبکار تعهد کند که دین بدهکار را بپردازد و این تعهد مورد قبول طلبکار واقع شود. مال موضوع دین، ممکن است عین باشد یا منفعت یا انجام دادن کار. بعضی از امور قائم به شخص هستند و از آنها نمی‌شود ضمانت کرد، به‌طور مثال از تعهد غیر مالی مانند حضانت، تمکین و سکونت مشترک با همسر، نمی‌توان ضمانت کرد، زیرا این تکالیف قابل انتقال به ذمه ضامن نیستند. عقد ضمان میان ضامن و مضمون له (طلبکار) منعقد می‌شود و رضای هر دو طرف شرط است. به همین دلیل هریک از آنان باید برای انعقاد عقد ضمان، شرایط قانونی را مطابق ماده «۱۹۰» قانون مدنی داشته باشند.

عقد ضمان یک عقد تبعی است

ضمان، یک عقد تبعی است؛ یعنی باید قبلاً در دنیای اعتباری حقوق یک عقد یا قراردادی باشد تا عقد ضمان بعد از آن و به تبع آن عقد

ایجاد شود. به‌عنوان مثال، شخصی از بانک طبق یک توافق و قرارداد وام می‌گیرد و بدهکار بانک می‌شود، شخص دیگری از وام‌گیرنده که مدیون و بدهکار بانک است، ضمانت می‌کند.

رایج‌ترین مفهوم ضمانت در جامعه

عقد ضمانی که در قانون تعریف و شرایط آن بیان شده است، موجب انتقال دین از مدیون به ضامن می‌شود، بنابراین با وقوع این عقد، مدیون اصلی دیگر دینی بر گردن نخواهد داشت و از این لحظه، ضامن مدیون به‌شمار می‌آید. اما قراردادهای ضمانی که امروزه منعقد می‌شوند، به‌خصوص آنچه شهروندان در هنگام ضمانت از وام‌گیرندگان در مقابل بانک تعهد می‌کنند، کمی با ضمانی که در قانون مدنی به‌عنوان رایج‌ترین شکل آن توصیف شده، متفاوت است. ضمانت از وام‌گیرنده، برخلاف آنچه پیش از این به‌عنوان اثر معمول عقد ضمان گفتیم، منجر به برائت وام‌گیرنده نمی‌شود و ضامن را تبدیل به مدیون اصلی نمی‌کند، بلکه ضامن التزام خود به تأدیه دین مدیون را مشروط به عدم تأدیه مدیون اصلی می‌کند. بنابراین اگر مدیون اصلی، دین و بدهی خود را پرداخت نکند، بانک به سراغ ضامن می‌رود و طلب خود را از او می‌گیرد. در چنین شرایطی سنوالی که برای ضامن پیش می‌آید این است که چه‌طور

می‌تواند طلب خود را از مدیون اصلی بگیرد؟ راهکاری که پیش روی ضامن قرار دارد این است که بعد از پرداخت دینی که ضمانت آن را کرده است باید علیه مدیون اصلی که وام‌گیرنده است، اقامه دعوا کند و آنچه که پرداخت کرده را پس گیرد. در اینجا توصیه‌ای که می‌توان به ضامن کرد این است که اقدام‌های احتیاطی مانند شناسایی آدرس دقیق بدهکار و نحوه دسترسی به وی را انجام دهد.

انواع ضمان در حقوق ایران

در حقوق ایران به‌طور کلی سه نوع ضمان وجود دارد:

الف) ضمان نقل ذمه: این نوع از ضمان که به‌عنوان قاعده در حقوق ایران و قانون مدنی ایران پذیرفته شده است عبارت است از اینکه: شخصی در برابر طلبکار و با موافقت او دین دیگری را برعهده گرفته و پرداخت آن را متقبل می‌شود. پس به موجب این نوع ضمان، دین عهده مضمون‌عنه (بدهکار اصلی) به عهده ضامن منتقل می‌شود و در نتیجه ذمه مضمون‌عنه بری می‌شود.

ب) ضمان تضامنی: در این نوع ضمان، تعهد ضامن و مضمون‌عنه در عرض یکدیگر قرار می‌گیرد، به‌طوری که مضمون‌له می‌تواند برای وصول تمام یا قسمتی از طلب به هر کدام از آنها که بخواهد مراجعه کند. این نوع

ضمان را، ضمان عرضی می‌گویند. (ج) ضمان وثیقه: ضمانی است که به موجب آن ذمه ضامن وثیقه ذمه مضمون عنه می‌شود، به این ترتیب که مضمون له برای وصول طلب خود ابتدا باید به مدیون اصلی (مضمون عنه) رجوع کند و اگر نتوانست طلب خود را وصول کند به ضامن (مدیون تبعی) مراجعه کند. به این نوع ضمان، ضمان تضامنی یا طولی نیز گفته می‌شود.

در ترتیب مراجعه طلبکار به ضامن باید طبق ماده ۴۰۲ قانون تجارت «ضامن وقتی حق دارد از مضمون له تقاضا کند که در ابتدا به مدیون اصلی رجوع کرده و در صورت عدم وصول طلب خود به مضمون له رجوع کند که بین طرفین (خواه ضمن قرارداد مخصوص، خواه در خود ضمانت نامه) این ترتیب مقرر شده باشد.» با توجه به این ماده در صورت توافق طرفین به ضمان تضامنی، اصل بر ضمان تضامنی عرضی خواهد بود. مگر اینکه به ضمان تضامنی طولی تصریح شده باشد.

تعریف اسناد تجاری و ضمانت

در اسناد تجاری

اسناد تجاری وسیله‌ای هستند که معامله‌های غیر نقدی را تسهیل می‌کنند و به عبارتی این اسناد وسیله پرداخت هستند. در قوانین ایران سه سند: (برات، چک و سفته) از مصادیق بارز اسناد تجاری در معنای خاص هستند که ضمانت در این اسناد به وسیله ظهرنویسی (پشت‌نویسی سند تجاری) صورت می‌گیرد. کاربرد رایج دیگر ضمانت، در اسناد تجاری مثل چک، سفته و برات است. ممکن است کسی که به جای وجه نقد، چک قبول می‌کند، برای اینکه در آینده دچار دردسر نشود و از پرداخت وجه چک اطمینان حاصل کند، از طرف مقابل درخواست کند که شخص معتبری پشت چک او را به عنوان ضامن امضاء کند. در این شرایط ضامن چک، با درج عبارتی مثل «پرداخت وجه این چک تضمین می‌شود» و

ظهرنویسی بدون قید مطلبی حکایت از انتقال دارد. پس برای اینکه ظهرنویسی ضمانت تلقی شود باید در ظهر برات یا چک یا سفته قید شود که برای ضمانت است.

(ب) ظهرنویسی به عنوان وکالت: ظهرنویسی برای وکالت که ظهرنویسی برای وصول هم نامیده می‌شود؛ عبارت است از اینکه دارنده اسناد تجاری بدون آنکه حقوق خود را به دیگری واگذار کند، از طریق ظهرنویسی شخص دیگر را مأمور وصول وجه اسناد تجاری می‌کند. خوشبختانه قانون صدور چک در این خصوص در ماده «۱۱» تعیین تکلیف کرده است: «در وصول اسناد تجاری به نمایندگی باید هویت و نشانی نماینده با تصریح به عنوان نمایندگی قید شود». در ماده «۲۴۷» قانون تجارت نیز آمده است: «ظهرنویسی حاکی از انتقال برات است، مگر آنکه ظهرنویس وکالت در وصول را قید کرده باشد. در این صورت انتقال برات واقع نشده، ولی دارنده برات حق

امضای آن، پرداخت وجه چک را ضمانت می‌کند. بسته به شرایط ممکن است شخصی که پشت چک را ضمانت می‌کند فقط از یک نفر از متعهدان پرداخت چک ضمانت کند، به عنوان مثال ممکن است چکی چند دست چرخیده باشد و ضامن تنها قصد داشته باشد که از یکی از انتقال دهندگان چک را ضمانت کند، در این صورت باید ضمانت را با قید نام وی محدود کند.

ظهرنویسی اسناد تجاری

ظهرنویسی اسناد تجاری عبارت است از عملی که به موجب آن دارنده اسناد تجاری کلیه حقوق خود را نسبت به اسناد تجاری به دیگری واگذار می‌کند که این ظهرنویسی به سه شکل متصور است:

(الف) ظهرنویسی برای انتقال: ماده «۲۴۷» قانون تجارت اشعار می‌دارد: «ظهرنویسی حاکی از انتقال برات است» بنابراین، صرف

وصول ولدی الاقتضا حق اعتراض و اقامه دعوا برای وصول خواهد داشت، جز در مواردی که خلاف این در برات تصریح شده باشد. ج) ظهرنویسی بعنوان وثیقه: اسناد تجاری چون دارای ارزش اعتباری هستند ممکن است به وسیله دارنده آن برای تحصیل اعتبار به وثیقه گذاشته شوند بدون آنکه مالک آن تغییر پیدا کند. در حقوق ایران تصریحی راجع به این موضوع وجود ندارد، ولی این رویه در بانکها خیلی معمول است.

آثار ظهرنویسی در اسناد تجاری

دو قاعده اساسی در ظهرنویسی جاری است: الف) قاعده مسئولیت تضامنی ظهرنویسان: یکی از ویژگی‌های مهم اسناد تجاری این است که کلیه کسانی که در اسناد تجاری از خود امضا بر جای می‌گذارند، در مقابل دارنده اسناد تجاری مسئولیت تضامنی دارند. در صورتی که اسناد تجاری در سر رسید پرداخت نشود، دارنده سند می‌تواند پس از گرفتن گواهی عدم پرداخت با رعایت مواعد قانونی علیه هر یک از امضاکنندگان بدون رعایت تقدم و تأخر اقدام به طرح دعوا کند و وجه اسناد تجاری را وصول نماید.

مسئولیت هریک از امضاکنندگان اسناد تجاری به این شرح است:

۱- صادرکننده اسناد تجاری: شخصی است که اسناد تجاری را ایجاد می‌کند و به دارنده آن تسلیم می‌کند و با صدور اسناد تجاری باعث ایجاد مسئولیت برای انجام دستور پرداخت خواهد شد. چنانچه دستور او در سر رسید انجام نگیرد، مسئول خسارات وارده به دارنده آن است.

۲- ظهرنویسان اسناد تجاری: ظهرنویس تجاری شخصی است که اسناد تجاری خود را به وسیله ظهرنویسی به دیگری انتقال می‌دهد. با انتقال اسناد تجاری، رابطه بین ظهرنویس

و دارنده اسناد تجاری قطع نمی‌شود، بلکه ظهرنویس در مقابل دارنده جدید و بعدی اسناد تجاری، ضامن پرداخت است. ماده «۲۴۹» قانون تجارت در خصوص برات چنین تصریح می‌کند که: «ظهرنویس‌ها در مقابل دارنده برات، مسئولیت تضامنی دارند.»

۳- ضامنین اسناد تجاری: قانون اسناد تجاری در خصوص ضامنین مقرراتی را ذکر نکرده، بلکه اجازه داده با رجوع به قانون تجارت این مهم حل شود. در این خصوص بند آخر ماده «۲۴۹» قانون تجارت مقرر می‌دارد: «ضامن که ضمانت برات‌دهنده یا محال‌علیه یا ظهرنویس را کرده با کسی مسئولیت تضامنی دارد که از او ضمانت کرده است.» بنابراین مسئولیت ضامن برات یا اسناد تجاری، بسته به این است که از چه کسی ضمانت کرده است. ب) قاعده عدم ورود ایرادها: منظور قاعده این است که چنانچه شخصی یک سند تجاری را امضاء کرد، یک تعهد جدید و مستقل برای او ایجاد می‌شود و در مقابل دارنده این سند نمی‌تواند نسبت به مسئولیت خود شانه خالی کند. باید اذعان داشت که تعهدهای ناشی از ظهرنویسی اسناد تجاری مستقل از تعهد اصلی متعهد اسناد تجاری (صادرکننده) است. دارنده اسناد تجاری حق دارد از هر یک از مسئولان اسناد تجاری طلب خود را دریافت کند. یکی از نتایج این استقلال این است که در مقابل دارنده اسناد تجاری نمی‌توان برای رفع مسئولیت از انجام تعهد، به انجام نشدن معامله‌های یا تعهدهایی ناشی از ایرادها، متوسل شد.

مهلت اقامه دعوا علیه ظهرنویسان

الف) مطالبه وجه در مواعد قانونی: طبق مواد «۳۱۵ و ۳۱۷» قانون تجارت، برای اینکه شخص بتواند علیه مسئولین اسناد تجاری اقامه دعوا کند باید ظرف ۱۵ روز از تاریخ سر رسید در خصوص اسناد تجاری‌هایی که مکان صدور و مکان تأدیه آنها یکی است و در خصوص

اسناد تجاری‌هایی که مکان صدور و تأدیه آنها متفاوت است، اگر در ایران باشد ۴۵ روز و در خارج ۴ ماه مطالبه وجه کند.

ب) دریافت گواهی عدم پرداخت اسناد تجاری (اعتراض عدم تأدیه: مطابق ماده «۲۸۰» قانون تجارت «امتناع از تأدیه وجه برات باید در ظرف ۱۰ روز از تاریخ وعده به‌وسیله نوشته‌ای که اعتراض عدم تأدیه نامیده می‌شود، معلوم شود.» برای اینکه دارنده سند امکان مراجعه به ظهرنویسان را داشته باشد باید اعتراض عدم تأدیه انجام دهد و از طرفی طبق قانون صدور چک برای اینکه دارنده بتواند از حق شکایت کیفری استفاده کند باید ظرف ۶ ماه از تاریخ صدور اسناد تجاری، از بانک گواهی نامه عدم پرداخت دریافت کند.

ج) رعایت مهلت‌های قانونی برای اقامه دعوا: در این مورد مقنن با توجه به اینکه محل تأدیه وجه اسناد تجاری کجاست، مهلت‌ها را مشخص کرده است.

۱- محل تأدیه وجه اسناد تجاری ایران است: ماده «۲۸۶» قانون تجارت در این خصوص اشعار می‌دارد: «اگر دارنده براتی که بایستی در ایران تأدیه شود، به علت عدم پرداخت اعتراض شده بخواهد از حقی که ماده ۲۴۹ (مسئولیت تضامنی صاحبان امضا در مقابل دارنده) برای او مقرر داشته، استفاده کند باید ظرف یک سال از تاریخ اعتراض اقامه دعوا کند.»

۲- محل تأدیه وجه اسناد تجاری خارج از ایران است: ماده «۲۸۷» قانون تجارت چنین مقرر داشته: «در مورد برواتی که باید در خارج تأدیه شود، اقامه دعوا علیه برات‌دهنده و یا ظهرنویس‌های مقیم ایران ظرف دو سال از تاریخ اعتراض باید به‌عمل آید.»

مأخذ:

۱- قانون تجارت

۲- قانون مدنی

۳- عقود معین، جلد چهارم - امیرناصر کاتوزیان

۴- دعاوی علیه ضامن و ظهرنویس در رویه دادگاه‌ها - توحید زینالی

الگوسازی رختاری از شهدا و خانواده شهدا

گزارش اجلاسیه ۵۶۵ شهید ارتش در استان قم

هاشم ناطقی، کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل

اجلاسیه پایانی یادواره ۵۶۵ شهید ارتش جمهوری اسلامی ایران در استان قم با حضور «امیر سرلشکر سیدعبدالرحیم موسوی» فرمانده کل ارتش، «امیر سرتیپ دوم محمدرضا فولادی» رئیس سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش، مسئولان لشکری و کشوری و جمعی از خانواده‌های معظم شهدا برگزار شد. در حاشیه این مراسم ارتباط تصویری فرمانده کل ارتش با چهار نقطه مرزی کشور برقرار شد و فرماندهان هر منطقه گزارشی از عملکرد خود را به فرمانده کل ارتش ارائه کردند. همچنین پیکر یک شهید گمنام در این مراسم تشییع و گلباران شد. در پایان نیز از ۳۲ مستند زندگی نامه شهدای ارتش که توسط مرکز صدا و سیما استان قم تولید شده، رونمایی شد و تعدادی از خانواده‌های شهدا نیز تجلیل شدند.

امروز درگیر یک جنگ احزاب ترکیبی هستیم

امیر سرلشکر سید عبدالرحیم موسوی، فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران در اجلاسیه ۵۶۵ شهید ارتش در استان قم گفت: انقلاب اسلامی ایران، ادامه بعثت، غدیر و عاشورا است و براساس شواهد موجود، پنجمین حلقه آن، ظهور است. هدف انقلاب اسلامی، ادامه راهی است که بعثت بنا نهاد، با غدیر رهنمایی شد، حضرت اباعبدالله‌الحسین (ع) و یاران باوفایش با خون و مصائب اهل بیت خود آن را بیمه کردند و امام راحل با آموزه و الگو از آن، انقلاب شکوهمند اسلامی را رهبری و نظام جمهوری اسلامی ایران را تأسیس کرد.

نظام سلطه به سرکردگی آمریکای جنایت‌کار که پاگرفتن این انقلاب را خط پایان سلطه شیطانی خود بر جهان می‌دید، از همان روز اول انواع و اقسام توطئه‌ها و دسیسه‌ها را علیه این انقلاب نوپا طراحی و پیاده‌سازی

هزار جان بودند، با خون خود نهال انقلاب را آبیاری و آن را تبدیل به درخت تناوری کردند که هیچ توفانی بر آن کارگر نیست. عزیزان شما نگذاشتند یک وجب از خاک پاک این کشور در اشغال بیگانه بماند. این عزیزان دست و پای تجاوز را قطع کردند، توی دهن دشمن زدند، چشم ناپاک را کور

کرد و قبل از دو سالگی انقلاب یک جنگ تمام‌عیار بر جمهوری اسلامی ایران تحمیل کرد. اینجا بود که بار دیگر با رهبری حضرت امام (ره) نقشه راه عاشورا پیاده شد و هزاران رهر و قاسم‌ابن‌الحسن، علی‌اکبر، قمرینی‌هاشم و حبیب‌بن‌مظاهر جامه رزم پوشیدند و بیش از دویست‌هزار جان که هر یک عزیزتر از

کردند، غیرت و ایستادگی ایرانی را به رخ جهانیان کشیدند و کاری کردند که بعد از چهل سال هنوز کسی جرئت حمله نظامی به این کشور را ندارد.

مادران و پدران شهدا، این درست است که فرزندان شما ایران، نظام و انقلاب را بیمه کردند، اما ظلم است که ما نقش آنها را محدود به این دستاوردها کنیم. نام شهیدان و خانواده شهدا در صحیفه خداوند از ازل بعنوان ستارگان کهکشان بعثت غدیر و عاشورا و زمینه‌سازان ظهور ثبت شده است. طاغوت و شیطان صدها سال تمام قدرت شیطانی خود را به کار گرفتند تا مسیر بعثت، غدیر و عاشورا را سد یا منحرف کنند

تا به ظهور منجر نشود، اما فرزندان انقلابی شما با آموزه‌های حسینی به رهبری فرزند زهرا (س) آمدند و این راه نورانی را با خون خود گشودند و سنگ بنای تمدن نوین اسلامی را گذاشتند تا امید به ظهور حضرت بقیه‌الله اعظم (عج) را در یادها و دل‌ها روشن کنند.

تبدیل مرام شهدا به رفتار، امری مغفول مانده است. اگر می‌خواهیم نهضت رفتارسازی بر پایه اعتقادات شکل بگیرد، در گام اول به الگو نیاز داریم، الگوسازی از کسانی که باورهایشان در عمل و رفتارشان تجلی و مصداق پیدا کرد. فرهنگ دفاع مقدس و فرهنگ شهدا، کهکشانی بی‌کران از الگوهای رفتاری است.

زنده نگه‌داشتن این یادها و تشکیل این یادواره‌ها اگر محدود به یاد شود، یک نگاه حداقلی و ظلم به شهدا و خانواده شهداست، الگوسازی رفتاری از شهدا و خانواده شهدا باید به یک نهضت فراگیر تبدیل شود.

امروز ما درگیر یک جنگ احزاب ترکیبی هستیم. همه دشمنان با هم مجتمع شده‌اند، همه مؤلفه‌های قدرت را علیه ما به کار گرفته‌اند، با برجسته‌سازی نقاط ضعف و کتمان نقاط قوت، روی آسیب‌پذیری‌های ما متمرکز شدند و طراحی‌های چندین‌ساله اتاق فکر شیطانی خود را پیاده‌سازی کردند. هدف نهایی آنها تجزیه کشور است و مسیر هم سوریه‌سازی، یعنی ایجاد ناامنی، تخریب، تعطیل کردن کسب‌وکار و از کار انداختن چرخه تولید و اقتصاد، متوقف کردن روند صعودی علم و دانش و فناوری و سد کردن راه پیشرفت کشور. بین خودشان هم تقسیم کار کرده‌اند و هر کدام بخشی را بر عهده گرفته‌اند؛ یکی طراحی و برنامه‌ریزی می‌کند، دیگری کمک اطلاعاتی می‌کند، یکی پول می‌دهد، یکی هم اجرای کارهای عملیاتی را به عهده گرفته است. گروهک‌های تجزیه‌طلب و شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی زبان و پیام‌رسان‌ها دخالت مستقیم و فرماندهی میدانی را بر عهده دارند.

۱۰ سال پیش آمریکایی‌ها گفتند برای پیاده‌سازی اهداف در ایران، تجهیزاتمان گوشی‌های هوشمند و سربازان ما میلیون‌ها کاربر اینترنتی هستند. گلوله‌های جنگ ترکیبی از جنس صدا، تصویر، معیشت، تحریم، خوددبخت‌بینی، خودمرجع‌بینی و ناامیدی بوده و البته دفاع آن‌هم متفاوت است. اینکه توانسته‌اند با جنگ شناختی روی افکار و ادراک بعضی از ما تأثیر منفی بگذارند، یعنی خرمشهری را از ما گرفته‌اند و ما باید تلاش کنیم خرمشهرهایمان را از دشمن پس بگیریم. ما باید خواهان و برادرانمان که در جنگ شناختی به اسارت دشمن درآمده‌اند را

به خانه برگردانیم.

یکی از مهم‌ترین راه‌کارهای مقابله با امپراتوری رسانه‌ای شیطانی دشمن که از طریق هیاهو و جنجال رسانه با دروغ‌پردازی و تحریف واقعیت‌ها، ادراک و شناخت مخاطب را هدف قرار داده، جهاد تبیین است. یعنی تبیین حقایق و واقعیت‌ها، بیان اهداف دشمن، شناساندن چهره واقعی دشمن، ارائه دستاوردهای نظام و تنویر افکار عمومی نسبت به شیوه‌های پیچیده دشمن در جنگ شناختی و جنگ ترکیبی.

جهاد تبیین امروز فریضه‌ای فوری و ضروری برای همگان است، اما در این حوزه علما، اندیشمندان و نخبگان مسئولیت خطیری بر عهده دارند. تجربه چهل و چند ساله نشان می‌دهد در سایه وحدت، همدلی و تبعیت از رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) می‌توان همچون گذشته توطئه فعلی دشمن را نیز خنثی کرد. بصیرت، آگاهی و حضور مردم در صحنه دفاع از انقلاب و ارزش‌های دینی، تضمین‌کننده استقلال، سربلندی کشور و نظام اسلامی است. زن و مرد این مرز و بوم در کوره حوادث چهل و چند ساله، همچون فولاد آبدیده شده‌اند و پاسداری از اسلام و پرچم برافراشته شده اسلام در این سرزمین را برای خود رسالت تاریخی می‌دانند. صابر کسی است که موانع، مشکل‌ها و چالش‌ها او را از راه خدا و هدف خدایی نه متوقف کند، نه گُند کند و نه منحرف. در پیشگاه خداوند بزرگ، در حضور شما خانواده شهدا، بار دیگر با هم‌زمان شهیدمان تجدید عهد می‌کنیم در راه روشنی که حضرت امام (ره) نشان دادند و با تبعیت کامل از مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، هیچ مانع، چالش و مشکلی ما را نه متوقف و نه منحرف خواهد کرد و با قدرت در مسیر عزت و آقایی ایران عزیز به پیش خواهیم رفت.

شخصیتی شهداست. اخلاص، ایمان، توکل، توسل، تقوا، قدرت معنوی، ایثار، فداکاری و از خودگذشتگی، عزم استوار و پولادین، دین‌فهمی و دین‌داری، بصیرت و عقلائییت، شناخت نیاز لحظه و اقدام به‌موقع و گمنامی و بی‌ادعایی جزو ویژگی‌های شاخص شهدا هستند و به فرموده امام خمینی (ره) هر کدام از شهدا، فتح‌الفتوحی برای انقلاب اسلامی بودند. بنابراین نام بردن از شهدا، تکرار یاد آنها و ادامه راه آنها موجب افتخار ما است.

در طول برگزاری کنگره شهدا ما فعالیت‌ها و اقدام‌هایی همچون: اجرای مراسم غبارروبی، عطرافشانی و نثار گل به مزار شهیدان، دیدار با خانواده معظم شهدا، نام‌گذاری بسیاری از معابر، گذرگاه‌ها، خیابان‌ها و بزرگراه‌ها به نام شهدا، نصب تمثال شهیدان در ورودی کوچه‌ها و خیابان‌ها، انجام تاریخ شفاهی و ثبت و ضبط خاطره‌های والدین، همسران و منسوبان شهدا، مطالعه بر روی وصیت‌نامه و خاطره‌های هم‌زمان و تبیین کار بزرگ شهدا با روایت‌گری هم‌زمان آنان در مدارس قم برای آشنایی با سبک زندگی شهدا را در دستور کار داشتیم که امیدواریم توانسته باشیم قدمی هر چند کوچک برای گرامیداشت یاد و خاطره شهدای ارتش در استان قم برداریم.

شهید ارتش در استان قم هستیم و از این بابت خداوند بزرگ را شکرگزاریم. نخستین کنگره شهدا در قم، ۲۳ اردیبهشت سال جاری با محوریت ستاد ارتش، دومین یادواره ۲۶ خرداد با محوریت نیروی هوایی ارتش، سومین یادواره ۲۹ تیرماه با محوریت نیروی زمینی، چهارمین یادواره سوم شهریورماه با محوریت نیروی پدافند هوایی و پنجمین کنگره هم ۱۲ مهرماه با محوریت نیروی دریایی ارتش برگزار شد.

تبیین سبک زندگی شهدا یک امر ضروری برای آشنایی نسل جدید با ویژگی‌های

اقتدا به رفتار و منش شهدا، تنها راه برون‌رفت از مشکل‌ها و معضله‌های اخلاقی است

«امیر سرتیپ دوم محمدرضا فولادی»

رئیس سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش نیز در اجلاس ۵۶۵ شهید ارتش قم گفت: بی‌شک امروز اقتدار نظام جمهوری اسلامی ایران مرهون خون شهدای پاک‌باخته و از جان‌گذشته است و اقتدا به رفتار و منش آنها، تنها راه برون‌رفت از مشکل‌ها و معضله‌های اخلاقی و رفتاری امروز و روزهای آینده است. به همین دلیل، دشمنان سعی و تلاش می‌کنند که در کنار به فراموشی سپرده شدن یاد و خاطره دفاع مقدس، یاد و خاطره شهدا نیز به بوته فراموشی سپرده شود.

در مقابله با این ترفند، وظیفه آحاد ملت و مسئولان است که در بزرگداشت یاد و خاطره شهدای عزیز همت گمارند تا به برکت خون آن عزیزان، بارقه‌هایی از فرهنگ شهیدان، همچون بارش رحمت خاصه الهی بر این کوی و برزن ببارد و همگان را از مکر دشمنان مصون سازد.

پس از برگزاری پنج کنگره بزرگداشت شهدا در قم، امروز شاهد برگزاری ششمین آیین گرامیداشت و اجلاس پایانی ۵۶۵

روشنگری با رویکرد دفاعی

گزارشی از برگزاری همایش جهاد تبیین در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر

حجت‌الاسلام حسنعلی گرزبر، رئیس تبلیغات دانشگاه علوم دریایی نوشهر

جهاد تبیین یکی از دستور کارهای بسیار مهم برای مقابله با هرگونه انحراف و تحریف در گفتمان و ارزش‌های انقلاب اسلامی است که رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) بارها و در مقاطع گوناگون بر این مهم تأکید کرده‌اند. شرایط فعلی جامعه سبب شده است ضرورت جهاد تبیین اهمیت مضاعفی پیدا کند و به همین دلیل رهبر انقلاب روی این عنوان تأکید دارند. باتوجه به تأکیدهای مکرر فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) بر موضوع روشنگری و تبیین وقایع و مسائل سیاسی روز جامعه و اهمیت آن، دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر در تاریخ سوم و چهارم آبان‌ماه، میزبان نخستین همایش جهاد تبیین در ارتش با رویکرد دفاعی بود. آیین اختتامیه این همایش دو روزه، با حضور «امیر دریادار ایرانی» فرمانده نیروی دریایی ارتش، «امیر سر تیپ اکرمی‌نیا» معاون هماهنگ‌کننده سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، «حجت‌الاسلام صنعت پور امیری» رئیس اداره عقیدتی سیاسی نیروی دریایی ارتش و مقام‌های لشکری و کشوری، دانشجویان و پژوهشگران نظامی و جمعی از فرهیختگان حوزه جهاد تبیین در مرکز مطالعات، تحقیقات و تدوین آیین‌نامه‌های رزمی نیروی دریایی ارتش برگزار شد.

اگر امروز خواهان تداوم انقلاب اسلامی هستیم، باید به جهاد تبیین توجه کنیم

«امیر سر تیپ محمد اکرمی‌نیا» معاون هماهنگ‌کننده سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی نیز در نخستین همایش ملی جهاد تبیین با رویکرد دفاعی ارتش جمهوری اسلامی ایران گفت: اسلام اساساً دین تبیین است و یکی از علل پیروزی انقلاب اسلامی نیز همین امر بوده است. انقلاب اسلامی برگرفته از مبانی و آموزه‌های عالی اسلام است که یک انقلاب تبیینی است. نفی مشی مسلحانه در دوران مبارزات انقلابی، یکی از راهبردهای اساسی امام راحل بوده است.

اگر امروز خواهان تداوم انقلاب اسلامی هستیم، باید به جهاد تبیین توجه کنیم. به فرموده مقام معظم رهبری جهاد فقط شمشیر گرفتن و جنگ نیست؛ جهاد شامل فکری، علمی، تبیینی، تبلیغی و مالی است. جهاد تبیین اقدام همه‌جانبه علاقه‌مندان، دل‌سوزان، اندیشمندان و آحاد مردم در

خیال اینکه دارند برای اسلام کار می‌کنند، در عمل علیه اسلام و به جای دشمن با مسلمانان می‌جنگند. مهم‌ترین موضوع‌ها و پدیده‌هایی که تبیین درباره آن اهمیت دارد، تبیین درست معارف انقلاب اسلامی و عدم سکوت در قبال تحریف حقایق انقلاب است. امروز همه افراد مسئولند و اگر دیدند حقایق اسلام و انقلاب مورد تحریف قرار می‌گیرد، نباید سکوت کنند و وظیفه دارند تبیین نمایند. البته در عرصه جهاد تبیین توجه به نیازهای روز و نوآوری در ادبیات و روش‌ها باید به‌گونه‌ای باشد که بر جان و دل مخاطبان بنشیند.

دانشجویان و نسل جوان برای انجام وظیفه تبیین، ابزارهای مختلفی دارند، از جمله نشریه‌های دانشجویی که می‌توانند استدلال‌های انقلابی دانشجویان را نشر دهند. مسئله مهم دیگر نمازهای جمعه و سخنرانی‌های آن است که می‌تواند گفتمان درست انقلاب را تبیین کند. فضای مجازی یکی دیگر از بسترهای تبیین و بصیرت‌افزایی است و می‌تواند به‌معنای واقعی کلمه در این زمینه جهاد ایجاد کند.

تبیین درست، نیازمند آگاهی و عقلانیت است

«امیر دریادار شهرام ایرانی» فرمانده نیروی دریایی در این مراسم گفت: «جهاد، فقط شمشیر گرفتن و جنگ کردن در میدان قتال نیست، بلکه جهاد فکری، علمی، تبیینی، تبلیغی و مالی نیز از مصداق‌های جهاد هستند. نکته کلیدی در جهاد تبیین این است، اگر تبیین درست نباشد، فرصت برای اغواگری و گمراه‌سازی مردم توسط دشمن در عرصه‌های مختلف باز خواهد شد که ظهور گروهک داعش یکی از نمونه‌های بارز این مسئله در سال‌های اخیر است. امروز به‌خاطر اینکه ما فریضه تبیین را درست انجام ندادیم، عده‌ای دچار گمراهی شدند و به

تبیین، مهم‌ترین رویکرد و شیوه حرکت انقلاب اسلامی

«دکتر ابوطالب مطلبی» دانشیار دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر و دبیر علمی همایش با بیان اینکه «تبیین» از مهم‌ترین رویکردها و شیوه‌های حرکت انقلاب اسلامی است، گفت: کار انقلاب از اساس با تبیین، روشنگری، بیان منطقی، مستدل و دور از جنجال بود و این درحالی است که تفکر مارکسیستی آن روز اعتقاد به تبیین نداشت؛ می‌گفتند مبارزه یک سنت است، تحقق خواهد یافت، چه بگویند چه نگویند، ولی یکی از راهبردهای اساسی کار ما از اول، مسئله تبیین بوده است و بر همین اساس هم تفکر انقلاب رواج پیدا کرد. بدون تبیین بلیغ، قطعاً هیچ فکر و اندیشه متقنی توفیق رواج و اعتقاد عمومی پیدا نخواهد کرد.

در همین راستا، به‌منظور تبیین دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی ایران و لبیک به فرمان فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی)، نیروی دریایی راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران، اولین همایش ملی جهاد تبیین با رویکرد دفاعی در ارتش را به میزبانی دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) در ۶ محور عمده در دستور کار خود قرار داد. با برنامه‌ریزی دقیق و اطلاع‌رسانی خوبی که از این همایش انجام شد، تعداد ۳۰۱ مقاله از سراسر کشور دریافت شد. پس از ارزیابی و داوری مقالات، تعداد ۱۵۶ مقاله مورد پذیرش قرار گرفت و ۱۴۵ مقاله نیز با نظر داوران از فهرست مقاله‌های پذیرفته شده خارج شد.

نوک پیکان جنگ رسانه‌ها، باورها و اعتقادات ما است

«سرکار خانم سارا فلاحی» عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس دیگر سخنران این همایش گفت: «جنگ امروز، جنگ روایت‌هاست. در جنگ روایت‌ها، همیشه باید اولین روایت را داشته باشیم، زیرا جنگ رسانه‌ای، اساس جنگ شناختی است، اساس بر روی روایت صحیح است که اگر سرمایه‌گذاری نکنیم، به‌واسطه تلاش دشمنان در این حوزه روایت‌های صحیح به حاشیه می‌روند. امروز یکی از ابزارهای قدرت دشمنان برای اینکه امنیت ادراکی جوامع هدف را به خطر بیندازند، جنگ شناختی است. حوزه نبرد در جنگ شناختی، اذهان مخاطبان است و دشمنان در این جنگ، به‌دنبال این هستند اذهان را منحرف کنند و مردم را به سمت تفسیرهایی ببرند که مطابق با تفسیرهای طراحی شده دشمنان است.

به تعبیری، جهان امروز، جهان تعبیرها، تفسیرها، دنیای فراواقعیت‌ها و جهان بازنمایی شده‌ای است که صاحبان رسانه و قدرت به هر طریقی که بخواهند آن را برای ما رقم می‌زنند. کارگردانی امروز دنیا توسط رسانه‌ها انجام می‌شود و انسان‌ها در آن دخیل نیستند. در این جنگ که حوزه آن اذهان است، روایت‌ها بسیار مهم هستند و اگر ما به‌عنوان جامعه هدف دشمن بتوانیم این روایت‌ها را در اختیار بگیریم، می‌توانیم موفق باشیم.

تبیین و تشریح دستاوردها، آرمان، اهداف و عملکرد انقلاب اسلامی است. بیان این موضوع که کشور ایران در کجا بوده و امروز به برکت انقلاب اسلامی به کجا رسیده، یک تبیین است. روزی از دادن سیم خاردار به ایران جلوگیری می‌شد و امروز بحث اصلی غرب و تمام توانشان این است که موضوع صدور پهپادهای ایرانی به روسیه را بررسی کنند و این ناشی از اقتدار ایران است. امروز ایران اسلامی به برکت انقلاب اسلامی در نانوفناوری جزو کشورهای پیشرفته محسوب می‌شود و رتبه ششم را به خود اختصاص داده است. امروز جمهوری اسلامی ایران در بیش از چهار حوزه فناوری و دانش نوین جزو ۱۰ کشور اول دنیا محسوب می‌شود که بیان این دستاوردها از مظاهر جهاد تبیین است. امروز ابزارهای که استعمارگران از آن استفاده می‌کنند، ابزارهای فرهنگی و عمدتاً رسانه‌ای است که حدود ۲۰ هزار شبکه ماهواره‌ای فعال هستند و نزدیک به سیصد کانال ماهواره‌ای فعال علیه جمهوری اسلامی ایران برنامه پخش می‌کنند. درواقع یک امپراتوری شیطانی رسانه‌ای علیه نظام مقدس جمهوری اسلامی شکل گرفته است، اما نظام مقدس اسلامی روی پای خود ایستاده و در حال پیشرفت است و دشمنان انقلاب اسلامی در همه عرصه‌های مواجهه با نظام مقدس اسلامی با شکست مواجهه شده‌اند. راهبرد تحریم آمریکا نفس‌های آخر خود را کشیده و شکست خورده است.

سامانه ارتقا یافته باور ۳U۳ با شلیک موشک صیاد بی-۴

تاریخچه جنگ الکترونیک

آریا بیرانوند، کارشناس ارشد جنگ الکترونیک

سازمان‌های نظامی پیشرفته برای فرماندهی و کنترل مؤثرتر بر نیروها و طراحی تسلیحات پیشرفته، به‌طور فزاینده‌ای به فناوری ارتباطی و الکترونیکی وابسته هستند. فناوری ارتباطی و الکترونیکی در مخابرات نظامی، هدایت موشک‌ها و هواپیماهای بدون سرنشین، سامانه‌های مراقبت و شناسایی، هدف‌گیری دقیق، وسایل کمک ناوبری و دیگر کاربردهای نظامی استفاده می‌شود. اتکای صرف به این فناوری، نیروهای نظامی را در مقابل اقدام‌هایی که دشمن به‌منظور کاهش کارایی این وسایل انجام می‌دهد، آسیب‌پذیر می‌سازد. به این لحاظ، جنگ الکترونیک در حال حاضر به عامل بارز و یک فرصت برای موفقیت در جنگ تبدیل شده و از عناصر برترساز توان رزمی محسوب می‌شود.

به‌طور کلی، دو عامل اساسی موجب آسیب‌پذیری جدی نیروهای نظامی در مقابل اقدام‌های جنگ الکترونیک شده است:

الف- توسعه وسایل ارتباطی و الکترونیکی در تمامی زمینه‌های نظامی و وابستگی سرنوشت جنگ‌ها به کارایی این وسایل؛

ب- تمرکز گرای در رهبری نیروهای نظامی، محدودیت اختیارها، عدم مشارکت و استقلال زیردستان در تصمیم‌گیری‌ها که موجب اتکای بیش از حد به تصمیم‌های رده بالا و در نتیجه، منجر به اتکای زیاد به وسایل ارتباطی می‌شود.

جنگ الکترونیک (EW) عبارت است از: عملیات نظامی، شامل به‌کار بردن انرژی الکترومغناطیسی به‌منظور کشف و شنود طیف الکترومغناطیسی دشمن یا ممانعت و کاهش به‌کارگیری این طیف توسط دشمن و برعکس، استفاده مطلوب نیروی خودی از آن به‌رغم اقدام‌های دشمن.

جنگ جهانی اول

اولین اقدام‌های جنگ الکترونیک، پس از به‌کارگیری بی‌سیم در نیروهای نظامی آغاز شد. در اوایل جنگ جهانی اول که اختراع رادیو مراحل خود را می‌گذراند، ارتش‌های اروپایی به‌سرعت این وسایل را برای مقاصد نظامی پذیرفتند و به همان سرعت، نیروهای مختلف نیز طریقه بهره‌برداری از آن را فراگرفتند.

یکی از اقدام‌های جنگ الکترونیک در جنگ جهانی اول هنگامی رخ داد که ارتش آمریکا در فرانسه درگیر عملیات آفندی با آلمان‌ها بود. ارتش آمریکا به‌منظور کاهش استعداد رزمی نیروهای آلمانی، یک رشته عملیات فریب رادیویی اجرا کرد تا آلمان‌ها را وادار کند قسمتی از نیروهای خود را به جبهه شمالی منحرف سازند. این عملیات فریب با برقراری یک شبکه رادیویی، اخباری را که رمز نشده بود پخش می‌کرد؛ به‌طوری که برای آلمان‌ها اطمینان حاصل شد که حمله از

اولین جنگنده جنگ الکترونیک تاکتیکی آمریکا (EF-111) با مأموریت

را دریافت می‌کردند؛ در نتیجه دو لشکر آلمانی در احتیاط نگه داشته شد، درحالی که نیروهای دشمن حمله خود را در جبهه دیگری آغاز کردند. اولین عملیات تجسس و اختلال رادیویی

جبهه شمالی حتمی خواهد بود. نیرنگ به‌کار رفته هنگامی تکمیل شد که آمریکایی‌ها با وسایل دیگری نیز، اخبار جعلی را منتشر می‌کردند که آلمان‌ها از طریق استراق‌سمع تلفنی، این اخبار

اولین هواپیمای جنگ الکترونیک SU-24 روسی، مستقر در پایگاه هوایی ولزو که مجهز به پاد‌های مختلف اکتیو و پسیو می‌باشد.

و این مسیر، دیگر مسیر پیش‌بینی شده آلمان‌ها نبود و در نتیجه آلمان‌ها بمباران‌های بی‌فایده انجام می‌دادند.

پس از استفاده انگلیسی‌ها از ارتباط «اف. ام» جهت هدایت هواپیماها، توجه دانشمندان آمریکایی و فرماندهان آنها به پیشرفت‌های انگلیسی‌ها جلب شد و در دسامبر ۱۹۴۱ تا پایان جنگ، مهندسان و طراحان آمریکایی و انگلیسی، به‌طور مشترک در توسعه و تکامل سامانه‌های پدافند الکترونیکی کوشیدند. برای اینکه متفقین بتوانند راه را برای حمایت هوایی علیه آلمان‌ها هموار کنند، توجه آنها به سامانه راداری آلمان‌ها معطوف شد و دریافتند که آلمان‌ها هم سامانه‌های راداری مراقبت و رهگیری همراه توپ را اختراع و به‌کار گرفته‌اند.

در سال‌های آخر جنگ، روش «جمع‌آوری اطلاعات الکترونیکی از رادارهای دشمن» پیشرفت محسوسی کرد و هواپیماهایی که به وسایل ویژه‌ای مجهز بودند، مأمور جمع‌آوری اطلاعات فنی در جبهه‌های اروپا و اقیانوس اطلس شدند. این هواپیماها مجهز به وسایل نمایشگر الکترونیکی شده و مأموریت آنها، تجسس، ردگیری، هدف‌گیری، هدف‌یابی و تعیین محل هدف از طریق سامانه‌های الکترونیکی و امواج

را به‌طور منظم و یکنواخت دریافت می‌کردند و اگر از مسیر منحرف می‌شدند، به هر یک از دو موج نزدیک‌تر می‌شدند و صدا را با شدت بیشتر به‌صورت خط‌چین یا نقطه دریافت می‌کردند؛ یعنی سوت یا صدای ممتد قبلی به خط‌چین یا نقطه تبدیل می‌شد و به این طریق، مسیر هواپیما را تصحیح می‌کردند.

نیروی هوایی آلمان در شرایط بد جوی هواپیماهای بمب‌افکن خود را از این طریق به لندن هدایت می‌کرد و هواپیماها در پناه ابرهای سنگین، هدف‌های خود را بمباران کرده و بدون اینکه دیده شوند و یا مورد اصابت آتش ضدهوایی انگلیسی‌ها قرار گیرند، سالم به آلمان بر می‌گشتند.

برنامه «دردرسر» بسیار مؤثر بود، تا اینکه انگلیس‌ها نحوه استفاده از تشعشع‌ها و راهبرد هواپیماهای آلمانی را کشف و مقابله با آن را شروع کردند. در این روش مقابله که «آسپرین» نام نهاده شد، انگلیسی‌ها از روش فریب ناوبری استفاده کردند. به این ترتیب با رهگیری و انعکاس یکی از دو موج، باعث تشعشع دوباره و در نتیجه تقویت همان موج شدند؛ به‌طوری‌که خلبان‌های آلمانی در مسیری حرکت می‌کردند که مجموع شدت دریافتی دو موج یکسان بود

در تاریخ جنگ الکترونیک، در جنگ جهانی اول رخ داد. این عملیات توسط آلمان‌ها علیه انگلیسی‌ها در دریای سیاه انجام شد. آلمان‌ها از داخل کشتی‌های خود در دریای سیاه بر روی ایستگاه‌های رادیویی دیده‌بان ساحلی انگلیسی‌ها، اقدام به پخش سیگنال کرده و سامانه رادیویی آنها را مختل و توانستند با موفقیت، دو فروند کشتی خود را از «تنگه داردانل» عبور دهند.

جنگ جهانی دوم

در جنگ جهانی دوم، پیشرفت زیادی در زمینه الکترونیک حاصل شد؛ ساخت رادیو پیشرفت کرد، حجم آن کوچک‌تر و قدرت و بُرد آن بیشتر و از نظر کاربرد مطمئن‌تر شد؛ ضمن آنکه تعداد آنها در جبهه‌های جنگ افزایش یافت. همچنین ساخت رادار در شرایط بسیار سخت و به‌صورت محرمانه توسط انگلستان انجام شد و انگلیسی‌ها توانستند در سال ۱۹۳۹ یک سامانه مراقبت ۲۴ ساعته در سواحل شرقی و جنوب‌شرقی کشور خود به‌وجود آورند و جلوی حمله هوایی پی‌درپی هوایی آلمان‌ها را بگیرند.

از زمان اختراع رادار، توجه به روش‌های جنگ الکترونیک بیشتر شد. اختراع رادار یک تهدید واقعی بود؛ آلمان و ژاپن با تلاش زیاد به اختراع «توسان‌ساز مگنترون» دست یافتند و آنها هم توانستند رادار تولید کنند. توسعه رادار تا پایان جنگ ادامه داشت و هزاران دانشمند و مهندس از کشورهای دو طرف محاصره را درگیر اقدام‌های تحقیق و توسعه کرد.

در اوایل جنگ، آلمان‌ها راه مبتکرانه‌ای برای هدایت هواپیماهای بمب‌افکن خود از روی دریای مانس و هدایت آنها به انگلستان ابداع کردند. یکی از این راه‌ها که به نام «دردرسر» نام‌گذاری شده بود، عبارت بود از پخش دو تشعشع موازی به‌وسیله فرستنده‌های بسیار قوی از شمال فرانسه که یکی از آنها، علامت نقطه و دیگری علامت خط پخش می‌کرد. اگر هواپیماها در وسط این دو تشعشع پرواز می‌کردند، علامت خط و نقطه

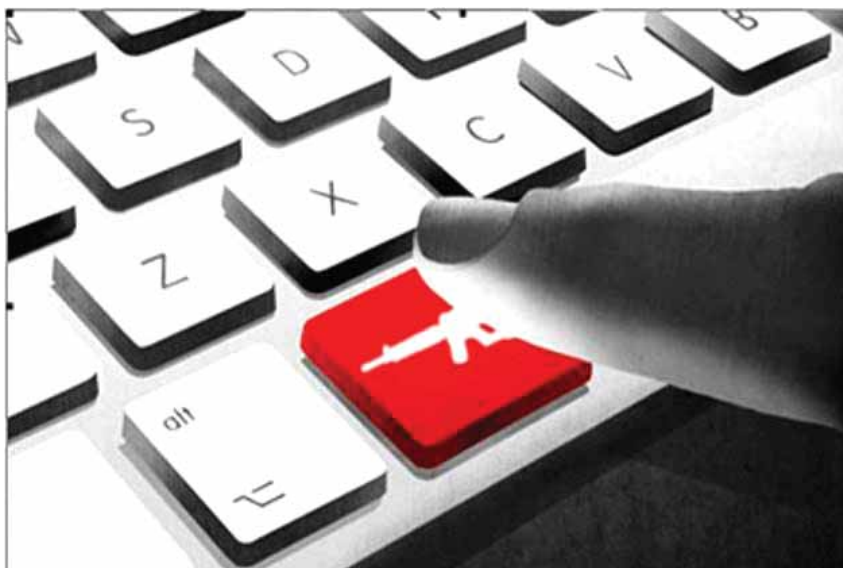
در دسامبر ۱۹۷۲ میلادی، در عملیات لاین بیکر (Line Baker) حدود ۷۱۴ مأموریت پرواز ضربتی بر روی هانوی و هایفونگ در پوشش چف و پارازیت و موشک‌های ضد رادار اجرا شد. در این عملیات، کلیه هواپیماهای داخل نبرد به هدف‌های مورد نظر حمله کرد و سالم به پایگاه‌های مربوطه مراجعت کردند. جنگ ویتنام همچنین شاهد پیشرفت‌های بسیار زیادی در زمینه جنگ الکترونیک در دریا و تکامل آن به صورت یک عامل پیچیده رایانه‌ای بود.

جنگ خاورمیانه

در سال ۱۹۷۰ میلادی غرق شدن ناوچه رژیم صهیونیستی «یلیات» به وسیله موشک ضد کشتی بالیستیکی روسی، افراد این رژیم را بر آن داشت تا در مقابل این موشک سریع، اقدام به استفاده از یاف ریز چف کرده و با این اقدام متقابل توانستند آزادی نسبی حرکت ناوچه‌های گشتی خود را در دریای مدیترانه فراهم سازند.

در سال ۱۹۷۳ میلادی، اعراب با استفاده از سامانه‌های متحرک پدافند هوایی، مانند سام ۶ و توپ ضد هوایی ۲ میلی متری چهارلوله توانستند برتری هوایی رژیم صهیونیستی را خنثی کنند، به نحوی که اسرائیلی‌ها در اوایل جنگ به طور کامل غافل گیر شده بودند، ولی پس از تحمل تلفات سنگین هوایی در چند روز اول جنگ، موفق شدند تدابیر ضد الکترونیک برای خنثی کردن رادارهای هدایت موشک‌ها، توپ‌ها و توپ‌های ضد هوایی اتخاذ کنند.

در حال حاضر، ارتش‌های پیشرفته جهان تمام تلاش خود را به سویی متمرکز می‌سازند که بتوانند با جنگ‌افزارهایی که به وسیله امواج الکترومغناطیسی کنترل، هدایت و فرماندهی می‌شوند، رویارویی کنند. اتحاد جماهیر شوروی سابق نیز به تحول‌ها و پیشرفت‌های بسیار زیادی دست یافت. در این راستا می‌توان از کور کردن ماهواره هشدار آمریکایی به وسیله لیزر در سال ۱۹۷۶ میلادی نام برد. این اقدام فصل جدیدی

توسعه جنگ الکترونیک دوباره شروع شد.

جنگ ویتنام

با شروع جنگ، در حالی که هواپیماهای راهبردی آمریکا به تجهیزات جدید جنگ الکترونیک مجهز بودند، ولی نقص جدی در مورد هواپیماهای تاکتیکی ضربتی وجود داشت. در آوریل ۱۹۶۵ میلادی هواپیماهای شناسایی، عکسی از جنوب هانوی گرفتند. این عکس‌ها نشان می‌دادند که ویتنام شمالی به سرعت مشغول گسترش موشک ضد هوایی سام ۲ علیه نیروی هوایی آمریکاست و به وسیله یکی از همین موشک‌ها، اولین جت فانتوم F-4 نیروی هوایی آمریکا سرنگون شد. اینجا بود که طراحان نظامی و مهندسان الکترونیک، اهمیت جنگ الکترونیک را بیشتر دریافتند و پس از بررسی‌های زیاد، موفق به ساخت و نصب اولین سامانه اعلام خطر راداری بر روی هواپیماها شدند.

متعاقب این طرح، هواپیماهایی معروف به راسوی وحشی (Wild Weasel) پا به عرصه عملیات نهادند. این هواپیماها در کشف و انهدام تهدیدهای راداری، ردیابی هدف، هدایت موشک و باز کردن راه برای هواپیماهای ضربتی؛ نقش عمده‌ای ایفا کردند.

الکترومغناطیس بود. توسط همین هواپیماها، اطلاعات سیگنالی تجزیه و تحلیل و سامانه پدافندی آلمان‌ها و ژاپنی‌ها کشف و منهدم می‌شد.

اهمیت جنگ الکترونیک به طور کامل در این دوره تاریخی به اثبات رسید و مشخص شد چنانچه دشمن از پخش پارازیت، اطلاعاتی نداشته باشد و روش‌های مربوط به آن را نداند، پخش پارازیت در گیرنده او نهایت تأثیر را خواهد داشت. مسئله‌ای که در این زمان مطرح شد، وجود یک سازمان منظم و روش‌های تکنیکی برای مقابله با پارازیت بود. در طول جنگ جهانی دوم، صنعت پخش پارازیت به سرعت توسعه یافت؛ انواع روش‌ها و تدابیر مورد آزمایش قرار گرفت و فناوری آن به طور ماهرانه‌ای پیشرفت کرد و همراه با آن فعالیت‌های مقابله‌ای هم آغاز شد.

دوره تسلسل جنگ الکترونیک شامل تدابیر آفندی و ضد آفندی تا خاتمه جنگ جهانی دوم ادامه داشت و در سال ۱۹۴۵ متوقف شد، اما دوره آرامش مدت زیادی به طول نینجامید. چند سال بعد، هواپیماهای اکتشافی آمریکا وجود یک شبکه راداری موشکی را که به سرعت در حال گسترش بود، در پشت پرده آهینین (شوروی و بلوک شرق سابق) گزارش کردند و از همان تاریخ، پیشرفت و

آنتن های شبیه به رادار پسیو (کادر بنفش)، رادارهای جستجوی سطحی (کادر مشکی)، آنتن اخلاگر ضد GPS/GLONASS (کادر زرد) و سامانه الکترواپتیک (کادر قرمز) منصوب بر روی ناوشکن ج.ا.ا. سهند

هشت سال دفاع مقدس

اسلامی ایران نیز در طول این جنگ، مجهز به چف، فلر و ESM بودند.

پس از جنگ تحمیلی صنایع جنگ الکترونیک به سرعت پیشرفت کرد، پرتاب ماهواره به فضا و غنیمت گرفتن هواپیمای بدون سرنشین آمریکایی، عرصه‌های جدیدی را در جنگ الکترونیک کشور گشود.

یکی از عوامل مؤثر در موفقیت عملیات طریق‌القدس، شنود ارتباط رده بالای ارتش عراق توسط تیم‌های شنود ارتش ایران همیشه قهرمان بود. در عملیات بیت‌المقدس، هواپیمای دارای مأموریت ارتفاع بالا با استفاده از پادهای اخلاگر، رادارهای سام ۲ عراق را مختل و بمباران ارتفاع بالا (High Bomb-ing) را انجام می‌دادند. این هواپیماها مجهز به هشداردهنده راداری نیز بودند. در روزهای پایانی این عملیات، عراق با ترفندهای ضدالکترونیک (ECCM)، توان شلیک در ارتفاع بالا را به دست آورد که به ناچار مأموریت‌های پشتیبانی نزدیک هوایی، به ارتفاع پایین محدود شد. مهم‌ترین اطلاعات پست‌های شنود در حین عملیات، اعلام حمله‌های بالگردها و هواپیماهای دشمن و تعیین هویت برخی از یگان‌های دشمن بود. سپاه پاسداران با غنیمت گرفتن یک رمزکننده ارتش عراق و کشف الگوریتم آن، توانست اطلاعات ارتباطی نیروی دشمن را استخراج کند. شناورهای نیروی دریایی ارتش جمهوری

را در جنگ الکترونیک گشود و باعث شد نیروی هوایی آمریکا برای بقای ماهواره‌های خود در فضای غیراتمی، به توسعه هرچه بیشتر فناوری در این زمینه بپردازد.

جنگ خلیج فارس (جنگ نفت)

اولین اقدام متحدین در عملیات طوفان صحرا در سال ۱۹۹۱ میلادی، زمانی صورت گرفت که نیروهای آمریکا، رادارهای عراق را دچار اختلال کردند تا هواپیماهای آنها بدون شناسایی شدن، وارد کشور عراق شوند. در مرحله اولیه عملیات، نیروهای متخاصم، سامانه مراقبتی پدافند هوایی منسجم عراق را کور و ارتباط‌های آنها را پارازیت کردند. اهدافی که در شب اول عملیات، اولویت ویژه داشت، انهدام مواضع ثابت موشک‌های اسکاد و سکوه‌های متحرک آنها و همزمان، ضربه زدن به نیروی هوایی عراق بود.

در ابتدا، با غیرمؤثر کردن موشک‌های سام، هواپیماهای مهاجم بالاتر از بُرد مؤثر توپخانه ضدهوایی اقدام به حمله کردند؛ بنابراین نیروهای آمریکایی با استفاده از پخش امواج الکترومغناطیسی در شب ۱۶ ژانویه ۱۹۹۱، شبکه‌های راداری عراق را کاملاً زیر سلطه و نفوذ خود گرفتند. بسیاری از این امواج توسط هواپیما F-111 پخش شدند. مأموریت این هواپیماها، ایجاد اختلال در رادار دشمن با امواج رادیویی نیرومند بود، همچنین امواج الکترومغناطیسی قادر بودند بر روی صفحه رادار دشمن، اهداف غیرواقعی به وجود آورند.

موشک‌های کروز نیروی دریایی، از لحاظ زمانی به گونه‌ای تنظیم شده بودند که در یک زمان به هدف‌های مربوطه اصابت کنند. اجرای این طرح، کلیه هواپیماهای سرنشین‌دار را موفق به عملیات نفوذی ساخته بود. هواپیمای F-4G که در یک منطقه در حال پرواز بود، می‌توانست با شلیک موشک‌های ضد رادار هارم، رادارهای عراقی را منهدم سازد.

منابع:

- ۱- ایزدی، یدالله، جنگ الکترونیک در دفاع مقدس، تهران، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۷
- ۲- حسینیان، لیلا، جنگ سرد در خاورمیانه پس از جنگ جهانی دوم، تهران، گیسوم، ۱۴۰۱
- ۳- واعی، موریس، تاریخ روابط بین‌الملل از ۱۹۴۵ تا ۲۰۰۸، تهران، امیرکبیر، ۱۳۹۰
- ۴- یارندی، محسن، نشریه آموزش جنگ الکترونیک مرکز آموزش صیاد شیرازی، مدیریت اطلاعات آجا، سال ۱۳۸۴ (منبع اصلی)
- 5- Birtle, Andrew J. (2000). The Korean War: Years of Stalemate. U.S. Army Center of Military History. Retrieved 21 August 2021.
- 6- <https://www.britannica.com/event/Vietnam-War>.
- 7- <https://fa.wikipedia.org/wiki>.
- 8- Persian Gulf War, the Sandhurst-trained Prince Khaled bin Sultan al-Saud was co-commander with General Norman Schwarzkopf www.casi.org.uk/discuss.
- 9- Kenneth Estes. "ISN: The Second Gulf War (1990-1991) - Council on Foreign Relations". Cfr.org. Archived from the original on 2 January 2011. Retrieved 18 March 2010
- 10- <https://www.mashregnews.ir/news/1036975>.

ابتکار، خلاقیت و نوآوری پدافند هوایی در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

بخش دوم

رضا جهان‌فر، دکترای جامعه‌شناسی و اصغر محمدی فاتح، هیئت علمی دانشگاه افسری امام علی (ع)

مطالعات تطبیقی - تاریخی از مناقشه‌های نظامی که در اواخر قرن بیستم و آغاز قرن ۲۱ اتفاق افتاد، نشان دهنده اهمیت راهبردی عملیات دفاع هوایی است. (جهان‌فر و محمدی فاتح، ۱۳۹۸) در همین راستا پدافند هوایی یکپارچه جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یکی از ارکان قدرت ملی و در کنار صنعت موشکی و هسته‌های، چشم‌جهانیان را به خود دوخته است. به‌طور قطع موفقیتها و دستاوردهای اخیر این حوزه، ریشه در تجارب دوران دفاع مقدس دارد. از جمله اینکه موفقیت رزمندگان ایران در عملیات والفجر ۸ تا حد زیادی وابسته به عملکرد پدافند هوایی و کنترل فضای نبرد بود که جهت بررسی این عملکرد، نویسندگان این مقاله، این موضوع را در دو بخش: الف) ابتکارات پدافند هوایی در عملیات والفجر هشت ب) دستاوردهای ناشی از ابتکارات پدافند هوایی ارتش در والفجر ۸، مورد بررسی قرار داده‌اند. در شماره قبلی نشریه، مباحثی از بخش اول این موضوع آورده شد؛ اکنون در بخش دوم، موارد دیگری از ابتکار، خلاقیت و نوآوری‌های پدافند هوایی در عملیات والفجر ۸ و همچنین دستاوردهای ناشی از این ابتکارات آورده می‌شود.

۵- کوچک‌سازی جنگ‌افزارها و حذف تجهیزات اضافه در سازمان جنگ‌افزارها
برخی از کارشناسان نظامی حضور مؤثر پدافند هوایی جمهوری اسلامی ایران در عملیات والفجر ۸ را سرآغازی بر تغییر نوع نگاه مسئولان پدافند در راستای تغییر ساختار تجهیزات سازمانی و نیروی انسانی با نوآوری و خلاقیت و دست‌یابی به پدافند هوایی سریع، چالاک، چابک و کوچک ولی با کارایی فراوان و در واقع آماده یک جنگ نامتقارن می‌دانند.

«سرهنگ بازنشسته حسین صفری ابهری» به کوچک‌سازی تجهیزات اشاره کرده و می‌گوید: «برای اولین بار سایت‌های هاوک به‌صورت یک مجموعه کوچک با قابلیت تحرک بالا و آسیب‌پذیری کم به‌کار گرفته شد که بعدها الگویی مناسب برای دیگر عملیات شد.» (صفری ابهری، مصاحبه، ۱۳۹۰)

۶- رعایت دقیق اصول حفاظت اطلاعات
یکی از نکات جالب اقدامات قرارگاه رعد، برنامه‌ریزی جالب‌توجه قبل از آغاز درگیری‌ها برای سایت‌ها و مواضع جنگ‌افزاری در عملیات والفجر ۸ است. این برنامه‌ریزی از لحظه سازماندهی و استقرار تا پایان درگیری و جابه‌جایی موقعیت سایت و مواضع را شامل می‌شد. براساس این برنامه، کارشناسان قرارگاه رعد با رعایت اصول حفاظت اطلاعات در سه محل مجزا و در چهار حوزه مشغول به طرح‌ریزی عملیات شدند. این گروه‌های سه‌گانه اطلاعی از وضعیت و مراحل پیشرفت کاری یکدیگر نداشتند. (اسدی، ۱۳۸۷: ۱۵۷) یکی از مصاحبه‌شوندگان در این باره می‌گوید: «به نظر من حفاظت اطلاعات در عملیات والفجر ۸ سرآمد تمام عملیات‌ها بود، حتی تا شب آخر که تجهیزات اصلی را به منطقه بردیم دشمن متوجه نشد.» (حسینی، مصاحبه، ۱۳۹۰)

۷- تغییر چیدمان جنگ‌افزارهای پدافند هوایی

بنا بر نظر کارشناسان و تحلیل‌گران پدافند هوایی، چیدمان لایه‌های مختلف پدافند هوایی به ترتیب از نقطه آسیب‌پذیر و لایه درونی و با جنگ‌افزارهای تویخانه‌ای ارتفاع پست و دوش‌پرتاب‌ها شروع شده، در لایه‌های میانی به سامانه‌های موشکی ارتفاع متوسط مجهز شده و در لایه‌های بیرونی، سامانه‌های موشکی ارتفاع بالا تکمیل‌کننده لایه‌های مختلف دفاع هوایی از نقطه یا منطقه آسیب‌پذیر هستند. (جهان‌فر، ۱۳۹۲: ۱۰۸ - ۱۱۱؛ جهان‌فر، ۱۳۸۹: ۷۳) اما این شیوه چینش سامانه‌های پدافند هوایی در برخی از مناطق جغرافیایی پاسخ‌گوی نیازها در دفاع هوایی نخواهد بود؛ زیرا هواپیماهای جنگی دشمن می‌توانند از هموار بودن سطح زمین و یا دریا استفاده کرده و با پرواز در سطح پایین، دور از دید راداری اقدام به حمله کنند.

فرماندهان و کارکنان پدافند هوایی ارتش در دفاع از برخی نقاط و مناطق فتح شده (به‌عنوان مثال فاو) اقدام به قرار دادن سامانه‌های ارتفاع پست نظیر توپ ۲۳ میلی‌متری در بیرونی‌ترین رینگ دفاع هوایی کرده تا به این وسیله مانع از پرواز ارتفاع پایین هواپیماهای دشمن شده و هواپیماهای یادشده در دید راداری سامانه‌هایی همچون هاوک قرار گیرد. (جهان‌فر، ۱۳۹۲: ۳) از دیگر موارد ابتکاری مربوط به تغییر چیدمان جنگ‌افزارهای پدافند هوایی، استقرار هم‌زمان و هم‌مکان یک رسد سامانه اسکای‌گارد و همچنین یک واحد تجهیزات راداری (های‌پاور) هاوک در دهانه فاو بود. اسکای‌گارد دفاع هوایی ارتفاع پست را پوشش می‌داد و هاوک ارتفاع متوسط. (گفت‌وگوبا امیر سرتیپ بازنشسته صادق‌نژاد فرمانده سابق پدافند هوایی)

از خود بجا گذاشت. در نقاطی که به‌علت کوهستانی بودن ضعف پوشش راداری وجود داشت، از شبکه دیده‌بانی استفاده می‌شد و تعدادی از دیده‌بانان به موشک دوش‌پرتابی (سهند-۳) مسلح شده بودند تا با هواپیماهای مهاجم که در برد آنها قرار می‌گرفتند درگیر شوند. (جهان‌فر، ۱۳۹۲: ۱۰۵)

ب) دستاوردهای ناشی از ابتکارات پدافند هوایی ارتش در والفجر ۸

استفاده عملی از ابتکارات ذکر شده در مرحله قبلی در عملیات والفجر هشت، دستاوردهای بزرگی در بر داشته است. یکی از اصلی‌ترین سامانه‌های پدافند هوایی مورد استفاده در عملیات والفجر ۸ سامانه موشکی هاوک است. این سامانه در عملیات والفجر ۸ پس از تغییراتی خاص مورد استفاده قرار گرفت. یکی از مشکلات سامانه موشکی هاوک، گستردگی و پرتعداد بودن تجهیزات و ابسته به آن نظیر مولدهای برق، رادارهای مختلف (ROR، IQWAR، PAR و...)، خودروهای مخصوص حمل تجهیزات و... است. این موضوع منجر شده بود که سایت‌های هاوک دارای تحرک کمتر در عملیات‌های قبلی باشند. این مشکل با ابتکار سبک‌سازی و حذف تجهیزات غیر ضروری نظیر رادار جست و جو و ارائه هدف از سوی رادار منطقه حل شد. در واقع افزایش تعامل سایت هاوک و سایت رادار منطقه (مستقر در بندر امام) منجر به افزایش بهره‌وری سایت‌های هاوک شد. استفاده مناسب از سایت‌های فریب

۸- انهدام موشک‌های رها شده از هواپیماها و بالگردهای عراقی

نیروهای پدافند باید توانایی انهدام یا خنثی‌سازی عملیات هوایی دشمن را قبل از اینکه بتواند مقاصد خود را انجام داشته باشد. بنابراین لازم است سامانه‌های پدافندی به‌گونه‌ای طراحی شوند که محدودیت‌های عملیاتی آنها به حداقل ممکن کاهش یابد. (آقابالا‌زاده، شریفی و شریفیان، ۱۳۹۶) یکی از ابتکارات جالب کارکنان پدافند هوایی جمهوری اسلامی ایران در طول جنگ که بر اثر مهارت و سطح آموزش بالای آنها حاصل شده بود، انهدام موشک‌های رها شده از هواپیماها و بالگردهای عراقی به سمت مناطق و نقاط آسیب‌پذیر بود. این در حالی بود که ایران در زمان جنگ هرگز به سامانه‌های پدافند هوایی ضد موشک مجهز نبود. یکی از فرماندهان پدافند هوایی در زمان جنگ، در مصاحبه خود با یکی از نشریات (ویژه‌نامه رزمایش مدافعان آسمان ولایت ۲، ص ۲۳)، با بیان خاطراتی از این ابتکار، به بالا رفتن هزینه حمله عراقی‌ها پس از دست‌یابی پدافند هوایی ایران به این ابتکار اشاره می‌کند. ۹- استفاده بهینه از شبکه دیده‌بان بصری اگرچه سابقه استفاده از دیده‌بان‌های بصری به‌منظور پوشاندن خلأ دید راداری در مناطق مختلف به سال‌ها قبل از جنگ ایران و عراق برمی‌گردد، اما ابتکار شهید ستاری در ساماندهی شبکه دیده‌بانی و استفاده حداکثری از توان دیده‌بانان بصری، نکته‌ای جالب توجه است که ثمرات ارزشمندی

هاوک منجر به سرگردانی خلبانان عراقی و ائتلاف مهمات آن‌ها در پی تشخیص اشتباه شده بود. مشکل دیگر سامانه موشکی هاوک آسیب‌پذیری آن نسبت به موشک‌های ضدرادار بود که جهت حل این مشکل رعایت سکوت راداری در مواقع لزوم و جابه‌جایی‌های شبانه و استقرار در سایت‌های یدکی منجر به موفقیت سامانه‌های هاوک مستقر در منطقه عملیاتی والفجر ۸ شده بود. آمادگی کارکنان و تجهیزات سامانه هاوک به گونه‌ای بود که در طول عملیات همیشه دو سایت آماده و عملیاتی، دو سایت در حال استقرار و دو سایت زیر نظر کارکنان تعمیر و نگهداری جهت آماده‌سازی انجام عملیات بود. یکی از نقاط قوت پدافند هوایی جمهوری اسلامی ایران در نحوه استقرار برخی از مواضع و سایت‌ها و استفاده از پدافند غیرعامل بود. منطبق بر اسناد مکتوب «ابتکارات مهندسی، استقرار چنین پایگاه‌هایی را در لابه‌لای نخل‌ها به گونه‌ای که از دید دشمن در استتار باشد را فراهم می‌آورد.»

از دیگر جنگ‌افزارهای مورد استفاده در عملیات والفجر ۸ می‌توان به سامانه موشکی راپیر، سامانه راداری و ضدهوایی اسکای گارد و توپ‌های ۳۵ میلی‌متری و ۲۳ میلی‌متری در کنار جنگ‌افزارهای پدافندی سپاه پاسداران (توپ‌های ضدهوایی ۵۷ میلی‌متری و ۲۳ میلی‌متری) اشاره کرد. ضمن اینکه جنگ‌افزارهای ارتفاع پست نیروی زمینی ارتش نیز در منطقه عمومی عملیات والفجر ۸ حضور داشتند. پدافند هوایی ارتفاع پست علاوه بر منطقه عملیاتی والفجر ۸، در مناطق اطراف نیز تحت کنترل عملیاتی جنگ‌افزارهای پدافند هوایی قرار داشت. جزیره آبادان، رودخانه بهمن‌شیر، پل‌های

رودخانه بهمن‌شیر و جاده‌های مواصلاتی به جزیره کاملاً توسط سامانه‌های پدافند هوایی ارتفاع پست پوشیده شده بود. از سوی دیگر باتوجه به نزدیکی فرودگاه‌های دشمن به منطقه عملیاتی و ارتفاع نسبتاً بلند نخلستان‌ها، این مسئله تا حدودی در عملکرد صحیح جنگ‌افزارهای ارتفاع پست تأثیرگذار بوده؛ بنابراین فضا برای سامانه‌های پدافند هوایی همچون اسکای گارد که از رادار تجسس و tv (متخصص صفحه نمایشگر مشاهده اهداف در سامانه پدافند هوایی اسکای گارد و سامانه‌های مشابه) به صورت هم‌زمان جهت ردیابی بهره می‌برد، فراهم شد. اسکای گارد دارای سرعت عمل مناسب در برابر هواپیماهای دشمن بوده و ضعف توپ‌های ۲۳ میلی‌متری و ۳۵ میلی‌متری در برابر سرعت بالای هواپیماهای بعثی و محدودیت فضای دید برای این توپ‌ها توسط اسکای گارد تا حد زیادی برطرف می‌شد؛ بنابراین تعداد چهار رسد اسکای گارد در مناطق اصلی عملیات به‌ویژه در نقاطی از اطراف اروندرود که دارای اهمیت بودند مستقر شدند. استقرار سامانه‌های اسکای گارد منجر به افزایش توان پدافند هوایی ارتفاع پست شده؛ به طوری که در روز اول درگیری چهار فروند از هواپیماهای عراقی‌ها در محدوده اروندرود ساقط شده و بعثی‌ها مجبور به تغییر شیوه حمله شدند. زیرا پیش از آن هواپیماهای عراقی در ارتفاع خیلی پایین و خارج از دید رادار پرواز می‌کردند، ولی با حضور اسکای گارد این روش عراقی‌ها کارایی خود را از دست داد. به‌طور کلی در عملیات

والفجر ۸ حداقل تعداد ۹ فروند هواپیمای عراقی به‌وسیله سامانه‌های توپ ضدهوایی ۲۳ میلی‌متری و ۳۵ میلی‌متری سرنگون شد. بهره‌گیری از شیوه‌های نوین رزم در پدافند هوایی، اصل تمرکز قوا توسط عراقی‌ها را در بمباران‌های سنگین و متمرکز منطقه عملیاتی از طریق پایگاه‌های هوایی مقدم عراق، به‌خصوص پایگاه‌های هوایی «شعیبیه»، «بصره»، «ناصریه»، «العماره» مختل کرد. همان‌گونه که پیش از این عنوان شد، در مقطعی از عملیات والفجر ۸ خلبانان عراقی که از ترس سامانه‌های متحرک و مؤثر پدافند هوایی عملاً جرئت نزدیک شدن به محدوده منطقه عملیاتی را نداشتند، مجبور به رهاسازی بمب‌های خود بر روی نیروهای بعثی و قوای خود شدند. به‌طور کلی استفاده از ابتکارات ذکر شده در بخش قبلی در عملیات والفجر ۸ دستاوردهایی داشته است که مهم‌ترین آن اصابت قرار دادن بیش از ۷۰ فروند هواگرد در طول ۱۲ شبانه‌روز است.

منابع:

- ۱- آقایلازاده، علی‌اصغر؛ شریفی، شهاب و شریفیان، محمداسماعیل (۱۳۹۶)، نقش اطلاعات راهبردی در حفظ توان رزمی پدافند هوایی ایران. فصلنامه راهبرد دفاعی، سال پانزدهم، شماره ۵۹، پاییز ۱۳۹۶
- ۲- اسدی، هیبت‌الله (۱۳۸۷)، ارتش در فاو (عملیات والفجر ۸)، انتشارات ایران سبز، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۷
- ۳- جهان‌فر، رضا (۱۳۹۱)، اولویت اول، نشر آجا، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۱
- ۴- جهان‌فر، رضا (۱۳۹۲)، دفاع معجزه‌آسا، نشر آجا، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۲
- ۵- جهان‌فر، رضا؛ محمدی فاتح، اصغر (۱۳۹۸)، شناسایی دستاوردها و نوآوری‌های پدافند هوایی ارتش در عملیات والفجر ۸، فصلنامه علمی مطالعاتی دفاع مقدس (۳)، ۱۱۵-۱۴۳
- ۶- حافظ‌نیا، محمدرضا (۱۳۸۸)، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران، نشر سمت، چاپ شانزدهم
- ۷- مصاحبه با پیشکسوتان پدافند هوایی در سال ۱۳۹۰ در خصوص عملکرد پدافند هوایی در عملیات والفجر ۸ (سرتیپ براتعلی غلامی، سرتیپ احمد صادق‌نژاد، سرهنگ حسین صفری ابهری و ...)

آرمانی که ۴۰۰ کیلومتر برد دارد

دستیابی ایران به سامانه پدافند هوایی ۴۰۰ کیلومتری

بخش اول

هادی رضایی - خبرنگار خبرگزاری مهر

پهپادهای پدافندی بخش دیگر توضیح‌های امیر سرتیپ مهدی ثقفی فر درباره حوزه پدافندی کشور است. او در این باره یکی از مأموریت‌های مهم نیروی پدافند هوایی را «اشراف اطلاعاتی بر منطقه» عنوان می‌دارد و در این زمینه از یک مجموعه منحصر به فرد به نام «فرماندهی اطلاعات و شناسایی» نام می‌برد که مأموریت آن، دریافت، کسب و شناسایی تهدیدها و اطلاعات به صورت «لانگر ترم و شور ترم» است. در همین زمینه امیر ثقفی فر به طراحی پرنده‌هایی جهت نصب محموله‌هایی روی آنها اشاره می‌کند که موجب اشراف اطلاعاتی نیروی پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران می‌شوند.

معاون طرح و برنامه و بودجه نیروی پدافند هوایی در بخش‌های مختلفی از این گفت‌وگو به صورت مصداقی، به توانمندی‌های پدافندی دلاور مردان ارتش می‌پردازد. مثلاً در حوزه سامانه‌های موشکی، به انواع و اقسام سامانه‌ها مثل «تلاش»، «۱۵ خرداد» از نوع اکتیو و پسیو، «صیاد تاکتیکی» تک‌خودرو، «باور ۳۷۳» و «آرمان» که معادل و برتر از اس-۴۰۰ است، اشاره می‌کند که پدافند ارتش به آنها دست یافته و یا خواهد یافت. او در عین حال به سامانه «زوبین» هم اشاره می‌کند که مأموریت اصلی آن، کشف و درگیری با موشک‌های کروز و پرنده‌های ارتفاع کم است که به زعم او، برگرفته از پیشرفته‌ترین فناوری‌های حال حاضر دنیا است. سامانه فوق‌پیشرفته «دزفول» جهت درگیری با پرنده‌های ارتفاع کم و کروز و سامانه «سلاح مجید» از دیگر محصولات کار صنایع دفاعی و دلاوران ارتشی در حوزه طراحی و ساخت پدافندی است که وی کار کرد آنها را تشریح می‌کند.

برای آشنایی بیشتر با مأموریت‌ها و عملکرد نیروی پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران و همچنین دلایل اقتدار دفاعی کشور با «امیر سرتیپ مهدی ثقفی فر» معاون طرح و برنامه و بودجه نیروی پدافند هوایی ارتش به گفت‌وگو نشستیم.

«امیر سرتیپ مهدی ثقفی فر» معاون طرح و برنامه و بودجه نیروی پدافند هوایی ارتش و از طراحان ارشد سامانه باور ۳۷۳ صحبت‌های مهمی درباره توانمندی‌های نظامی کشورمان ارائه داده است. او معتقد است که شکل تهدیدها تغییر کرده و از نسل سه و چهار غربی که نمونه‌های عینی آن در ارتش بعث عراق وجود داشت، به نسل پنجم و ششم که جنگنده‌های راهبردی آمریکا و ناتو نمونه‌های عینی آن هستند، منتقل شده‌ایم. وی «رادار گریزی تهدیدهای هوایی» را از ویژگی‌های عمده نسل پنجم و ششم می‌داند که اثر ورد خود را در نگاه رادار کور می‌کنند.

وی تصریح می‌کند در پدافند هوایی جمهوری اسلامی ایران سامانه‌های ساخته شده که کارکرد «جنگنده‌های پنهان‌کار» را بی‌اثر یا کم‌اثر می‌کند. او درباره عملکرد پدافند کشور و دستاوردهای خیره‌کننده آن، صحبت‌های مهمی دارد. مثلاً او به «پدافند لیزری» اشاره می‌کند که هدف آن به‌ویژه در کلان‌شهرهایی مانند تهران، منهدم ساختن موفق ریزپرنده‌ها، به صورت «بی‌صدا» است. او در عین حال تأکید می‌کند که ایران در رابطه «مقابله با ریزپرنده‌ها» جز معدود کشورهای جهان است که دارای فناوری و تجهیزات ویژه است.

■ در سال‌های اخیر روند توسعه تهدیدها در حوزه هوایی به سرعت در حال پیشرفت است، آیا نیروی پدافند هوایی ارتش هم توان خود را متناسب با تهدیدها ارتقا داده است؟ ابتدا باید یک مقدمه‌ای برای شما عزیزان عرض کنم که ما بهتر بتوانیم به نیروی پدافند هوایی نگاه کنیم و مأموریت‌های آن را بهتر بشناسیم. ذاتاً نیروی پدافند هوایی یک نیروی تدافعی است. به عبارتی، بایست در مقابل تهدیدهایی که دائماً به خاطر پیشرفت فناوری تغییر می‌کنند، مقابله کند، آنها را خوب بشناسد، رفتارهایشان را مطالعه کند و مشخصه‌هایی را استخراج کرده و در مقابل بتواند سامانه‌هایی را تأمین کند، افرادی را آموزش دهد و شبکه‌ای به وجود بیاورد که بتواند آن تهدیدها را بی‌اثر یا کم‌اثر کند.

اگر بخواهیم از بُعد مزایا و معایب به این موضوع نگاه کنیم، می‌توانیم مواردی را درباره اینکه نیروی پدافند هوایی چه مزایا و معایبی دارد، برشماریم. عیب ذاتی کار ما این است که زمان و مکان در دست تهدیدهاست. نوع تهدید در دست دشمن است و پدافند باید دائماً یعنی ۲۴ ساعته در ۳۶۵ روز سال تلاش کند تا مبدا تهدیدی امنیت آسمانی ما را مخدوش کند. از محسنات و مزایای این نیرو هم این است که یک نیروی صلح‌طلب و امنیت‌ساز است.

در خصوص تهدیدها، از گذشته تا به حال تهدیدها تغییرهایی داشته‌اند؛ به عنوان مثال در گذشته تهدیدها شامل جنگنده‌های نسل سه و چهار بودند، مثلاً در جنگ تحمیلی و دفاع مقدس اگر شما به هیمنه و بدنه نیروی هوایی رژیم بعث نگاه کنید، می‌بینید که جنگنده‌هایی مثل میگ، میراژ و یا انواع و اقسام بمبرهایی مثل توپولوف... تهدیدهای آن زمان بود. اما امروز تهدیدها، جنگنده‌های راهبردی آمریکا و ناتو است. کافی است تمایز بین این دو سطح فناوری را در منابع آزاد دنبال کنید تا ببینید چه تفاوت‌هایی بین این دو نسل وجود دارد. نسل جدید پنجم و ششم

تهدیدهای هوایی عموماً رادارگریز شده‌اند، اثر و رد خود را در نگاه رادار کور می‌کنند. علاوه بر این جنگنده‌های راهبردی بمبر و بمبافکن آنها نیز دارای چنین ویژگی‌هایی شده است. در واقع تغییر شکل‌های عجیبی در این نوع از تهدیدها به وجود آمده است؛ شبکه‌های ارتباطی فوق‌العاده پیچیده‌ای پیدا کرده‌اند، مثل لینک ۱۶ و لینک ۲۲. اینها باعث می‌شود این عناصر پیشرفته نسل جدید بتوانند دائم با هم در ارتباط باشند. سامانه‌های فرمانده و کنترل بسیار پیشرفته شده‌اند تا جایی که این سامانه‌ها به ناحیه فضا کشیده شده است و عمده این تهدیدها می‌توانند از سکوی شناور دریایا پایه مأموریت خود را انجام دهند.

اگر بخواهم صحنه تهدیدها را برشمارم، نکات بسیاری وجود دارد. شما این هیمنه و تجهیزات را با گذشته مقایسه کنید تا بدانید پدافند چه مأموریتی بایست برای خود تعریف می‌کرد؛ آن هم در زمان تحریم و در این بحران اقتصادی که به آن مبتلا هستیم. تحریم صرفاً در زمینه خرید تجهیزات نبوده، بلکه دانشگاه‌ها و منابع علمی هم تحریم بوده است. یعنی ما برای یک نیرویی مثل پدافند هوایی که تجهیزات محور و دارای پیچیدگی‌های علمی و فناورانه است، نمی‌توانستیم نیازهای خودمان را تأمین کنیم، اما با این حال امروز اتفاقی که افتاده این است که نیروی پدافند هوایی توانسته تا حد بسیار خوبی خودش را در مقابل این دسته از تهدیدها مجهز کند. اگر جایی در خصوص با جنگنده‌های پنهان کار و نسل پنج گفته می‌شود، در مقابل آن پدافند توانسته خودش را به سامانه کشفی که بتواند آن جنگنده‌ها را در زمان و مکان مناسب ببیند، تجهیز کرده است.

در حوزه درگیری، سامانه‌های جدیدی هست که به صورت باروتی و سیگنالی کار می‌کنند. در مقابل این جبهه از تهدیدها، ما شاهد بروز تهدیدهای عجیبی مثل ریزپرنده‌ها هستیم. ما از این بُعد هم غافل نیستیم و پیشرفت‌های

بسیار خوبی در این حوزه داریم. حضور تهدیدها برای ما چالش برانگیز است و ما را با مشکلاتی مواجه می‌کند، اما در پایان ما به علوم و فناوری نوین دست پیدا می‌کنیم. به جرئت می‌توانم بگویم که در خصوص مقابله با ریزپرنده‌ها ما جزو معدود کشورهای جهان هستیم که فناوری‌ها و تجهیزات خاص داریم و در آینده نزدیک ان‌شاءالله خبرهای خوبی در این حوزه به رسانه‌های محترم خواهیم گفت.

■ وضعیت نیروی پدافند هوایی در حوزه استفاده از پهپادهای پدافندی چگونه است؟

یکی از مأموریت‌های نیروی پدافند هوایی اشراف اطلاعاتی بر منطقه است. جالب است بدانید که ما یک مجموعه منحصر به فرد به نام فرمانده اطلاعات و شناسایی داریم که مخفف آن فاشا است و مأموریت محوله این فرماندهی، دریافت، کسب و شناسایی تهدیدها و اطلاعات به صورت لانگ‌رم و شورترم است.

برای اینکه ما بتوانیم این مأموریت را انجام دهیم، لازم بود پرنده‌هایی را طراحی و محموله‌هایی را برای آنها طراحی و نصب کنیم که بتوانند

اس-۳۰۰ را به راحتی منهدم کند. طرح و برنامه نیروی پدافند هوایی برای مقابله با تهدیدهای این حوزه چیست؟

تمامی تحولاتی که پیرامون جمهوری اسلامی ایران در قالب جنگ‌هایی که اشاره کردید شکل می‌گیرد، حتی در سرزمین‌های دورتر، توسط مجموعه‌های نخبه در نیرو و معاونت‌های تخصصی و فرماندهی مربوطه، رصد و تجزیه و تحلیل و بعد به بازی جنگ تبدیل می‌شوند. ما تمامی آن فضا را وارد نرم‌افزارهای فوق‌پیشرفته‌ای که داریم می‌کنیم و تحلیل‌های خاص خودمان را انجام می‌دهیم. نه تنها این کار را در حوزه بازی جنگ، بلکه آنها را به بخش‌هایی از رزمایش‌هایمان وارد کرده و طرح مربوطه را تمرین می‌کنیم.

در جنگ ارمنستان و آذربایجان، پهپادها نقش به‌سزایی را بازی کردند که البته طرح‌هایی که آنجا انجام شد متعلق به یک کشور خاص نیست و مجموعه‌ای از اطلاعات و اقدامات طراحی در تاکتیک است که کشورهای دیگری آن را طراحی کردند. در این جنگ اتفاقاتی افتاد که ما آنها را برای خودمان تدبیر کردیم. ما در پدافند، شرایط را به گونه‌ای به وجود می‌آوریم که دسترسی تهدیدها به عوامل اصلی صحنه نبرد ما به راحتی میسر نشود و به گونه‌ای عمل می‌کنیم که دشمن نتواند ارکان پدافند ما را متأثر کند. این روش‌ها، تاکتیک جابه‌جایی به موقع، پدافند غیرعامل، فریب در سیگنال، فریب در تجهیزات بصری و اینها مسائلی است که در پدافند به خوبی تعریف شده و به کار گرفته می‌شود. در مورد جنگ اوکراین و روسیه هم رصد لازم صورت می‌گیرد. رصدهای غیرمیدانی، تجزیه و تحلیل‌هایی که در منابع آزاد مدنظر است، تماماً رصد و به بازی جنگ تبدیل می‌شود؛ خروجی که در نهایت به دست می‌آید باعث می‌شود بتوانیم تحلیل درستی از عملکرد تهدیدها به دست آوریم.

ادامه دارد ...

می‌خواهیم بگویم با توجه به تفکیکی که بین نیروها صورت گرفت، البته کمافی سابق این پرنده در شرایط اسکرمبل مأموریت نیروی پدافند هوایی را با مشارکت عزیزان ما در نیروی الهی هوایی انجام می‌دهد؛ ولی مزید بر آن ما نیاز داشتیم تا پهپادهایی را که ویژگی‌های رفتاری جنگنده‌های رهگیر داشته باشند را طراحی و تولید کنیم، که در یک زمان و مرحله ۱۰ ساله به این موفقیت نائل شدیم.

ما امروز به جایی رسیدیم که سکوهای پرنده پروازیمان ساعت‌ها و در ارتفاع بسیار بالا می‌توانند حضور پیدا کنند و اولین پرواز این نوع از سکوها را ان‌شالله به زودی خواهیم دید. البته شما پرواز کرار را دیده‌اید، عبور از ارتفاع چهل هزار پایی را دیده‌اید، حضور در ناحیه سوپرسونیک این پرنده را دیده‌اید که به خاطر طراحی و به دست آوردن موتور جدیدی برای این نوع از پرنده بود.

امروز، نیروی پدافند هوایی به سکوهای هواپایه اعم از سکوهای شناسایی، اشراف اطلاعاتی و سکوهای اینترسپتور و جنگنده رهگیری تجهیز شده که باید مأموریت خود را انجام دهند. باید بدانید با توجه به اینکه عامل انسانی از روی این پلتفرم‌ها حذف شده، ما نیاز داشتیم دقت سامانه‌های راداری خودمان را افزایش دهیم، نیاز داشتیم ارتباط داده‌های امن ارتباطی‌مان را ارتقا دهیم و نرم‌افزارهای هوش مصنوعی روی قالب‌های (پلتفرم‌ها) خودمان به وجود بیاوریم و تثبیت کنیم تا این مجموعه بتواند به صورت رباتیک مأموریت اسکرمبل و ردگیری هوایی را انجام دهد.

■ در سال‌های اخیر شاهد جنگ‌هایی نظیر قره‌باغ و اوکراین بوده‌ایم. در این بحران‌ها پرنده‌های بدون سرنشین بیش از پیش اثرگذاری خود را نشان دادند و توانستند سامانه‌های پدافندی بسیار گران‌قیمت مانند

اشراف اطلاعاتی را برای نیروی پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به وجود بیاورند. برای هر عملیاتی که متصور است، در ابتدا نیاز داریم اطلاعات برخط خودمان را دائماً از حسگرهای زمین‌پایه و هواپایه دریافت کنیم. محتمل است که این حسگرها تا آینده نزدیک به فضاپایه هم تبدیل شود.

ما در سطوح مختلف، حسگرهای مختلف از جمله پهپادهای خودمان را تجهیز کردیم تا بتوانیم هر حرکت و جنبشی را در فضای پیرامونی کشورمان در لحظه رصد کنیم و در زمان مناسب اقدام کنیم. در خصوص امور عملیاتی، نیروی پدافند هوایی همان‌طور که دارای سکوهای پدافندی زمین‌پایه است، سکوهای پدافندی هواپایه نیز دارد. اگر شما به سوابق طراحی نیروی پدافند که آن زمان در نیروی هوایی به‌عنوان فرماندهی فعالیت می‌کرد، بازگردید، می‌بینید که یک هواپیمای تقریباً تمام‌عیاری مثل اف-۱۴ به‌عنوان یک سکوی پدافند هوایی معرفی شده بود. یک پرنده بسیار قابل و توانا که در سازمان رزم پدافند هوایی نقش مؤثری ایفا می‌کرد و شما می‌توانید به عملکرد این پرنده در هشت سال دفاع مقدس مراجعه کنید.

بررسی تسلیمات مطرح ارتش مصر

علی باقرپور، کارشناس ارشد ژئوتکنیک

دانش نوین نظامی

مصر با وسعتی برابر با یک میلیون و ۱۰ هزار کیلومتر مربع در جنوب دریای مدیترانه و غرب دریای سرخ قرار داشته و از غرب با لیبی، از جنوب با سودان و از شرق به واسطه شبه جزیره سینا با رژیم صهیونیستی و نوار غزه در فلسطین مرز زمینی دارد. مصر یکی از پرجمعیت ترین کشورهای آفریقایی و خاورمیانه بوده و بیشتر جمعیت ۱۰۷ میلیون نفری آن در کنار رود نیل زندگی می کنند. کرانه های رود نیل منطقه ای است که ۴۰ هزار کیلومتر مربع یعنی حدود یک بیست و پنجم این کشور و تنها زمین های قابل کشت مصر را تشکیل می دهد. بخش عمده این کشور از بیابان تشکیل شده و جمعیت پراکنده ای را در خود جای داده است.

نیروهای مسلح مصر از چهار نهاد جداگانه اصلی زمینی، هوایی، دریایی و پدافند هوایی تشکیل می شود. رئیس جمهور مصر، فرمانده کل قوا در این کشور است. نهادهای نظامی و شبه نظامی دیگری از جمله گارد جمهوری و نیروهای گارد ملی از دیگر نهادهای تشکیل دهنده نیروهای مسلح مصر هستند. ارتش این کشور در سده اخیر در جنگ ها و ناآرامی های متعددی حضور داشته است که جنگ اعراب و رژیم صهیونیستی، جنگ داخلی در نیجریه، جنگ مصر و لیبی، حمله عراق به کویت و جنگ داخلی لیبی از اصلی ترین آنهاست. بخش مهمی از تجهیزات نظامی موجود در ارتش مصر توسط کشورهای غربی و روسیه تأمین شده است؛ اگر چه تعدادی از این تجهیزات در کارخانه های مصر و تحت امتیاز دیگر کشورها تولید می شوند. طبق آمار منتشر شده در سال ۲۰۲۲ بودجه نظامی این کشور ۴۱۳ میلیارد دلار اعلام شده است. مصر دارای ۴۵۰ هزار نفر نیروی نظامی فعال و ۴۸۰ هزار نفر نیروی نظامی ذخیره است. در ادامه به معرفی تعدادی از سلاح های این کشور خواهیم پرداخت.

تانک تی-۹۰

این تانک نخستین بار در سال ۱۹۹۲ توسط ارتش روسیه ساخته شد و در سال‌های بعد تغییرهای عمده‌ای در زره، ابعاد و وزن آن ایجاد شد. در سال ۲۰۲۰ ارتش مصر سفارش ساخت پانصد عراده از این تانک را به روسیه داد که طبق این قرارداد ساخت و سرهم‌بندی قسمت‌هایی از این تانک در مصر انجام می‌شود. دارای سه خدمه، راننده، توپچی و فرمانده است و از سامانه کنترل آتش دیجیتال بهره می‌برد که اجازه درگیری با دشمن تا فاصله پنج کیلومتری را به تانک می‌دهد. این تانک می‌تواند در حین حرکت نیز با اهداف ثابت و متحرک درگیر شود. سلاح اصلی تانک، توپ ۱۲۵ میلی‌متری و دارای سامانه گلوله‌گذاری خودکار است که می‌تواند تا هشت گلوله در دقیقه شلیک کند. با اینکه گلوله‌گذاری تانک، خودکار است، ولی سرعت آتش هشت گلوله در دقیقه آن، پایین‌تر از تانک‌هایی همچون لئوپارد و آبرامز-۲ است که با وجود گلوله‌گذاری دستی توانایی شلیک ۱۳ گلوله در دقیقه را دارند. تانک تی-۹۰ مانند دیگر تانک‌های روسی از نمونه‌های غربی مشابه خود سبک‌تر است و ۴۷ تن وزن دارد که ۲۰ تن از تانک آمریکایی آبرامز کمتر است. دلیل اصلی این اختلاف وزن، کمتر بودن میزان پوشش زرهی در اطراف تی-۹۰ بیان شده است. این تانک در درگیری‌های بسیاری حضور داشته و بارها در جنگ سوریه مورد استفاده قرار گرفت؛ در سوریه این تانک‌ها چند مرتبه مورد حمله موشک‌های تاد قرار گرفتند که در دو مورد موشک نتوانست در زره تانک نفوذ کند، اما در سه مورد دیگر تانک منهدم شد. این تانک پیشرفته دارای طول ۹/۶ متر، ارتفاع ۲/۲ متر و توانایی حرکت در جاده با سرعت حداکثر ۶۵ کیلومتر بر ساعت را دارد.

تفنگ ای.آر.ایکس-۱۶۰

این سلاح ساخت کشور ایتالیاست و نمونه اولیه آن در سال ۲۰۰۸ توسط شرکت «پرتا» ساخته شد. ارتش مصر در سال ۲۰۱۶ سفارش خرید ۱۱۰۰ قبضه از این سلاح را به شرکت برتا داد، نیروهای ویژه مصر و یگان‌های ضدتروریسم این کشور از این سلاح استفاده می‌کنند. سلاح شامل دو قسمت است: قسمت بالایی شامل نگه‌دارنده لوله و سامانه گلوله‌گذاری است و قسمت پایینی شامل خشاب، ماشه و دسته است. هر دو قسمت از پلیمر فشرده و مقاوم ساخته شده‌اند و باز کردن اسلحه بسیار ساده است. قنداق تفنگ از جنس پلاستیک فشرده و دارای کیفیت بالایی است و تیرانداز می‌تواند بسته به جثه خود طول آن را تغییر دهد. دارای بُرد مفید ۶۰۰ متر، وزن سه کیلوگرم، طول ۹۰ سانتی‌متر و کالیبر استاندارد ۵/۵۶ میلی‌متری ناتو است. ضامن آن قابلیت قرارگیری در سه وضعیت، ایمن، تک‌تیر و رگبار را دارد. این تفنگ در هر شرایطی توانایی تیراندازی دارد و داغ شدن و گیر کردن سلاح به‌ندرت اتفاق می‌افتد. ای.آر.ایکس ۱۶۰ در ارتش دیگر کشورها از جمله قطر، رومانی و آلبانی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

موشک ضدتانک کورنت

یک موشک ضدتانک هدایت‌شونده است که توسط فرد حمل می‌شود. در سال ۱۹۹۸ توسط شرکت روسی کی.بی.ام تولید شد و قرار بود جایگزین نسل قبلی موشک‌های ضدتانک در ارتش روسیه شود، اما به دلیل هزینه‌ی بالای تولید، این امر محقق نشد. در سال‌های بعد نسخه جدیدی از این سلاح به نام کورنت.ای.ام تولید شد که در این نسخه سر جنگی موشک بهبود یافته و دارای بُرد بیشتری است. این موشک به‌طور گسترده به کشورهای دیگر صادر و در مواردی امتیاز تولید آن به دیگر کشورها داده شده است. ارتش مصر در سال ۲۰۱۸ قرارداد خرید این سلاح را با روسیه امضا کرد. کورنت نخستین بار در سال ۲۰۰۳ در میدان نبرد به کار گرفته شد و پس از آن در جنگ‌های بسیاری مورد استفاده قرار گرفت. در

جنگ آمریکا و عراق نیروهای عراقی از این موشک استفاده کردند و در هفته ابتدایی جنگ دو تانک آبرامز آمریکا با اصابت این موشک‌ها از کار افتاد. وزن موشک به‌تنهایی ۲۹ کیلوگرم و به‌همراه سه پایه و تجهیزات جانبی ۶۳ کیلوگرم است. موشک ضدتانک کورنت دارای طول ۱۲۰ و قطر ۱۵ سانتی‌متر است. بُرد عملیاتی این موشک ۱۰۰ تا ۵۵۰۰ متر و قیمت آن ۲۶ هزار دلار است.

www.globalfirepower.com

خودکفایی نظامی در نیروی زمینی ارتش

«تبیین اقدام‌های مراکز نگهداری و تعمیرات نیروی زمینی ارتش در راستای خودکفایی نظامی»

مهدی احمدی، کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی و حنیف رضایی، کارشناس ارشد مهندسی صنایع

توانمندسازی، کلیدی است برای بهره‌برداری از تمام ظرفیت‌های منابع انسانی یک سازمان نظامی و غیرنظامی و در عین حال یکی از پرچالش‌ترین برنامه‌هایی است که در یک سازمان می‌تواند پیاده شود. تحقق برنامه توانمندسازی مستلزم داشتن برنامه، تلاش و شکیبایی است. تأمین امنیت داخلی و دفاع از منابع ملی به‌عنوان اولین و ضروری‌ترین عامل تأمین رفاه، آسایش، پیشرفت و توسعه شناخته شده است و هرگونه ضعف و نارسایی در این خصوص می‌تواند خسارت‌های جبران‌ناپذیری در خصوص امنیت کشور داشته باشد. بنابراین توانایی و قدرت بازدارندگی نظامی و آمادگی تجهیزات در نیروهای مسلح ضامن حفظ نظام و تأمین امنیت و سلامت کشور خواهد بود.

باتوجه به راهبردی و گران‌قیمت بودن تجهیزات نظامی و همچنین مشکلات موجود در دسترسی به قطعات، به‌منظور پیشبرد اهداف، خودکفایی و صرفه‌جویی در تولید و خرید تجهیزات با در نظر گرفتن حساسیت و پیچیدگی آنها، علاوه بر مراکز بازسازی و تعمیر، آموزش متخصصان تعمیراتی و انجام تحقیقات علمی به‌منظور جلوگیری از هزینه‌های تعمیراتی و خرابی‌هایی که می‌تواند ناشی از نگهداری یا بهره‌برداری نادرست آنها باشد، ضرورت بسیار زیادی دارد. همچنین به‌منظور افزایش قابلیت اطمینان در به‌کارگیری این تجهیزات، ضروری است با ایجاد روش‌های مناسب و به‌کارگیری سامانه‌های کارآمد، امکان نگهداری از تجهیزات، قبل از خرابی میسر شود. بنابراین یکی از مهم‌ترین ارکانی که نیاز به توجه قوی داشته و بایستی پویایی در آن به‌طور مداوم مشهود باشد، سامانه‌های تعمیر و نگهداری است.

باتوجه به تجارب به‌دست آمده در هشت سال دفاع مقدس و همچنین سال‌های بعد از جنگ، اقدام‌های مؤثری در امر نگهداری و تعمیرات در سطح نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران صورت گرفته که باعث افزایش بهره‌وری و اثربخشی در بسیاری از تجهیزات این نیرو شده است.

شکل‌گیری نهضت تعمیر و نگهداری

اندکی پس از پیروزی انقلاب اسلامی باتوجه به درگیری‌های نظامی یکان‌های عملیاتی نیروی زمینی با گروهک‌های ضدانقلاب در کردستان و اهمیت به‌کارگیری جنگ‌افزارهای توپخانه، سلاح‌های جمعی، سامانه‌های ارتباطی و

در بسیاری از مناطق درگیری، وارد عمل شدن به‌موقع بالگردهای هوانیروز، یکان‌های توپخانه، سازماندهی و حرکت ستون خودروهای نظامی و ادوات زرهی، موجب هزیمت و شکست نیروهای ضدانقلاب شد و این دوران سرآغاز فعالیت و تلاش یکان‌های پشتیبانی، تعمیراتی و کارکنان فنی در جهت نگهداری، تعمیر و آماده‌سازی تجهیزات، جنگ‌افزارها، خودروها و بالگردها بود.

خودروهای چرخ‌دار و شنی‌دار در عملیات‌ها، جهت رسیدن به موفقیت و پیروزی، ضرورت راه‌اندازی خطوط تعمیرات در رده‌های مختلف به‌ویژه در یکان‌های عمل‌کننده و عملیاتی کردن تجهیزاتی که پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران تاحدودی کم‌رنگ شده بود، را به‌خوبی آشکار کرد.

نهمین شهید

شهدای مدافع سلامت ارتش

شهید سرهنگ دکتر سید صالح موسوی

- رشته : پزشکی
- شغل عملی : پزشک
- یگان خدمتی : درمانگاه شهید زهرن نیروی زمینی ارتش
- تاریخ تولد : ۰۲ اردیبهشت ۱۳۵۶ / روستای کوهپرسفلی از توابع شهرستان نوشهر
- تاریخ استخدام : ۱۳۷۵
- تاریخ شهادت : ۱۵ دی ۱۳۹۹ (ابتلا به بیماری کرونا در حین خدمت به بیماران کرونایی)

با آغاز جنگ تحمیلی و کاهش ذخیره قطعه‌های تدمصرف در مخازن و انبارهای یگان‌های تعمیراتی، اولین فعالیت‌های تحقیقاتی در قالب ساخت یا جایگزینی قطعه‌های تدمصرف مورد نیاز تجهیزات و ادوات موجود در یگان‌های عملیاتی و پشتیبانی توسط کارکنان فنی خلاق و مبتکر با بهره‌گیری از امکانات فنی و صنعتی موجود در سطح کشور اعم از نیروی زمینی ارتش، سازمان‌های دولتی و بخش خصوصی آغاز شد که در این مورد می‌توان به جایگزینی انواع روغن‌های هیدرولیک و مواد سرویس خارجی به کار رفته در تجهیزات نظامی با نوع داخلی آن از طریق تعامل با شرکت ملی نفت و سایر مراکز صنعتی اشاره کرد.

شد. در این مقطع ساخت قطعه‌های مورد نیاز یگان‌ها با استفاده از توانمندی‌های موجود در صنایع دفاعی، مراکز تعمیراتی نیروی زمینی و صنعتگران بخش خصوصی به نهضتی فراگیر تبدیل شد و حرکت‌های اولیه در جهت بروز خلاقیت‌های جدید، نظیر نصب موشک‌انداز کاتیوشای ۶۰ لوله بر روی ارابه تانک تی-۵۵ شد. با توجه به طولانی بودن جنگ تحمیلی و تداوم عملیات نظامی در جبهه‌ها و فرسوده و مستهلک شدن بخشی از تجهیزات مورد استفاده یگان‌های عملیاتی، ایجاد تغییرهای کاربردی یا به اصطلاح تغییر معماری جنگ‌افزارها و تجهیزات مورد نیاز با بهره‌گیری از امکانات فنی و صنعتی در دسترس، نظیر طراحی

مختلف در مناطق عملیاتی نظیر پادگان دوکوهه در منطقه عملیاتی جنوب، ساخت قطعه‌های یدکی با مصرف متوسط که موجودی انبار آنها در مخازن به شدت کاهش یافته بود، تصویربرداری از برخی قطعه‌ها و زیرسامانه‌ها و جایگزینی آنها به جای قطعه‌های ساخت آمریکا آغاز شد. از سال پنجم دوران دفاع مقدس، بهینه‌سازی و تغییرهای جزئی در تجهیزات، ادوات زرهی و جنگ‌افزارها به منظور ارتقای کیفیت، کارایی و آماده به کار نگه داشتن آنها و مشابه‌سازی قطعه‌ها و سامانه‌های زیرمجموعه تجهیزات مورد نیاز از طریق ساخت آنها به روش مهندسی معکوس با استفاده از الگوی تجهیزات استاندارد غربی آغاز

با تداوم عملیات نظامی در جبهه‌ها و تحریم‌های همه‌جانبه اعمال شده از سوی استکبار جهانی و مشکلات به وجود آمده در یگان‌ها و مناطق عملیاتی در زمینه تعمیر، نگهداری و تأمین قطعه‌ها و نیازمندی‌های تجهیزاتی ادوات نظامی موجود در ارتش و ضرورت در اختیار داشتن تجهیزات پیشرفته نظامی روز دنیا برای مقابله با دشمن، ایده شکل‌گیری بخش‌های پژوهشی و تحقیقاتی در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، با ایجاد یک گروه بررسی و پژوهش در مدیریت یکنواخت‌سازی فرماندهی آمادی نیروی زمینی شروع و فعالیت‌های پراکنده، ولی همه‌جانبه‌ای در جهت تأسیس تعمیرگاه‌های

در کارکردهای مرتبط با نگهداری و تعمیرات، حفظ منابع نگهداری و تعمیرات شامل انبارها، تعمیرگاه‌ها، مراکز بازسازی و ایجاد دانش نگهداری و تعمیرات و بهره‌برداری صحیح و اصولی از منابع مردمی و ظرفیت موجود در کشور توجه کنیم.

طرح‌های نگهداری و تعمیرات برای پیشبرد اهداف یکان‌های عمل‌کننده در نبرد

از آنجایی که یکان‌های عمل‌کننده در نبرد باید استقلال عمل لازم جهت رفع نیازمندی‌های خود برای آماده کردن تجهیزاتشان داشته باشند، باید افراد نخبه حاضر در گردان‌های نیروی زمینی شناسایی شوند تا آموزش‌های لازم و تکمیلی در بحث تعمیرات و نگهداری تجهیزات به آنها ارائه شود. در واقع این افراد علاوه بر انجام فعالیت‌های نظامی، در مواقع لزوم وظیفه انجام تعمیراتی که خارج از توان کاربر یا اپراتور سامانه است را هم به‌عهده دارند. ایجاد و راه‌اندازی واحدهای تعمیراتی سیار، اقدام دیگر این مراکز در بحث جنگ است که در این خصوص تعدادی تعمیرکار ماهر در واحدهای کوچک سیار به‌عنوان پشتیبانی‌کننده یکان‌های عملیاتی در مناطق نزدیک به خطوط درگیری حضور دارند تا در صورت نیاز اقدام به تعمیر تجهیزات کنند.

استقلال و خودکفایی در قطعه‌سازی

برای رسیدن به این امر مهم باتوجه به منویات

استقلال در بازسازی تجهیزات نظامی و زیرساخت‌های مرتبط

در بخش زیرساخت‌ها، اداره نگهداری و تعمیرات، می‌بایست علاوه بر ایجاد زیرساخت‌های مناسب جهت فراهم‌شدن فضاهای لازم برای تعمیر و نگهداری در تمامی رده‌های تابعه ارتش، تلاش‌های جدی در خصوص جذب و آموزش نیروی انسانی به‌عنوان رکن اصلی حوزه فعالیت‌های این اداره انجام دهد. همچنین در تمام قراردادهای داخلی و خارجی مرتبط با بخش ابزار، تجهیزات و قطعه‌ها، توجه لازم به پیوسته‌های فنی جهت ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای نگهداری و تعمیرات را پیش‌بینی کند. همین موضوع در ارتباط با اسناد و مدارک و دانش فنی نیز لحاظ شود. در جنگ نامتقارن ما باید به اصولی همچون خوداتکایی در نگهداری و تعمیرات، سرعت عمل

و تولید انبوه دستگاه‌های تصفیه آب ۳۰۰۰ گالنی، طراحی و ساخت تعدادی از قطعه‌های موردنیاز به روش مهندسی معکوس، نظیر پیستون موتور تانک اسکورپیون، بوش سیلندر تانک چیفتن و ساخت برخی از قطعه‌ها و زیرمجموعه‌های تجهیزات و جنگ‌افزارها، نظیر شعله‌پوش توپ ۱۳۰ میلی‌متری در مرکز تعمیراتی تهران مورد توجه قرار گرفت.

همزمان با پایان جنگ تحمیلی و آغاز دوران بازسازی و ترمیم خرابی‌های جنگ، رشد شتابان تعمیر، بازسازی و نوسازی تجهیزات در یکان‌ها و مراکز تعمیراتی نیروی زمینی نیز آغاز شد و بازنگری در کلیه زیر سامانه‌ها و تلفیق سامانه‌های موجود و ارزیابی عملکرد و کارایی تجهیزات و ادوات و جنگ‌افزارهای به‌کارگرفته شده در عملیات با استفاده از تجارب حاصل از هشت سال دوران دفاع مقدس به‌عنوان یک نیاز عمومی مطرح شد و این مقطع سرآغاز ارائه و به‌اجرا درآمدن ایده‌های بهینه‌سازی تجهیزات عمده نظیر، مطرح شدن بهینه‌سازی و تغییر موتور و گیربکس تانک‌بر فوق‌سنگین «ماز ۵۳۷» روسی یا نصب سلاح‌های جمعی و سامانه نقشه‌برداری روسی بر روی خودروهای تجاری نظیر خودروی توبوتا، طراحی و ساخت شبیه‌ساز ابتدایی و لوله‌های جوفی بود.

در ادامه برخی از راهبردها و اقدام‌های نیروی زمینی ارتش در حوزه تعمیر و نگهداری به اختصار بیان می‌شود.

فرمانده معظم کل قوا (مدظله العالی) در خصوص کار و تولید ملی، شرکت‌هایی برای ساخت و تأمین قطعه‌های مورد نیاز نیروی زمینی شناسایی شوند و بدون اینکه بدانند ترکیب قطعات سفارش داده شده چه خواهد شد، برای بخش‌های مورد نیاز نیروی زمینی قطعه‌سازی کنند.

ساخت و تولید انبوه قطعه‌ها توسط متخصصان باتجربه داخلی، علاوه بر جلوگیری از ایجاد مشکل برای صنایع نظامی ما در زمان بحران و تحریم، از نظر ریالی نیز با هزینه‌ای معادل یک قطعه مشابه خارجی تولید شود. همچنین در این خصوص باید ارتباط قوی و هماهنگی تنگاتنگی در بین واحدهای نیروهای مسلح ایجاد شود.

اصلاح روش نگهداری و تعمیر

باتوجه به رشد سریع فناوری و تأثیر آن در مأموریت‌های نیروهای مسلح و افزایش چشمگیر قیمت آنها، نگهداری و تعمیر دستگاه‌ها و تجهیزات از اهمیت بالایی برخوردار است. بنابراین به‌کارگیری شیوه‌های سنتی تعمیر، علاوه بر افزایش هزینه‌ها، سبب خرابی زودرس نیز می‌شود. بر همین اساس به‌منظور جلوگیری از خرابی تجهیزات، کارهای نظری و عملی زیادی انجام و از نظریه TPM یا نگهداری و تعمیرات سودمند جامع استفاده شود.

نگرش ساختاری به تعمیرات

شاخص‌های نگرش ساختاری به تعمیرات در نیروی زمینی ارتش عبارتند از:

- سامانه نگهداری و تعمیر به‌عنوان یک نظام پویا، به‌منظور حفظ و نگهداری و تعمیرات در سازمان ایجاد و پیاده‌سازی شود.
- ثبت کلیه فعالیت‌های تعمیراتی و ارائه به‌موقع گزارش.
- اشاعه وظایف نگهداری و تعمیر به کلیه بخش‌های عملیاتی و پشتیبانی.
- الویت دادن به نگهداری و تعمیر پیشگیرانه.
- تعیین انواع فرم‌های عملیاتی (حکم کار، بازرسی)

- بررسی گزارش‌های تعمیراتی و تجزیه و تحلیل آنها.

- ایجاد بستر مناسب برای مشارکت کلیه کارکنان تعمیراتی نیروی زمینی ارتش.

- ایجاد یک سامانه جامع برای فعالیت‌های نگهداری و تعمیر شامل خودرو، دستگاه‌ها و سایر تجهیزات.

- ایجاد انگیزه مادی و معنوی در نیروی انسانی درگیر با نگهداری و تعمیر.

- تدوین و ابلاغ شرح وظایف و روش‌های انجام فعالیت نگهداری و تعمیر.

نتیجه‌گیری:

امروزه به‌علت پیشرفت روزافزون فناوری، ساخت تجهیزات پیشرفته و درک تمهیدهای داخلی و خارجی، کمیت و کیفیت تجهیزات به‌شدت تحت تأثیر قرار گرفته؛ به‌طوری‌که ابزار مقابله با تهدیدها اهمیت بسیاری در حفظ قدرت نظامی در کشورهای توسعه‌یافته پیدا کرده است. نیروی انسانی متخصص و متعهد در سطوح مختلف می‌تواند قدرت نظامی را در پشتیبانی از مأموریت‌های نیروی زمینی ارتش بر عهده گرفته و بهترین بهره‌وری را داشته باشد. تغییر در تجهیزات قدیمی؛ فناوری و تخصص و به‌تبع آن نیروی انسانی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ایجاد امنیت با تأثیرپذیری از تجهیزات نوین، خط‌مشی‌ها را ترسیم و نیروی

زمینی ارتش را به اهدافی که می‌خواهد نزدیک می‌سازد. بر همین اساس، استفاده بهینه از تجهیزات جدید و انجام تعمیرات به‌موقع این‌گونه اقدام در داخل کشور و اجرای آنها، در اثربخشی تعمیرات در مراکز تعمیراتی نیروی زمینی ارتش بسیار مؤثر است.

باید خاطر نشان کرد که نمی‌توان صرفاً از طریق تعمیر و نگهداری تجهیزات و تسلیحات وارداتی به خودکفایی دست یافت؛ بلکه علاوه بر آن لازم است انتقال فناوری نظامی به میزان زیاد صورت گیرد، دوره‌های آموزشی فشرده‌ای برای تربیت نیروی کار ماهر تدوین شود، امکانات تحقیق و توسعه در کنار انتقال فناوری نظامی ایجاد شود و سرانجام دسترسی به بازار تسلیحات و تجهیزات خارجی امکان‌پذیر شود؛ زیرا موفقیت سیاست خوداتکایی به ظرفیت تحقیق و توسعه نظامی و توان صادر کردن تولیدهای داخلی بستگی دارد.

منابع:

- ۱- مؤسسه مهندسين نگهداری و تعمیرات ژاپن (۱۳۸۲)، نگهداری و تعمیرات بهره‌ور فراگیر، ترجمه علی حاج‌شیرمحمدی، انتشارات ارکان
- ۲- حاج شیرمحمدی، علی (۱۳۸۷)، اصول برنامه‌ریزی و کنترل تولید و موجودی‌ها، اصفهان: ارکان دانش
- ۳- سیدحسینی، محمد (۱۳۸۴)، برنامه‌ریزی سیستماتیک نظام نگهداری و تعمیرات در بخش صنایع و خدمات و مقدمه‌ای بر نت بهره‌ور و فراگیر، چاپ سوم، تهران: سازمان مدیریت صنعتی
- ۴- سلیمانی، احمد (۱۳۸۱)، برنامه‌ریزی فعالیت‌های نگهداری و تعمیرات پیشگیرانه با حداقل هزینه نیروی انسانی، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده فنی مهندسی
- ۵- فرهی، برزو (۱۳۸۱)، طراحی و تبیین الگوی توسعه مدیران نظام اداری کشور با رویکرد مدیریت منابع انسانی، پایان‌نامه دکتری مدیریت، دانشگاه تهران، دانشکده مدیریت

علم و دانش نظامی فرماندهان ارتش در دوران دفاع مقدس

علی حسین احمدی، کارشناسی ارشد تاریخ

جنگ عرصه وقایع غیرمنتظره و پیش‌بینی نشده است؛ اما علم و دانش فرمانده باعث نبوغ نظامی او و گرفتن تصمیم سریع و دقیق به‌منظور مقابله با هر گونه واقعه غیرمنتظره می‌شود. هدایت خوب عملیات نیز ایجاب می‌کند که فرمانده با استفاده از علم خود و حفظ فرماندهی، بر افراد تحت امرش نظارت داشته باشد. نداشتن علم و کم‌اطلاعی و در نتیجه قصور و ضعف فرماندهی در موقعیت‌های دشوار و در مواجهه با خطر قریب‌الوقوع، بر قوای جسمانی و روحی سربازان تأثیر می‌گذارد و شکست آنان را به‌همراه خواهد داشت.

در این مقاله با هدف بیان وجود دانش و نبوغ نظامی در طراحی‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و اقدام‌های فرماندهان دلیر ارتش جمهوری اسلامی ایران در دوران دفاع مقدس «به این موضوع پرداخته شده که هر چند نمی‌توان دلیل پیروزی‌های بزرگ نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس را فقط در علم و دانش و نبوغ نظامی فرماندهان آن خلاصه کرد، چرا که چنین چیزی به‌طور یقین همه حقیقت نخواهد بود، اما به‌حق باید اذعان کرد که یکی از مهم‌ترین علل پیروزی در نبردها و سرانجام پیروزی نهایی در این جنگ نابرابر، وجود فرماندهانی صاحب علم، باهوش، با درایت و برخوردار از نبوغ نظامی بوده است. نکته مهمی هم که باید به آن توجه کرد، این است که وجود علم و دانش و نبوغ نظامی فقط در فرماندهان رده بالای نیروهای مسلح خلاصه نشده، بلکه این امر در تمامی سطوح راهبردی، عملیاتی و حتی تاکتیکی نیز قابل مشاهده بوده، اما به‌دلیل فقدان اطلاعات کافی و نیز عدم پرداختن به چنین موضوعی، تاکنون مغفول مانده است.

تعریف نبوغ نظامی

«نبوغ نظامی» شامل ترکیبی هماهنگ از قابلیت‌ها و ویژگی‌های گوناگون یک فرد است که وقتی به‌طور کامل با هم تلفیق شوند، موجب برتری او و همراهانش می‌شوند؛ در واقع قابلیت‌های علمی و فکری به‌تنهایی نقش مهمی در جنگ و نبوغ نظامی دارند. به قول «کارل فون کلاوسویتز»^۱، «نبوغ نظامی» جایگاه بسیار مهمی در هدایت عملیات‌های نظامی دارد و اگر در یک اقدام نظامی، هر یک از ویژگی‌ها و قابلیت‌های افراد را که با ترکیب هم در شکل‌گیری و بروز این اقدام سهیم هستند، در نظر بگیریم، جوهر اصلی این صفات و قابلیت‌ها را می‌توان «نبوغ نظامی» نامید.

سه‌چهارم عواملی که شکل‌دهنده مبنای هر اقدام نظامی هستند، از عدم قطعیت برخوردارند و در واقع جنگ عرصه وقایع غیرمنتظره و پیش‌بینی نشده است؛ اما علم و دانش فرمانده باعث نبوغ نظامی او و گرفتن تصمیم سریع و دقیق به‌منظور مقابله با هر گونه واقعه غیرمنتظره می‌شود. هدایت خوب عملیات نیز ایجاب می‌کند که فرمانده با استفاده از علم خود و حفظ فرماندهی، بر افراد

تحت امرش نظارت داشته باشد. نداشتن علم و کم‌اطلاعی و در نتیجه قصور و ضعف فرماندهی در موقعیت‌های دشوار و در مواجهه با خطر قریب‌الوقوع، بر قوای جسمانی و روحی سربازان تأثیر می‌گذارد و شکست آنان را به‌همراه خواهد داشت.

یک نمونه از نبوغ فرماندهی که ناشی از علم او است، تصمیم‌گیری سریع و به‌هنگام فرمانده در نبرد سرنوشت‌ساز «مارن»^۲ بین فرانسه و آلمان در سال ۱۹۱۴ میلادی اتفاق افتاد. در این نبرد، پس از اینکه وضعیت نیروهای فرانسوی به‌شدت به وخامت گرایید، «ژنرال فوش» اعلام کرد: «از جناح راست سپاهم به‌شدت تحت فشار هستم و بخش میانی سپاهم تسلیم شده است و قدرت هرگونه تحرکی از من سلب شده؛ موقعیت عالی است! پس حمله می‌کنم.» به این ترتیب تهاجم آلمان به مدد علم و نبوغ یک فرمانده نظامی فرانسه که ناشی از علم او است دفع شد.

«سون تزو»^۳ یکی از صاحب‌نظران و نظریه‌پردازهای نظامی معتقد است: «یک فرمانده خوب دارای مجموعه‌ای از صفات علم و دانش، خرد، انصاف و انسانیت، رشادت و جدی بودن،

سرسختی و قدرت و صلابت نظامی است که با خرد و کبیاست خود به‌آسانی می‌تواند تغییرات و تحولات اوضاع و موقعیت‌ها را درک کند. انصاف او باعث اعتماد زبردستان درباره تشویق و تنبیه به‌هنگام و بجا می‌شود؛ انسانیت او باعث نوع‌دوستی و داشتن احساسات مشترک با دیگران می‌شود؛ با رشادت و دلیریش، پیروزی را در سایه عدم تردید و بهره‌برداری از لحظه مناسب به‌دست می‌آورد و جدیت و سخت‌گیری او باعث می‌شود که به‌ناچار افراد تحت امر او دارای انضباطی سخت و محکم باشند.» (تزو، ۱۳۹۷: ۱۲۵)

باتوجه به این مباحث، بسیاری از فرماندهان و رزمندگان ایران که موفق شدند در دوران دفاع مقدس پیروزی‌های ارزشمندی را رقم بزنند و نیروهای متجاوز را از خاک کشورمان بیرون کنند، علاوه بر داشتن ویژگی‌های اخلاقی، انسانی، مذهبی و جسارت، از علم و نبوغ نظامی بالایی نیز برخوردار بودند. این موضوع در بررسی و تحقیق‌های انجام شده در مورد دفاع مقدس کمتر مورد توجه قرار گرفته و به‌طور معمول در تعریف و تمجیدهایی که از فرماندهان جنگ به‌عمل می‌آید، بیشتر فضایل اخلاقی و اعتقادی آنان مورد توجه

قرار می‌گیرد که البته این موارد، بدون تردید در رأس همه فضایل دیگر قرار دارند؛ ولی غفلت از ویژگی‌های علم نظامی آنان، نه تنها موجب جفا به آنان است، بلکه نسل‌های آینده را نیز از تجربیات ارزشمند حرفه‌ای و علمی آنان محروم می‌کند.

علم و دانش و نبوغ نظامی فرماندهان نیروی زمینی ارتش در دوران دفاع مقدس

در دوران دفاع مقدس، بسیاری از فرماندهان دلیر ارتش، با استفاده از علم و داشتن ابتکار، روحیه سازندگی، اعتماد به نفس و برخورداری از قدرت تجزیه و تحلیل و تصمیم‌گیری دقیق و به‌موقع خود توانستند راهبرد جدید نظامی را در زمینه سازماندهی، فرماندهی، اطلاعات رزمی، طرح رزمایش، تاکتیک و... چنان پایه‌ریزی کنند که امکان انجام عملیات‌های نظامی با هر مقیاس و در مناطق مختلف جغرافیایی امکان‌پذیر باشد. به عبارت دیگر، در دوران دفاع مقدس برای بیشتر فرماندهان نیروی زمینی ارتش، اجرای عملیات آبی‌خاکی، عبور از رودخانه، عبور از باتلاق و عملیات‌های سخت کوهستانی عملی شد و با پیروزی نیز همراه بود. دلیل این توفیق را باید در همان علم، دانش، نبوغ نظامی و خلاقیت فرماندهان، به همراه ایمان و اعتقاد قلبی آنان به دین و میهن خویش دانست که در این مقاله، باتوجه به پرتعداد و گسترده بودن اقدامات آن فرماندهان، فقط به تعدادی از آنها پرداخته می‌شود.

پس از تصرف خرمشهر توسط ارتش بعث عراق در سوم آبان‌ماه ۱۳۵۹، عراق مصمم بود شهر آبادان را نیز به اشغال خود درآورد. در همان روز، گردان ۱۵۳ پیاده به فرماندهی سرهنگ «کهرتری» از تیپ ۲ پیاده قوچان - لشکر ۷۷ خراسان - به اهواز می‌رسد و فرمانده وقت لشکر ۹۲ زرهی خوزستان تصمیم می‌گیرد این گردان را همراه با یک گروهان تانک و یک آتشبار توپخانه که این یکان‌ها نیز از لشکر ۷۷ خراسان به اهواز وارد شده بودند، به منطقه سوسنگرد اعزام کند؛ اما سرلشکر

فلاحی رئیس وقت ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران با ارزیابی وضعیت جبهه‌ها و پس از بررسی اوضاع، در پیامی به فرمانده لشکر ۹۲ چنین دستور می‌دهد: «در اجرای امر فرماندهی کل نیروهای مسلح ایران، گردان ۱۵۳ پیاده لشکر ۷۷ و یک آتشبار ۱۰۵ میلی‌متری اعزامی، زیر امر فرماندهی عملیات «اروند» قرار گیرد تا در منطقه خرمشهر به کار رفته و مسئولیت تأمین و دفاع شهر را به‌عهده بگیرد.» (حسینی، ج ۳، ۱۳۷۳: ۱۶۲) پس از این دستور، فرماندهی اروند به گردان ۱۵۳ پیاده ابلاغ می‌کند هرچه سریع‌تر به طرف آبادان تغییر مکان دهد تا زیر نظر فرماندهی عملیات آبادان، تهدید دشمن برای تصرف این شهر را خنثی کند. نیروهای عراقی هم که برای اشغال شهر آبادان از نوزدهم مهرماه تلاش‌های گسترده و بی‌وقفه‌ای را آغاز کرده بودند، با ورود نیروهای گردان ۱۵۳ لشکر ۷۷ و حمله آن گردان به سرپل دشمن در جنوب بهمن‌شیر، در منطقه ذوالفقاری آبادان، فعالیتشان برای ورود به جزیره آبادان را غیرممکن می‌بینند و زمین‌گیر می‌شوند.

در این ماجرا یکی از نشانه‌های علم و دانش و نبوغ نظامی شهید فلاحی مشاهده می‌شود که با تصمیم به‌هنگام و سرنوشت‌سازش در هدایت تاکتیکی نیروهای ایرانی، توانست از بروز یک فاجعه عملیاتی - سقوط شهر آبادان - جلوگیری کند. در مورد این تصمیم و اقدام شهید فلاحی، در کتاب «نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس» چنین آمده است: «همین امر (تصمیم شهید فلاحی) از عوامل بسیار مهم و سرنوشت‌ساز جنگ ایران و عراق بود. شکست ارتش عراق در اشغال آبادان، تغییر جهت فوق‌العاده‌ای به روند جنگ داد؛ به‌نحوی که نیروهای عراقی در تمام جبهه‌های جنگ دست از عملیات آفندی قابل‌ملاحظه کشیدند و به حالت پدافندی درآمدند.» (همان، ۱۴۶)

در نمونه دیگر، در منطقه کردستان، وقتی عناصر ضدانقلاب به محاصره شهرها و درگیری با نیروهای انتظامی جمهوری اسلامی می‌پردازند،

شهید صیاد شیرازی باتوجه به علم و نبوغ نظامی و خلاقیت خود، طرحی نو ارائه می‌دهد. او به مسئولان پیشنهاد می‌کند حدود ۴۰ نفر از نخبه‌ترین افسران مرکز توپخانه اصفهان را به لشکر ۲۸ کردستان بفرستند. سپس خودش این افسران را در کردستان، در سمت‌های مختلف نظامی مانند رئیس ستاد، فرمانده توپخانه لشکر و... قرار می‌دهد؛ زیرا معتقد بوده است وقتی نیروی غیربومی به منطقه بیاید و همه آنان با سواد، تحصیل کرده و فعال باشند، لشکر قوی می‌شود. با این مقدمه‌چینی، او برای آزادسازی شهر سنندج پیشنهاد می‌کند طرح عملیات بر این اساس باشد که از چهار محور، ارتباط سنندج با ضدانقلاب قطع و وقتی محاصره کامل شد، بخش بخش شهر را پاک‌سازی کنند. با این طرح، عناصر ضدانقلاب در محاصره قرار می‌گیرند و با فرار و کشته شدن آنان، صیاد شیرازی و همراهانش به پاک‌سازی شهر می‌پردازند. در مورد پاک‌سازی شهر نیز صیاد شیرازی طرحی ارائه داده و قرار می‌شود همان شب فرم‌های خاصی تهیه و تکثیر شود و برای مردم روشن کنند که بین مردم عادی و ضد انقلاب فرق است و ما به هر خانه‌ای که می‌رسیم، از آنان تعهد می‌گیریم. هنگام ورود به شهر هم شهید صیاد شیرازی دستور می‌دهد تمام تانک‌ها و نفربرها به یکباره و با قدرت تمام به طرف شهر حرکت کنند و این عمل، اثر روانی خوبی در منطقه می‌گذارد و باعث می‌شود عناصر ضدانقلاب زودتر تسلیم شوند.

پی‌نوشت‌ها:

- 1- Karl von Clausewitz
- 2- Marne
- 3- Sun Tzo

منابع:

- ۱- تزو، سون، هنر جنگ، ترجمه مهدی سمسار، انتشارات جامی، ۱۳۹۷
- ۲- حسینی، احمد، امیر خستگی‌ناپذیر، انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۰
- ۳- دهقان، احمد، ناگفته‌های جنگ (خاطرات شهید علی صیاد شیرازی)، انتشارات سوره مهر، نشر شاهد، ۱۳۸۱
- ۴- راجر، جان و پیترمک، ویلیامز، تفکر منفی، ترجمه مهدی قراچه‌دانی، انتشارات شهابنگ، ۱۳۷۵

«جهاد»، لازمه حفظ اسلام و مسلمانان

سید مسعود میربنیان

از جمله موضوع‌های مهمی که در قرآن کریم به‌طور گسترده مطرح شده، «جهاد» است. موضوعی که به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اصول حفظ دین اسلام و مسلمانان به‌شمار می‌رود. زیرا اسلام خود را در مقابل همه آحاد جامعه مسئول می‌داند و زیر بار ظلم، ستم و تجاوز دشمن رفتن را نمی‌پذیرد. اسلام دست‌نخورده به جهاد دفاعی را برای حریت و استقلال سرزمین خود، دفع فساد تبه‌کاران، گرفتن حقوق خود و هم‌نوعان، رفع فتنه، عدم تمرکز قدرت در دست سلطه‌طلبان می‌دهد و برای تداوم حاکمیت قانون الهی، شناخت خود و جهاد با نفس و شناخت دشمن و جهاد با آن را تجویز می‌کند. در این مقاله موضوع جهاد در قرآن کریم و فضیلت‌های جهاد در راه خداوند از نظر قرآن و پیامبر گرامی اسلام (ص) و همچنین ضوابط و اهداف جهاد و شیوه‌های ترغیب مسلمانان به جهاد مورد بررسی قرار گرفته است.

فضیلت‌های جهاد در قرآن کریم

درباره فضیلت جهاد، در قرآن کریم بیش از یازده آیه آمده و در ۶ آیه از قرآن، به‌طور ویژه به فضیلت مجاهدان اشاره شده است. (خرمشاهی، ۱۳۷۷، ج ۱: ۸۶۶) در این آیات خدای سبحان برای مجاهدان امتیاز بزرگی قائل شده و آنها را از دیگران برتر دانسته است. خداوند متعال می‌فرماید: «فَضَّلَ اَهْلَ الْمُجَاهِدِينَ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ عَلٰى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً» (نساء/۳۵) «خداوند کسانی را که با مال و جان خود جهاد می‌کنند، در مقام و منزلت، بر وانشستگان برتری داده است.» زیرا ارزش کار جهاد در راه خدا با هیچ کار دیگری قابل مقایسه نیست.

خداوند همچنین می‌فرماید: «اَجْعَلْنٰمْ سَقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَاَلْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَوُوْنَ عِنْدَ اللّٰهِ وَاَللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ.» (توبه/۱۹) «آیا آب دادن به حاجیان و عمارت مسجدالحرام را با ایمان به خدا و روز قیامت و جهاد در راه خدا برابر می‌دانید؟ نه، نزد خدا برابر نیستند و خدا

ستمکاران را هدایت نمی‌کند. خداوند دوستدار مجاهدان است.»

خداوند در آیه دیگر می‌فرماید: «اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِهِ صَفًا كَانْتَهُم بُنِيَانًا مَّرْصُوْسًا.» (صف/۴) «خداوند کسانی را دوست می‌دارد که در راه او پیکار می‌کنند، گویی بنایی آهنین‌اند.» زیرا آنان با خدا معامله کرده‌اند: «اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُوْنَ وَاَوْفٰى عَلَيْهِمْ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَاَلْاِنْجِيْلِ وَاَلْقُرْآنِ وَاَمَّنْ اَوْفٰى بَعْدِهِ مِنَ اللّٰهِ فَاَسْتَبْسِرُوْا بِبَيْعِكُمْ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهٖ وَ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ» (توبه/۱۱) «به‌درستی که خداوند از مؤمنان جان‌ها و مال‌هایشان را خریده، در مقابل اینکه بهشت از آن آنها باشد، در راه خدا کارزار می‌کنند و می‌کشند و کشته می‌شوند. این وعده حقیقی است که در تورات و انجیل و قرآن ذکر شده است و کیست که در عهدش از خدا وفادارتر باشد؟ پس به معامله‌ای که انجام داده‌اید شادمان باشید و این همان رستگاری بزرگ است و بر همین اساس هم

هدایتشان می‌کند.»

در ارزش و اهمیت جهاد در راه خدا همین بس که خداوند در قرآن کریم به اسب‌های جنگی و صدای اسب‌ها و برق پاهای آنان ارزش و شرافت بخشیده و آن را شایسته سوگند خوردن دانسته است. «وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا.» (عادیات/۲-۴) «سوگند به آن اسب‌ها که نفس‌زنان به‌سوی میدان جهاد تاختند و سوگند به آنها که با نواختن و تاختن بر سنگلاخ‌ها به‌وسیله سم‌هایشان شراره آتش برآوردند.»

فضیلت‌های جهاد

از نظر پیامبر گرامی اسلام (ص)

پیامبر اکرم (ص) اوج مسلمانی را جهاد در راه خدا معرفی می‌کند که تنها مسلمانان برجسته به آن می‌رسند و «یک ساعت ایستادن مجاهد به صف در راه خدا را از عبادت شصت سال بهتر می‌داند.» (فرید، ۱۳۸۵: ۱۷۶) همچنین «یک شب نگهبانی در راه خدا را از هزار شب که نماز خوانند و روز آن را روزه دارند، بهتر

خیرات و برکات آن اصالتاً و شورو و مفساد آن بالتبع مورد اراده خدا است.» (مصباح، ۱۳۸۵: ۳۵) یکی از آثار جنگ، نشان دادن عزت اسلام است؛ چنانکه امیرالمؤمنین علی (ع) می‌فرماید: «...والجهاد عزاً الاسلام...» (دستی، ۱۳۷۹: ۶۸۳)

هـ- ایجاد روحیه فعالیت: آنجا که خداوند توان و قدرت بیست مجاهد شکیبا را برابر با دویست تن از کافران می‌داند و صد نفر از آن مجاهدان شکیبا را بر هزار تن از کفرپیشگان پیروز می‌داند، در مسلمانان روحیه تلاش و فعالیت در راه خود را ایجاد می‌کند. «یا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ» (انفال/۶۵) اگر از شما بیست تن شکیبا باشند، بر دویست تن از کافران چیره می‌شوند و اگر از شما صد تن شکیبا باشند، بر هزار تن از کفرپیشگان پیروز می‌شوند...

و- سرکوبی عده‌ای و پراکندگی همه: خداوند به پیامبرش می‌فرماید: «اگر در جنگ بر آنان دست یافتی که خواهی یافت، چنان بر ایشان سختگیر که مایه عبرت کسانی شود که

بوده و هست، به‌منظور تجاوز به آب و خاک و استعمار و استثمار و یا سلب آزادی و سایر اهداف مادی و قومی نیست. جهاد برای رفع فتنه دشمنان و اهدافی از این قبیل است.

ب- آزمایش مؤمنان: خداوند مؤمنان را با جهاد در راه خدا می‌آزماید تا آنان که بر دشواری‌های اوامر الهی شکیبایند، مشخص شوند: «وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ» (محمد/۳۱) و قطعاً شما را می‌آزماییم تا از میان شما کسانی را که در راه خدا جهاد می‌کنند و بر دشواری‌های اوامر الهی شکیبایند، مشخص کنیم و کارهای شما را که گزارش‌هایی از شماست، می‌آزماییم.» امام علی (ع) می‌فرماید: «جنگ و ستیز، دلاوری پهلوانان را آشکار می‌سازد.» (آمدی، ۱۳۸۷: ۸۳۴) اگر مفسدان نبودند، بسیاری از زمینه‌های آزمایش و دست‌یابی به کمالات برای صالحان منتفی بود. خدا باوران به‌وسیله کفار و مشرکان در بونه آزمایش قرار می‌گیرند و در اثر صبر و استقامت به مدارج عالی انسانیت و مقام قرب الهی می‌رسند. (مصباح، ۱۳۸۳: ۴۲)

ج- عدم تسلط باطل بر حق: خداوند در قرآن کریم هر نوع تسلط کافران بر مؤمنان را مردود می‌داند. «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» (نساء/ ۱۴۱) یکی از ابعاد حکمت الهی این است که خداوند اراده کرده است که باطل بر حق مسلط نشود؛ که اگر حمایت و دفاع خداوندی نبود، اثری از حق باقی نمی‌ماند. «وَلَوْ لَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ...» (حج/۴۰) و اگر خدا با حکم جهاد، برخی از مردم را به‌وسیله برخی دیگر دفع نمی‌کرد، صومعه‌های راهبان و کلیساهای مسیحیان و معابد یهودیان و مساجد ... ویران شده بود.

د- عزت اسلام: «نتایج مفید و مثبت جنگ،

تلقی می‌فرماید.» (همان) و بر این باور است که «دو چشم است که هرگز آتش به آن نمی‌رسد، چشمی که از ترس خدا گریسته و چشمی که شب را به حراست در راه خدا به سر برده است.» (همان)

رسول خدا (ص) نه‌تنها شخص مجاهد، بلکه خانواده‌اش را محترم می‌شمارد: «هر کس از جهادکننده مؤمنی غیبت کند، یا به او آزار رساند و یا با خانواده‌اش بدرفتاری کند، روز قیامت این عمل او را بر پا می‌دارند تا همه نیکی‌های او را فرو گیرد، سپس او را در آتش دوزخ سرنگون می‌کنند. البته این در صورتی است که جهادکننده، در راه طاعت خدا جهاد کرده باشد.» (شیخ صدوق، ۱۳۸۶: ۵۰۵) پیامبر گرامی اسلام (ص) همچنین می‌فرماید: «مجاهدان بالاترند از اینکه بگوییم مساوی با اولیاءالله هستند. مجاهدان مساوی با خاصه اولیاءالله هستند. دری که مجاهدان و شهدا از آن وارد بهشت می‌شوند، دری است که خواص اولیاءالله از آن در به جوار قرب الهی نائل می‌شوند.» (مطهری، ۱۳۸۱: ۲۰) پیامبر اکرم (ص) در این باره فرموده است: «بهشت را دری است که آن را باب‌المجاهدان گویند که چون مجاهدان به سوی آن روند، آن را به روی خویش گشوده بینند و همچنان با اسلحه خود بدان وارد شوند و جمع حاضران در موقف قیامت و فرشتگان به آنها خوشامد گویند.» (حسینی دستی، ۱۳۸۵، ج ۲: ۷۵۴)

اهداف جهاد

برخی از اهداف جهاد براساس آیات قرآن کریم عبارتند از:

الف- رفع فتنه: خداوند از مؤمنان می‌خواهد که «با کافران بجنگند تا فتنه‌ای برجا نماند و دین (حاکمیت) یکسره از آن خدا باشد: «وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ كَلِمَةً لِلَّهِ...» (انفال/۳۹) جهاد در راه اسلام، آن گونه که در بعضی اقوام، ملل گذشته و حال دنیا مطرح

نام: سعید

نشان: اسدی عمادآبادی

تاریخ تولد: ۱۳۳۶/۰۳/۰۵

تاریخ شهادت: ۱۳۵۹/۰۷/۰۴

نام: مهدی

نشان: اولیاء

تاریخ تولد: ۱۳۵۸/۰۸/۱۶

تاریخ شهادت: ۱۳۸۸/۳/۲۹

در پی آناند و ترس و نگرانی بر آنان حاکم شود و دیگر برای نبرد با مؤمنان هم‌داستان نشوند که بفهمند پیمان شکنی و ستیزه‌جویی با مؤمنان چه فرجام شومی دارد. «فَأَمَّا تَتَقَفْنَهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَن خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَدْكُرُونَ» (انفال/۵۱)

ز- **عدم تمرکز قدرت در دست فرد یا گروهی خاص:** خداوند اراده کرده است که هیچ‌گاه قدرت در دست یک فرد یا گروه خاص متمرکز نشود، تا انسان بتواند با میل و اراده خویش به خیر یا شر گرایش پیدا کند و در آن حضور یابد که در غیر این صورت حکمت الهی زیر سؤال می‌رود. (مصباح، ۱۳۸۳: ۴۴) و تباہی بر زمین حاکم می‌شود. «وَلَوْ لَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ...» (بقره/۲۵۱) و اگر خداوند غریزه دفاع را در انسان ننهاده بود و به این وسیله تجاوز برخی از مردم را با برخی دیگر

دفع نکرده بود، سراسر روی زمین را تباہی فراگرفته بود... خداوند متعال، گاهی مؤمنان را یاری می‌دهد و گاهی کافران را، پیروزی‌ها و شکست‌ها میان مؤمنان و کفار دست به دست و جابه‌جا می‌شود. «... وَ تِلْكَ الْآيَاتُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ» (آل عمران/۱۴۰) ما این روزها (روزهای شکست و پیروزی) را میان مردم می‌گردانیم. و این برای خود آثار و فواید زیادی دارد.

شیوه‌های ترغیب مسلمانان به جهاد

خدای سبحان در آیات متعدده، مسلمانان را به شیوه‌های مختلف به جهاد ترغیب کرده است: **الف- تحریک عواطف:** آنجا که خداوند از مردان، زنان و کودکان ناتوانی که مورد ستم واقع شده‌اند، یاد می‌کند و مجاهدان را به جهاد فرامی‌خواند. «وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ الْوِلْدَانَ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا» (نساء/۷۵) برای شما چه سودی دارد که در راه خدا و در راه مردان و زنان و کودکانی که ناتوان شمرده شده و مورد ستم کفرپیشگان قرار گرفته‌اند نمی‌جنگید؟

ب- تحریک حس انتقام‌جویی: خداوند از مجاهدان می‌خواهد که همگی و با همه توان با

مشرکان بجنگند، همچنان که مشرکان، همگی و با تمام توان با مؤمنان جنگیدند. «... وَ قَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً» (توبه/۳۶) و با همه مشرکان بجنگید، چنانکه آنان نیز با همه شما می‌جنگند.

ج- تبیین اهداف جهاد: آنگاه که خداوند از آزمایش مؤمنان سخن می‌گوید، مؤمنان هوشیارانه به جهاد ترغیب می‌شوند. «وَ لِنَبْلُوَنَكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَ الصَّابِرِينَ وَ نَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ» (محمد/۳۱) ما شما را آزمایش می‌کنیم تا از میان شما کسانی که در راه خدا جهاد می‌کنند و بر دشواری‌ها شکیبایی می‌ورزند، مشخص کنیم. همچنین زمانی که از دفع فتنه دشمنان به دست مجاهدان سخن می‌گوید. «وَ قَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَ يَكُونَ الدِّينَ لِلَّهِ» (بقره/۱۹۳) و با آنان بجنگید تا شرک از بین برود و دین از آن خدا شود.

منابع:

- ۱- قرآن کریم، ترجمه سیدمحمدرضا صفوی
- ۲- آمدی، عبدالواحد (۱۳۸۷)، غررالحکم و دررالکلم، ترجمه محمدعلی انصاری، قم: امام عصر (عج)
- ۳- حسینی دشتی، سید مصطفی (۱۳۸۵)، معارف و معاریف، جلد ۲، تهران: بنیاد
- ۴- خرمشاهی، بهاء‌الدین (۱۳۷۷)، دانشنامه قرآن و قرآن‌پژوهی، جلد ۴، تهران: دوستان و ناهید
- ۵- شیخ صدوق ابن بابویه (۱۳۸۶)، ثواب‌الاعمال و عقاب‌الاعمال، ترجمه محمدرضا انصاری محلاتی، قم: اندیشه هادی
- ۶- فرید، مرتضی (۱۳۸۵)، نهج‌الفصاحه، چاپ پانزدهم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- ۷- مطهری، مرتضی (۱۳۶۸)، جهاد، تهران: صدرا

شعبه
فرهنگی اجتماعی
ماهنامه صف

خانواده

خانواده آرمیتا امینی، مقام برتر در دومین جشنواره حدیث
کودک و نوجوان ارتش جمهوری اسلامی ایران

«حدیث بخوان، جایزه بگیر»

گزارشی از دومین جشنواره حدیث فرزندان زیر ۱۵ سال کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران

مهدی رحمتی نیا

آیین اختتامیه دومین جشنواره سراسری حدیث فرزندان زیر ۱۵ سال کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران با عنوان «حدیث بخوان، جایزه بگیر» در مرکز همایش‌های کوثر سازمان عقیدتی سیاسی ارتش و به میزبانی اداره عقیدتی سیاسی ستاد ارتش برگزار شد. در این جشنواره در مجموع ۱۴ هزار و ۴۳۹ نفر از فرزندان کارکنان ارتش شرکت کردند که ۴ هزار و ۳۶ نفر در مقطع مهد کودک و پیش‌دبستانی، ۳۳ هزار و ۱۵۲ نفر در مقطع اول تا سوم، ۴ هزار و ۳۵۳ نفر مقطع چهارم تا ششم و ۲ هزار و ۸۹۸ نفر در مقطع متوسطه اول بودند.

استفاده از فناوری

و شیوه‌های جدید آموزشی

«سرهنگ مهدی میدانی» رئیس اداره قرآن، عترت و نماز سازمان عقیدتی سیاسی ارتش در ابتدای این مراسم گفت: ترویج سیره گفتاری و رفتاری ائمه معصوم (علیهم‌السلام) یکی از راهبردهای سازمان عقیدتی سیاسی ارتش است که به لطف خداوند از حدود یازده سال پیش با عنوان جشنواره حدیث برای کارکنان و خانواده‌ها آغاز شد. سال گذشته این جشنواره با شرکت ۲۱ هزار نفر از کارکنان پایور و وظیفه با موضوع نهج‌البلاغه برگزار شد. باتوجه به اهمیت موضوع حدیث برای خانواده‌ها، به‌خصوص کودکان و نوجوانان به‌عنوان امیدهای آینده ام‌القرای جهان اسلام و توصیه و تأکید اهل بیت (علیهم‌السلام) درخصوص آشنا کردن فرزندانمان با کلام آن

گذاشتیم. همچنین نرم‌افزاری کاربردی هم از این احادیث تهیه شد و در گوشی همراه آنان نصب شد تا در منازل خودشان نیز بتوانند به احادیث دسترسی داشته باشند. ما امسال شرکت در جشنواره را فقط محدود به حفظ حدیث نکردیم، بلکه اجرای نمایش، شعر، قصه‌گویی در مورد احادیث نیز در دستور کار قرار گرفت.

بزرگواران، از سال قبل جشنواره حدیث را برای فرزندان زیر ۱۵ سال با عنوان «حدیث بخوان، جایزه بگیر» برگزار کردیم که دومین دوره آن در سال جاری و از یکان‌های دوردست ارتش در چهار مقطع پیش‌دبستانی و مهد کودک، اول تا سوم دبستان، چهارم تا ششم و هفتم تا نهم آغاز شد. سپس در سطح اداره‌های تابعه سازمان و مرحله نهایی آن هم به میزبانی اداره عقیدتی سیاسی ستاد ارتش برگزار شد. احادیث منتخب برای این جشنواره براساس مخاطب‌شناسی و از بین سه تا چهار هزار حدیث به حدود ۴۰۰ عنوان رسید که از بین آنها، ۱۰۰ حدیث مختصر که قابل فهم برای بچه‌ها باشد، به‌عنوان منابع آزمون انتخاب شد. در این جشنواره متناسب با فناوری و شیوه‌های جدید آموزشی، در یک اقدام ابتکاری، کتابچه گویای احادیث را هم در اختیار فرزندان کارکنان

■ خودتان را معرفی کنید و چه مقامی کسب کردید؟
حنانه سلگی هستم از یکان جنگال راهبردی ستاد ارتش. در جشنواره حدیث مقام اول را در مقطع هفتم تا نهم کسب کردم.

■ روش شما برای حفظ احادیث به چه صورت بود؟
ما در کوی سازمانی کلاس‌هایی برای احادیث برگزار کردیم که هر دوره مربی مخصوص خودش را داشت. در این کلاس‌ها احادیث را با هم مباحثه می‌کردیم. مشوق من برای حفظ حدیث مادرم و مربی‌ام خانم محمودی بودند که خیلی به من کمک کردند.

■ سطح این دوره از جشنواره را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

کیفیت و اطلاع‌رسانی خوب بود و راضی هستیم.
■ انس با احادیث و کلام اهل بیت (علیهم‌السلام) چه تأثیری در زندگی شما داشته است؟

این انس باعث شده آشنایی بیشتری با سیره و زندگی ائمه اطهار (علیهم‌السلام) پیدا کنیم و در زندگی به کار ببرم و سبب شد تا به آن بزرگواران بیشتر نزدیک شوم.

■ خودتان را معرفی کنید.

آرمیتا امینی هستم، هشت سال دارم و در این جشنواره در مقطع دوم، مقام اول را کسب کردم.

■ مشوق شما را برای حفظ احادیث چه کسانی بودند؟ پدر و مادرم.

می‌کنند. این خیلی خوب است، ولی علم باید همراه ایمان و اعتقاد باشد، وگرنه خطر انسان را تهدید می‌کند، همان‌گونه که ایمان بدون علم، آگاهی و بصیرت را تهدید می‌کند. نمونه بارز آن را همین چند صباح در جامعه دیدیم که عدم آگاهی بعضی از نوجوانان و جوانان که زمان جنگ و انقلاب را ندیدند، فراز و نشیب‌های زندگی را ندیدند، موجب اغتشاش‌هایی در کشور شد. این ناشی از نداشتن آگاهی و بصیرت است. مسئولیت اینها در وهله اول متوجه ما طلبه‌ها است، ما کم‌کاری کردیم. باید تمام حواسمان به این بچه‌ها باشد. ما سرمایه‌ای وزین‌تر، بالاتر و ارزشمندتر از آنها نداریم. پدران و مادران باید پای کار باشند.

ما در یک مقطع زمانی حساسی زندگی می‌کنیم که انجام کارها به‌صورت عادی و روزمره جواب نمی‌دهد، به‌خصوص در کار فرهنگی، باید جهادی و شبانه‌روزی کار کرد و با تمام وجود باید پای برنامه‌ها باشیم و برای کارهای فرهنگی وقت بیشتری بگذاریم. امروز جدیت، نظم، برنامه‌ریزی، انگیزه و پشتکار؛ ضامن موفقیت در کار فرهنگی است. ما باید در برنامه‌های فرهنگی به‌قدری رشد کنیم تا مبلغان، مجریان، قاریان، داعیان و علمداران فرهنگی را صادر کنیم؛ نه اینکه از جاهای دیگر برای برنامه‌های فرهنگی دعوت کنیم، چون کار ما همین است و تا زمانی که روزمرگی در کارمان هست، موفق نخواهیم شد. زمانی موفق خواهیم شد که پای کار باشیم، وقت بگذاریم و ارزش قایل شویم. این بچه‌های معصومی که امروز در اختیار ما هستند، اگر با آموزه‌های دینی بزرگ شدند و رشد کردند، دیگر مشکلی نخواهند داشت و هیچ طوفانی نمی‌تواند آنها را از جا بکند؛ چون ریشه‌دار هستند و ریشه‌شان در کلام نورانی اهل بیت (علیهم‌السلام) است، در نتیجه تفکرهای کج‌اندیش و ناهنجاری‌ها، آنها را تهدید نخواهد کرد.

در حاشیه این جشنواره با تعدادی از منتخبان و مربیان برگزیده نیز گفت‌وگوی کوتاهی انجام دادیم که در ادامه می‌خوانید:

سرمایه‌ای وزین‌تر، بالاتر و ارزشمندتر

از این بچه‌ها نداریم

«حجت‌الاسلام والمسلمین جلیلی صفت»
جانشین سازمان عقیدتی سیاسی ارتش در آیین اختتامیه دومین جشنواره حدیث فرزندان زیر ۱۵ سال کارکنان ارتش با اشاره به حدیثی از پیامبر اسلام (ص) که فرمودند: «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عَشْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي..» گفت: همه دین ما همین «ثقلین» یعنی قرآن و احادیث ائمه اطهار (علیهم‌السلام) است. اگر ما به‌عنوان سازمانی که رسالت عظیم ترویج معنویت را بر دوش دارد و علمدار برنامه‌های فرهنگی در ارتش است، بتوانیم فرهنگ قرآن و حدیث را در مجموعه ارتش پیاده کنیم، به وظیفه خودمان تا حدودی عمل کرده‌ایم. رسول مکرم اسلام (ص) فرمودند: «مَنْ حَفِظَ عَلِيَّ أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا يَنْتَفِعُونَ بِهَا فِي أَمْرِ دِينِهِمْ، بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقِيهًا عَالِمًا»، یعنی کسی که چهل حدیث از احادیث ائمه اطهار (علیهم‌السلام) را حفظ کند؛ احادیثی که مورد نیاز زندگی انسان است، خداوند متعال این انسان را فقیه یعنی دین‌شناس، عالم و دانشمند محشور می‌کند. البته منظور از حفظ؛ ترویج، پیاده کردن و عمل کردن به احادیث در زندگی است. یکی از ویژگی‌هایی که ما در کارکنان ارتش مشاهده می‌کنیم، اهتمام به ارتقای تحصیلی فرزندانشان است و برای این کار برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری زیادی

الیه محمودی هستیم، مربی مقطع هفتم تا نهم از یکان جنگال راهبردی ستاد ارتش. شما به عنوان یک مربی در این جشنواره حضور داشتید، شیوه آموزش‌ها و نحوه تمرین و کارکرد شما با مربیان چگونه بوده است؟ ابتدا احادیث را روی تخته آموزش می‌نوشتیم و ترجمه‌اش را هم می‌گفتم. بعد تفسیر همه کلمات را برای آنها می‌گفتم. احادیث دیگری هم که داستانی در این خصوص داشت، برایشان می‌گفتم. بعد دور میز با هم می‌نشستیم و به صورت مباحثه با هم کار می‌کردیم؛ مثلاً من عربی را می‌گفتم و یکی فارسی آن را می‌گفت. شاگردان من به پنج زبان مختلف دنیا این احادیث را می‌خواندند و پیشرفت خیلی خوبی داشتند که از کارکردشان بسیار راضی هستم. بعضی از احادیث را هم به صورت نمایش اجرا کردیم که بسیار تأثیرگذار بود.

■ برای تشویق و ترغیب فرزندان به مشارکت بیشتر در این کار ارزشمند، از چه راهکارهایی استفاده می‌کنید؟ در طول دوره با توجه به پیشرفت هر نفر در حفظ احادیث، در نوبت‌های مختلف به آنها هدایایی اهدا می‌کردیم تا تشویق شوند احادیث بیشتری حفظ کنند. البته مسئولان قرآنی یکان در این زمینه همکاری خیلی خوبی با ما داشتند. سطح این جشنواره را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

به نظرم مسابقه‌ها از سطح بالایی برخوردار بودند و رقابت تنگاتنگی بین شرکت‌کنندگان وجود داشت. چون دختر من که در مقطع اول تا سوم در جشنواره شرکت کرده بود، با اینکه چهارده حدیث را خیلی روان حفظ کرده بود، به خاطر رقابت تنگاتنگی که وجود داشت، نتوانست مقام بیاورد.

■ خودتان را معرفی کنید چه مقامی کسب کردید؟ کیمیا سادات حسینی هستم از نیروی زمینی ارتش. در این جشنواره رتبه اول را در مقطع اول تا سوم کسب کردم. مادرم مربی و پدرم هم مشوق من برای حفظ احادیث بودند.

■ انس با احادیث و روایات چه تأثیری در زندگی شما داشته است؟ وقتی ما احادیث را می‌خوانیم، در واقع سخنان پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) را یاد می‌گیریم. از این احادیث یاد گرفته‌ایم که اسراف نکنیم، احترام پدر و مادر را داشته باشیم و آموخته‌ایم که علم ارزش دارد.

■ خودتان را معرفی کنید و چطور شد که تصمیم گرفتید در جشنواره حدیث شرکت کنید؟ فاطمه زهرا محمدی هستم. ۱۱ سال دارم و رتبه اول در مقطع چهارم تا ششم را کسب کردم. پدر و مادرم من را به حفظ احادیث تشویق کردند. به همین دلیل علاقه‌مند شدم که در این جشنواره شرکت کنم و با کمک خدا توانستم مقام اول را کسب کنم.

■ یکی از احادیث قشنگ و خوش مفهومی که خیلی برایت جالب است را برای ما بخوان. پیامبر اکرم (ص) درباره ارزش علم می‌فرمایند: «الْعِلْمُ خَلِيلُ الْمُؤْمِنِ...» یعنی دانش، دوست صمیمی مؤمن است. خودتان را معرفی کنید.

■ حدیثی همراه با ترجمه برای ما بخوان و بگو از کدام امام معصوم (ع) است؟ «الْحَيَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ» یعنی بهشت زیر پای مادران است.

■ خودتان را معرفی کنید. نازنین زینب نویدپور هستم از اداره عقیدتی سیاسی نیروی هوایی. ۱۳ سال دارم و در این دوره از مسابقه‌ها رتبه اول را در مقطع چهارم تا ششم کسب کردم.

■ مربی و مشوق شما چه کسانی بودند؟ مربی و مشوق من پدرم بود که من را خیلی راهنمایی کرد تا در این جشنواره شرکت کنم و خیلی بهره گرفتم.

■ یکی از احادیثی که به آن علاقه داری و به دل شما نشست برای ما بگو؟ «مَنْ آذَى مُؤْمِنًا فَقَدْ آذَانِي» پیامبر اکرم (ص) فرمودند: هر کس مؤمنی را بیازارد، من را آزار داده است.

■ خودتان را معرفی کنید و چه مقامی کسب کردید؟ محمدیاسین شکوه هستم. ۹ ساله در این جشنواره در مقطع اول تا سوم دبستان نفر اول شدم. ■ یکی از احادیث قشنگی را که یاد گرفته‌ای، همراه با ترجمه آن را برای ما بخوان.

«الْبَخِيلُ مَنْ بَخَلَ بِالسَّلَامِ» امام حسین (ع) می‌فرمایند: بخیل کسی است که از سلام کردن بخل ورزد.

است. قرآن کریم برای تمام روزهای زندگی به افراد برنامه داده تا بدانند که چگونه رفتار کنند. قرآن راهنماست و برای من جایگاه ویژه‌ای دارد و در مواقعی که احساس می‌کنم نیاز به یک جای امن، حامی، پشتیبان و پناهگاه دارم، قرآن این‌ها را برای من پر کرده و برایم جای خالی باقی نگذاشته، احساس نیازی باقی نمانده و زندگی مرا مملو از خیر کرده است.

قرآن در موضوع بصیرت نیز نکات جالبی در سوره نساء بیان می‌کند و می‌فرماید که مردم، بعد از من از پیامبر گرامی اسلام (ص) امامان معصوم و اولوالأمر پیروی و اطاعت کنید. قرآن در مقاطع مختلف انسان‌ها و جامعه اسلامی را به وحدت دعوت کرده است که این امر جز در سایه ولایت ممکن نیست و ولایت‌فقیه چراغ راهی برای کسانی است که به دنبال هدایت هستند.

وی خطاب به همسالان، جوانان و کسانی که قصد فعالیت‌های قرآنی دارند، گفت: قرآن بهترین رفیق، دوست، حامی، پشتیبان و بهترین کسی است که می‌تواند خلأها و تنهایی‌ها را پر کند و بهترین آرامش را در مواقعی که پر از اضطراب و نگرانی هستید به شما بدهد. مطمئن باشید با مراجعه به این کتاب بزرگ هیچ‌وقت دست خالی برنمی‌گردید و از تمام کسانی که این بستر را برای جوانان و جامعه فراهم کردند تشکر می‌کنم. امیدوارم خداوند همیشه پشت و پناه همه باشد. ان‌شاءالله.

جامعه کنونی ما به معنویت مخلصانه احتیاج دارد

تحریر به صف

قرآن کریم، برترین و بالاترین هدیه حضرت احدیت به بشر است و حفظ آن یکی از توفیق‌های بزرگ الهی به حساب می‌آید که شامل حال هر کسی نمی‌شود. استعداد، آمادگی، لیاقت، توفیق، سعادت و عنایت باعث می‌شود خداوند متعال این نعمت بزرگ را به فرد عطا فرماید و سعادت‌مندترین افراد کسانی هستند که پس از حفظ قرآن کریم، آن را از دست ندهند و درون خود را از گنج‌های بیکران قرآن کریم خالی نکنند. کسی که انس به قرائت، حفظ و تدبیر در مفاهیم و معانی قرآنی داشته باشد ترک آن برایش بسیار مشکل است. با قرآن کریم زندگی زیبا می‌شود و جان می‌گیرد و بدون قرآن کریم آدمی چون جمادی متحرک و مرده‌ای است که نه روح دارد و نه آرامش واقعی.

در ادامه به معرفی سه چهره قرآنی خانواده بزرگ ارتش که انس با قرآن را سرلوحه زندگی خود قرار داده و در این مسیر توفیق‌هایی کسب کرده‌اند، می‌پردازیم.

قرآن بهترین آرامش را به انسان می‌دهد

خداوند تمام کسانی را که در این مسیر گام برمی‌دارند، از کمک‌های الهی بهره‌مند کرده و در دوراهی‌های زندگی به کمک نشانه‌هایی که نمایش می‌دهد، راه درست را برای افراد نمایان می‌کند.

از تکرار کلمات الهی، لطافت، معنویت و آرامش در زندگی انسان سرازیر می‌شود و برای من این موضوع موجب رشد در مسیر زندگی و امور مختلف شده است. در روابط من با دیگران، اجتماع و دوستان موضوع‌ها و نکات قرآن همیشه بهترین برنامه بوده

«زکویه صابر» ۲۳ ساله، ساکن رشت و حافظ کل قرآن کریم است که از ۱۱ سالگی حفظ قرآن را آغاز کرده و به لطف خداوند و همراهی خانواده، طی پنج سال حافظ کل قرآن کریم شده است. وی در مورد تأثیر قرآن بر زندگی فردی خود می‌گوید: قرآن در زندگی فردی و اجتماعی، من را به سمت مسیری که درست‌ترین بوده هدایت کرده و همیشه موجب شناخت بهتر من شده است.

کبد چرب غیرالکلی و نقش تغذیه در ایجاد این بیماری

دکتر امیرحسین محمدی، ارسالی از بهداری امام سجاد(ع) سازمان عقیدتی سیاسی ارتش

بیماری کبد چرب یک بیماری قابل برگشت است که به دلیل تجمع مقادیر زیاد چربی (تری گلیسرید) در سلول‌های کبد به وجود می‌آید. در این بیماری معمولاً بیشتر از پنج درصد وزن کبد را چربی تشکیل می‌دهد. در واقع بیماری کبد چرب غیرالکلی یک بیماری مزمن کبدی است که دامنه گسترده‌ای از علائم بالینی (از کبد چرب بدون علامت تا التهاب شدید کبد به همراه فیروز و گاهی سیروز) را در بر می‌گیرد. در افراد مبتلا به این بیماری، مقاومت به انسولین (دیابت) و بیماری‌های قلبی و عروقی نیز از شیوع بالایی برخوردار است. در این بیماری همچنین میزان آنزیم‌های کبدی افزایش می‌یابد. به وسیله سونوگرافی و آزمایش خون می‌توان کبد چرب غیرالکلی را تشخیص داد.

نکات لازم در خصوص درمان بیماری

کبد چرب غیرالکلی

کاهش تدریجی وزن و افزایش فعالیت بدنی، روش درمانی معمول بیماری کبد چرب غیرالکلی هستند؛ استفاده از این روش‌های درمانی منجر به بهبود آنزیم‌های کبدی، کاهش تجمع چربی در کبد و در بعضی از موارد کاهش درجه التهاب و فیروز کبد می‌شود. به نظر می‌رسد که تغییر ترکیب غذایی نیز بدون اینکه لزوماً تغییری در محتوای کالری رژیم غذایی ایجاد کند، بتواند یک روش درمانی برای این بیماران ارائه دهد که جایگزین آسان‌تری برای درمان این بیماران محسوب می‌شود.

ترکیب رژیم غذایی

در ترکیب رژیم غذایی مناسب باید

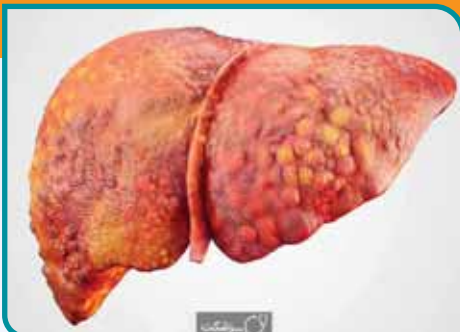
موارد ذیل را در نظر گرفت:

۱- مقدار و نوع چربی مصرفی
سه منبع عمده برای ذخیره تری گلیسرید در کبد وجود دارد: الف- تولید از ذخایر چربی

عوامل بروز بیماری کبد چرب غیرالکلی

چاقی، افزایش قند خون، دیابت نوع ۲ و افزایش چربی خون از جمله مهم‌ترین علل بروز کبد چرب غیرالکلی به‌شمار می‌روند. مطالعات نشان داده‌اند که بیشتر از ۷۵ درصد افراد چاق مبتلا به این بیماری هستند. از دیگر عوامل ایجاد این بیماری می‌توان به افزایش سن، سابقه خانوادگی، سوءتغذیه، کاهش وزن شدید، داروها و برخی بیماری‌ها (نظیر بیماری التهابی روده) اشاره کرد.

در برخی از مطالعات انجام شده، بین بروز این بیماری با دریافت زیاد چربی‌های اشباع یا کربوهیدرات‌ها ارتباط مشاهده شده است. تعداد زیادی از بیماران مبتلا به کبد چرب دارای وزن طبیعی هستند، اگرچه ممکن است چاقی شکمی و مقاومت به انسولین داشته باشند. معمولاً رژیم غذایی این گروه از بیماران یک رژیم غذایی ناسالم است.

بدن، ب- تولید چربی در داخل کبد و ج- چربی موجود در رژیم غذایی.

رعایت رژیم غذایی کم‌چرب نسبت به رژیم غذایی پرچرب میزان چربی موجود در کبد را کاهش می‌دهد که این تغییر حتی بدون کاهش وزن نیز رخ می‌دهد. به بیمارانی که میزان زیادی گوشت، به خصوص گوشت‌های قرمز و گوشت‌های فرآوری شده مصرف می‌کنند، توصیه می‌شود گوشت قرمز کمتری دریافت کنند و ماهی بیشتر بخورند. به حداقل رساندن مصرف فست‌فودها نیز به دریافت یک رژیم غذایی سالم کمک می‌کند؛ اگرچه نوع چربی برای این بیماران مهم‌تر از مقدار کلی دریافت آنها در رژیم غذایی است.

بعضی از انواع چربی‌ها می‌توانند در کبد نقش محافظتی داشته باشند که مهم‌ترین آنها اسیدهای چرب امگا ۳ است و مهم‌ترین منبع آنها روغن ماهی است. از دیگر منابع اسیدهای چرب محافظت‌کننده می‌توان به گردو، دانه آفتابگردان، دانه کنجد، کره بادام زمینی، روغن زیتون، ساردین و لوبیای سویا اشاره کرد. در روغن زیتون اسید اولئیک وجود دارد (سایر

منابع شامل مغزها و اواکادو هستند.) که این اسید چرب برای کاهش کلسترول ال.دی.ال و کلسترول توتال، آثار مفیدی دارد. این اسیدهای چرب نسبت به سایر چربی‌ها موجب کاهش تجمع چربی در کبد شده و رها شدن چربی از کبد را افزایش می‌دهند که در نتیجه موجب بهبود التهاب کبد می‌شوند. روغن هسته انگور، روغن بادام زمینی، روغن ذرت، غلات، روغن آفتابگردان، دانه گندم کامل و آرد جو دوسر از دیگر منابع این اسیدچرب هستند.

اسیدهای چرب ترانس: اطلاعات کمی در مورد نقش اسیدهای چرب ترانس در ایجاد آسیب کبد در بیماری کبد چرب غیرالکلی وجود دارد. اما احتمالاً این اسیدهای چرب در بروز کبد چرب نقش دارند. برخی از منابع غذایی اسیدهای چرب ترانس عبارتند از: مارگارین، کره و روغن‌های سرخ‌کردنی تجاری.

کلسترول: به نظر می‌رسد افزایش دریافت رژیمی کلسترول منجر به افزایش چربی در داخل کبد می‌شود. کلسترول در هم بافت‌های حیوانی وجود دارد؛ بنابراین، غذاهای حاوی بافت‌های حیوانی حاوی کلسترول رژیم غذایی هستند؛ از جمله این غذاها می‌توان به مغز، سیرابی، جگر، زرده تخم مرغ و کره اشاره کرد.

۲- کربوهیدرات، شکر و نوشیدنی‌های غیرالکلی

در بیماران مبتلا به کبد چرب غیرالکلی، افزایش دریافت کربوهیدرات رژیم باعث بیشتر شدن التهاب کبد می‌شود. مصرف رژیم غذایی غنی از سوکروز یا فروکتوز می‌تواند منجر به کبد چرب شود. بنابراین توصیه می‌شود که بیماران مبتلا به کبد چرب غیرالکلی مصرف فروکتوز را کاهش دهند. علاوه بر این، هرچقدر میزان مصرف نوشیدنی‌های غیرالکلی بیشتر باشد، خطر بروز کبد چرب نیز افزایش می‌یابد. دریافت بیش از حد کربوهیدرات در این بیماران توصیه نمی‌شود. برای این بیماران نوع کربوهیدرات مصرفی مهم‌تر از مقدار کلی دریافت آنها در رژیم غذایی است.

۳- ویتامین‌ها

ویتامین «E»

این ویتامین یک آنتی‌اکسیدان است که مانع از اکسیداسیون چربی‌ها و در نتیجه تشکیل رادیکال‌های آزاد می‌شود. استفاده از مکمل این ویتامین با دوز بالا، در مطالعات نتایج ضد و نقیضی داشته است. در بعضی از مطالعات مکمل ویتامین «E» منجر به بهبود آنزیم‌های کبدی شده است.

ویتامین «D»

ویتامین «D» می‌تواند منجر به کاهش خطر دیابت نوع ۲، فشار خون بالا و بیماری‌های قلبی

و فیروز کبدی می‌شوند. تأثیر مثبت این رژیم غذایی در صورتی که به‌مدت طولانی و به‌همراه ورزش، تحت نظر متخصص تغذیه رعایت شود، افزایش می‌یابد.

فعالیت بدنی

انجام روزانه یا هفتگی ورزش‌هایی نظیر پیاده‌روی، شنا یا دوچرخه‌سواری، به‌همراه رژیم غذایی می‌تواند در بهبود کبد چرب بسیار مؤثر باشند. فعالیت بدنی می‌تواند منجر به کاهش خطر دیابت نوع ۲، مقاومت به انسولین، فشار خون بالا، چربی خون بالا و سندرم متابولیک شود که در نتیجه می‌توان

گفت فعالیت بدنی در درمان بیماران مبتلا به بیماری کبد چرب غیرالکلی مفید است.

نتیجه‌گیری

در بیماران مبتلا به کبد چرب غیرالکلی، کاهش وزن و رعایت یک رژیم غذایی مناسب (کاهش میزان دریافت منابع حاوی اسیدهای چرب اشباع، اسیدهای چرب ترانس، کربوهیدرات‌های ساده، کلسترول و افزایش مصرف منابع غذایی حاوی اسیدهای چرب چندانندی غیراشباع) به‌همراه فعالیت بدنی، یکی از مناسب‌ترین روش‌های درمانی است.

شود. همچنین میزان ویتامین «D» سرم با بروز کبد چرب غیرالکلی در ارتباط است.

کاهش وزن

به‌دلیل اینکه بیماری کبد چرب غیرالکلی با BMI و دیگر خصوصیات سندرم متابولیک ارتباط مستقیمی دارد، ممکن است برنامه کاهش وزن، اولین راه درمان بیماری کبد چرب غیرالکلی در افراد چاق یا دچار اضافه وزن باشد. کاهش وزن ملایم منجر به کاهش معنادار چربی‌های کبدی می‌شود؛ با وجود اینکه چربی‌های بدن را به میزان کمی کاهش می‌دهد. رژیم‌های غذایی متعادل که با کاهش تدریجی وزن همراه هستند، پس از سه ماه رژیم درمانی، باعث کاهش تجمع چربی در کبد و همچنین باعث کاهش التهاب

اسماء الحسنیٰ

حجت الاسلام محمد حسن عبدی

در کتاب آسمانی ما مسلمانان، در آیات متعددی توصیه شده است که هنگام دعا، خدا را با اسماء حسنیٰ او بخوانید. به عنوان مثال در سوره اعراف، آیه ۱۸۰ می فرماید: «وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ، فَادْعُوهُ بِهَا...» برای خدای متعال اسماء حسنیٰ است، خدا را با آنها بخوانید. اما این اسماء چیست و چه آثاری دارند؟ برای آشنایی بیشتر خوانندگان با اسمای حسنیٰ الهی در نظر داریم در هر شماره مجله صف یک یا چند مورد را معرفی کنیم. در این شماره کلمه مبارکه «الله» که لفظ جلاله است، برای خوانندگان عزیز تشریح و تفسیر شده است.

به طور خلاصه می توان گفت نام های خدا در اسلام، پیوندی عمیق با جهان بینی توحیدی- اسلامی دارد. (مایل هروی، ۱۳۸۸) این اسماء همگی بیانگر صفات الهی بوده و باتوجه به اینکه همه نامها و صفات خدای متعال حسنیٰ، یعنی نیک است، به آنها اسماء الحسنیٰ گفته می شود. (مکارم، ۱۳۷۴، ۴۱)

از مجموع آیه های مربوط به اسماء الحسنیٰ اینگونه برداشت می شود که اسماء الحسنیٰ اشاره به صفات جمال و جلال الهی دارند. منظور از صفات جمال، صفاتی است که برای خداوند ثابت است، مانند «علم»، «قدرت»، «ازلیت» و «ابدیت» که آن را «صفات ثبوتیه» می نامند و منظور از صفات جلال، صفاتی است که از خدا نفی می شود، مانند «جهل»، «عجز» و «جسمانیت» و مانند آن، که آن را «صفات سلبیه» می نامند.

سؤالی که ممکن است برای برخی مطرح شود، این است که باتوجه به اینکه برای اسماء الحسنیٰ تعداد معینی ذکر شده است، آیا خداوند اسمایی دارد که جزو اسماء الحسنیٰ نباشد؟ به عنوان مثال در روایات متعددی که از طرف اهل بیت (علیهم السلام) و اهل سنت رسیده است، تعداد اسماء الحسنیٰ را ۹۹ مورد شمرده است. از جمله در روایتی معروف از پیامبر اکرم (ص) می خوانیم که فرمودند: «إِنَّ لَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِسْمًا، مِنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ...» برای خدا ۹۹ اسم است،

کسی که آنها را بخواند وارد بهشت خواهد شد. البته منظور این نیست که با ذکر لفظی آنها، فرد وارد بهشت شود، بلکه منظور این است که اگر فردی به این اسماء ایمان و معرفت داشته باشد و خدا را به این اوصاف شناخته و علاوه بر معرفت، متخلق به این اوصاف نیز باشد و به عبارت دیگر؛ شعاعی از علم، قدرت، رحمت و رأفت الهی و سایر صفات در وجود او پرتوافکن شود، او اهل بهشت خواهد شد؛ چرا که لازمه این ایمان و تخلق به آن صفات، بهشتی شدن است.

از این رو، در پاسخ به آن سؤال که آیا اسماء الحسنیٰ منحصر در عدد خاصی است یا خیر، باید گفت: ذکر تعداد معینی از صفات و اسمای الهی ممکن است به خاطر اهمیت آنها باشد و دلیل بر انحصار آنها نیست، همه اسمای الهی حسنیٰ است. در دعای جوشن کبیر اسمای زیبای الهی بالغ بر هزار اسم است و نمی توان گفت اسمای حسنیٰ منحصر در همین موارد است؛ بلکه این اسماء از اهمیت بیشتری برخوردارند و بر آنها تأکید شده است.

البته اسماء الله مراتب مختلف دارد که در هر مرحله تأثیر آن با مرحله بعد متفاوت خواهد بود. اگر خواسته باشیم از اهمیت مرتبه عالی اسماء الله آگاه شویم، با کمی دقت در ادعیه مأثوره اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) در تعریف و تمجید از اسمای الهی می توان به آثار عظیم اسماء

الهی در جهان هستی پی برد. نمونه‌های از آن را با مراجعه به دعای شریف سمات می‌توان دریافت که اسمای الهی چه عظمتی دارند و در حقیقت تمام هستی و آفرینش تحت تأثیر اسمای الهی و تجلی و ظهور اسماء خداوند است. به گونه‌ای که در این دعای شریف می‌فرماید که خداوند، از تو درخواست می‌کنم به واسطه اسم عظیم و اعظم و عزوجل و اکرمت که اگر به واسطه آن اسم خوانده شوی تمام درهای بسته آسمان به رحمت و برکت گشوده می‌شود. همچنین باز شدن درهای زمین و فرج و گشایش در مشکل‌ها و زنده شدن مردگان را از آثار اسمای الهی برشمرده و در ادعیه دیگر، طلوع و غروب خورشید و رویش نبات‌ها، خلقت حیوانات، صورت‌پردازی انسان‌ها در رحم و گردش ثوابت و سیاره‌ها و ایجاد شب و روز، همه و همه را معلول تأثیر اسمی از اسماء‌الله دانسته است. حال که سر خلقت اسماء‌الله و اهمیت و ضرورت و نیاز انسان‌های خداجو به اسمای الهی معلوم شد، مناسب است که مختصر آشنایی به اسماء الهی پیدا کنیم و سپس خداوند متعال را با آن اسماء بخوانیم، چنانچه خود فرموده است: «و لله الاسماء الحسنی فادعوه بها» زیرا قدرت جاذبه اسمای الهی به قدری زیاد است که با مختصر آشنایی با اسمای الهی دل انسان‌های خداجو را متلاطم می‌کند و موجی از امواج اسماء‌الله آنان را فرا می‌گیرد و غرق در دریای معرفت و شناخت خداوند متعال خواهد بود؛ از این رو، اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم‌السلام) نیز ما را به آشنایی با اسمای الهی ترغیب کرده‌اند.

یکی از اسمای حسناى الهی کلمه مبارکه «الله» است. این اسم شریف معروف به لفظ جلاله، اولین اسم از اسماء ۹۲ گانه در روایت مشهور است.

این اسم شریف برخلاف اسمای دیگر خداوند که دلالت بر یک معنا دارد، مستجمع

دارند، مثل قادر که فقط بر قدرت الهی و عالم که فقط بر علم الهی دلالت دارد.

۸- الله، اسمی غیر صفت است. بنابراین صفت برای اسمای دیگر واقع نمی‌شود؛ برخلاف اسمای دیگر که صفت واقع می‌شوند برای الله.

۹- همه اسمای الحسنی بر این اسم نامیده می‌شوند، ولی «الله» به آنها نامیده نمی‌شود. پس گفته نمی‌شود که الله اسمی از اسمای صبور، یا رحیم یا شکور است، اما گفته می‌شود که صبور اسمی از اسماء الله است. (مصباح، کفعمی، ۳۱۵)

اما اینکه منظور از اسم اعظم چیست و چه خواص و کارکردی دارد، ان شاء الله در شماره بعدی مجله به آن خواهیم پرداخت.

جميع صفات و اسماء بوده و بر ذات خداوند متعال که جامع جميع صفات و اسماء است، دلالت دارد.

«مرحوم کفعمی» در مصباح، ۱۰ امتیاز برای این اسم بیان کرده و می‌فرماید: «این اسم شریف به چند دلیل از دیگر اسمای الحسنی ممتاز است:

۱- الله، مشهورترین اسمای الهی است.

۲- جایگاهش در قرآن در بالاترین مرتبه است.

۳- جایگاهش در دعا در بالاترین مرتبه است.

۴- بر دیگر اسماء مقدم است.

۵- کلمه اخلاص (لااله الاالله) به آن اختصاص دارد.

۶- شهادت به توحید فقط به وسیله آن واقع می‌شود، بنابراین قول به اَشْهَد ان لااله الاالله در شهادت به توحید پذیرفته می‌شود، به خلاف اَشْهَد ان لااله الاالرازق.

۷- این اسم بر ذات مقدس خداوند که موصوف به همه کمال‌هاست دلالت می‌کند و بقیه اسمای الهی فقط بر یک معنا دلالت

منابع:

- ۱- قرآن کریم
- ۲ - مایل هروی، نجیب؛ پاکتچی، احمد (۱۳۸۸)، اسماء و صفات، دانشنامه بزرگ اسلامی، تهران، مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی
- ۳ - مکارم، ناصر (۱۳۷۴)، پیام قرآن، ج ۴
- ۴ - ذر المنثور، ج ۳، ص ۱۴۷
- ۵- توحید صدوق (ره)، باب اسماء الله، حدیث ۹

سعید موحدی‌نیا، ارسالی از انجمن ادبی ارتش

باروت عشق

در این شماره بر آن شدیم تا سری به مجموعه شعر «باروت عشق» بزنیم و از اشعار دوستان همکار و خانواده‌های محترم‌شان باغچه شعرمان را بیاریم. باروت عشق اولین کنگره سراسری شعر ارتش بود که با همت شعرای ارتش در سال ۱۳۹۹ برگزار شد. در این مجموعه تعداد ۳۷ اثر از مجموع ۳۰۰ اثر ارسالی شرکت‌کنندگان در کنگره گردآوری شده و با عنوان باروت عشق به چاپ رسیده است. آثار شرکت‌کنندگان در قالب‌های سنتی، نو و با مضامین ملی و مذهبی به دبیرخانه کنگره رسیده بود. در ادامه تعدادی از اشعار برگزیده را برایتان انتخاب کرده و تقدیم نگاه مهربانتان می‌کنیم.

شقایق‌های سر در چاه

من از نسل شقایق‌های سر در چاه می‌گویم
 من از ایل پرستوهای مرگ آگاه می‌گویم
 من از یک درد، یک درد غریب و کهنه و دیرین
 و از مردی که می‌گوید غمش با چاه می‌گویم
 من از آشفتگی مرتضی، مردی که با دستش
 کفن پیچید یاسش را در آن شبگاه می‌گویم
 من از آن زاده ملجم، که شد مأمور تا گوید
 به زهرآلوده شمشیری، به فرق ماه می‌گویم
 من از نسل تمام مردم مظلوم و درد آگاه
 و از مردی که می‌گوید غمش با چاه می‌گویم

سوسن زرگر

(برگزیده گروه خواهران شاغل)

دیدنی شده‌ای

عجیب جاذبه داری و دیدنی شده‌ای
 پر از سکوتی و اما شنیدنی شده‌ای
 خدا کشیده به اندامت عشق را تصویر
 چنانچه دانه به تسبیح، چیدنی شده‌ای
 مرا به‌دار کشید عشق، در صلیب دلت
 به طعنه گفت: «که امشب خریدنی شده‌ای»
 چقدر وسوسه، بودن تو شیرین است
 شبیه معجزه‌ای، سر رسیدنی شده‌ای
 تو حس خوب منی، مثل خواب وقت سحر
 ولی چه حیف که امشب پریدنی شده‌ای...

زهره یوسفی

(برگزیده گروه خانواده‌ها)

پرچم مروارید

پرچمی را بدست می‌گیرم
 پرچمی را همیشه می‌پوشم
 پرچم کشور عزیزم را
 چادری را که هست می‌پوشم
 چادرم بوی معرفت دارد
 بوی سجاده‌های خاکی را
 بوی باران که زندگی بخشد
 سبزه‌های زمین پاکی را
 دخترم، جنس من زمروارید
 هیچ‌دُر بی‌صدف نمی‌ماند
 دشمن خیره‌سر پی پیکار
 لحظه‌ای بی‌هدف نمی‌ماند
 مکتبم زینب است و چونان او
 می‌خروشم اگر چه جان بدهم
 چون عقابم که هیچ ممکن نیست
 امتیازی به کرکسان بدهم
 سال‌ها در تلاشی ای دشمن
 تا به تسخیر آری این کشور
 کور خواندی و هم ندانستی
 دارد این سرزمین چنین کوثر

مجید امیدی شهرانی

آن‌سوتر ایستاده

امنیت و اقتدار را
 پیوند می‌زند
 مثل نهال سرو و صنوبر
 بر زخم‌های نقشه جغرافی وطن
 سردوشی لباس تو لبخند می‌زند
 آن دست‌های امن
 آن دست‌های خسته
 آن دست‌ها، درخت امید من و تو را
 در سطرهای روشن فردا
 از چشمه‌های باور خود آب می‌دهد
 از جنگ مانده است
 بغضی که مثل فندک و خودکار
 در جیب می‌گذاری و تا کوچه می‌بری
 تا خنده‌های رهگذران
 تا گریه‌های تو
 تا ایستگاه غم‌زده مترو
 از مصر مانده است
 پیراهنی که از توشی پاره می‌شود
 از جنگ مانده است
 بغضی که در گلولی تو خمپاره می‌شود
 با بغض توی جیب چه خواهی کرد؟
 با حرف‌ها که روی دلت مانده؟
 آشفته‌ای رفیق!
 ایران چقدر شانه ندارد برای تو
 اما، اندوه‌تان مباد
 آغوش امن تو
 خواب هزار کودکِ فرداست

آرش پورعلیزاد

آرامش ما قبل طوفان

دوباره پر شدم از تو هنوز از تو فراوانم
 دوباره بغض می‌ریزم، پراز اندوه پنهانم
 همیشه در خیال‌های چهره‌ات ترسیم می‌گردد
 مجسم می‌شود روزی خیالات خروشانم
 در این دنیای بیخود بی‌خدا هم می‌شوم گاهی
 شکایت دارم از یزدان و از دنیا گریزانم
 مسافت‌های طولانی شده کابوس شب‌هایم
 تو در افلاک و من در گوشه‌ای از خاک ایرانم
 به‌یادت پلک برهم، دل به‌دریا می‌زنم شاید
 پَرِد این پلک و مهمانی شود در کنج چشمانم
 کنارت دم‌بدم آرام و نا آرام می‌گردم
 کنارم باش ای آرامش ما قبل طوفانم
 دوباره آسمان چشم من ابری شده انگار
 بیار این بار که مشتاق نگاه غرق بارانم
 به صد شاید شنیدم گفته‌اند این جمعه می‌آیی
 بیا دیگر که بی‌تو لحظه‌ای زنده نمی‌مانم

موسی سیداوی

«نزدیک تر از آنم...»

مجوز بده به انتشار دردهایی که
 خط به خط
 نوشته می‌شود روی پیشانی‌ات
 ستون ستون فرو می‌ریزد
 با دندان‌هایت بر سپیدی تن ملحفه‌ها...
 مجوز بده به انتشار گریه
 لابه‌لای خنده‌هام...
 وقتی که نامم با خون از دهان تو می‌جوشد
 و نفس نفس
 مرگ... به زندگی‌ام نزدیک... نزدیک‌تر از
 آنم
 که آینه را بگیرم مقابل دهانت
 و دور شدنت را اندازه بگیرم
 نزدیک‌تر از آنم که نخوانم
 حرف‌هایت را از پیشانیم
 نزدیک‌تر از آنم...
 مجوز بده به انتشار گریه
 روی شانه‌هات

اعظم حسن تقی

فقط یک قدم تا خوشبختی یا بدبختی...

مرضیه ممتاز

که خواهر دوقلوی میثم بود، به خانواده‌ای داد. هیچ‌وقت آن لحظه از یادم نمی‌رود که وقتی فهمید میثم و مهرانه دو قلو هستند، گفت باید یکی از آنها را به خانواده دیگری بدهیم، از پس مخارج آنها بر نمی‌آییم. من اصلاً دلم راضی به این کار نبود، ولی افسوس زمانی متوجه شدم که مهرانه را به آن خانواده تحویل داده بود و آنها هم از آنجا رفته بودند. یادم نمی‌رود وقتی را که با هزار تلاش و امید آدرسی از مهرانه دخترم پیدا کردم و وقتی به آنجا رفتم، خانم مسنی گفت خانواده آقای نادری سه سالی هست که برای همیشه به خارج از کشور سفر کرده‌اند؛ حرف‌های آن خانم مثل پتکی به سرم خوردند و به ناچار برای دخترم آرزوی خوشبختی کردم تا حداقل او دیگر مثل من در شرایط سخت زندگی نکند.

وقتی میثم از سر کار آمد، پدرش هرچه پول درآورده بود از او گرفت و رفت. دیگر صبر کردن جایز نبود، اگر خودش تمایلی ندارد که حال خودش را خوب کند، باید کاری کنم که از مرکز ترک اعتیاد بیایند و او را ببرند.

* * *

بعد از گذشت هفت ماه که تقریباً اوایل اردیبهشت‌ماه بود، کمی از زندگی اسفبارمان بیرون آمدیم. محمد در مرکز ترک اعتیاد حالش خوب شده بود و در نامه آخر که از او دریافت کردم، از شرایط گذشته بسیار

مواد کوفتی را دیر مصرف می‌کرد و من هم فقط به‌خاطر اینکه سرپناهی نداشتم، زیر یک سقف با این مرد مانده بودم. از طرفی هم دلم نمی‌خواست آسیبی به میثم وارد شود و صبوری پیشه کرده بودم؛ و گرنه اگر کسی دیگر جای من بود او را ترک می‌کرد؟

یک لحظه که به خود آمدم، دیدم میثم گوشه اتاق مثل گنجشک به خود می‌لرزد؛ او را در آغوشم پناه دادم و همان‌طور که نوازشش می‌کردم، داد زدم: بسه مرد، چقدر دیگه تحمل کنم و صورت‌مو با سیلی سرخ نگه دارم؛ مگه این بچه چه گناهی کرده که باید جور تو رو بکشه و بره سر کار. بجای اینکه مثل بقیه دوستاش درس بخونه، هر روز با کتک از خونه می‌ره و وقتی ام‌میاد میگی چرا این قدر کم کار کردی و به جونش می‌افتی. ما همه چیز داشتیم؛ خونه، ماشین، ولی همشو دود کردی رفت.

به‌هق‌هق افتادم و محمد از درد زیاد، حرفی نمی‌زد. ادامه دادم حتی از میراث پدری هم محروم شدم؛ هنوز دیر نشده، بیا و برو خودتو اصلاح کن. اما او زیر لب برو بابایی گفت و خوابید. دلم به حال خودم و میثم سوخت. میثم گفت گریه نکن مامان جان، الآن حاضر می‌شم و می‌رم سر کار.

* * *

کاش این کابوس وحشتناک تمام می‌شد و همه چیز به روال قبل برمی‌گشت. حتی نمی‌دانم دخترم کجاست؟ محمد، مهرانه را

بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم؛ صدای خروس بی‌محل کل کوچه را پر کرده بود. مایل به پهلوشدم، ولی باز صدای خروس بود که سکوت دم صبح را می‌شکست. دیگه خوابیدن بی‌فایده بود؛ پا شدم رفتم تا دست و صورتم را بشورم. وقتی وارد سالن پنجاه متری خانه‌مان شدم، نگاهم به میثم پسر و محمد همسرم افتاد. میثم هشت سال داشت؛ او در آن هوای سرد زمستانی که بخاری هم جواب‌گو نبود، از سرما به خود پیچیده بود و پدر بی‌خاصیتش هم که روزبه‌روز به‌دلیل مصرف مواد مخدر شکسته‌تر و نابودتر می‌شد، در گوشه‌ای خوابیده بود. سرش را از زیر پتو بیرون آورد و گفت: دیگه این دفعه حساب این همسایه و خروسش را با هم می‌رسم؛ مثل اینکه حرف حساب حالیش نمی‌شه. سپس نگاهی به ساعت کرد و به میثم نزدیک‌تر شد و گفت: هی میثم بسه، بلند شو، کلی کار داری امروز؛ اوستات منتظره. میثم چیزی نگفت و او وقتی حرکتی از میثم ندید، با پایش به پای میثم زد و دوباره صدایش را بلندتر کرد و گفت: مگه من با تو نیستم، پا شو. طاقت نیاوردم و گفتم محمد خسته شده، بزار بخابه. ولی گوشش بدهکار نبود و دوباره با نیهب بیشتری گفت: بار آخره که صدات می‌زنم، و گرنه حسابتو می‌رسم.

از رفتار و کارهای محمد به ستوه آمده بودم. عصبانیتش زمانی تشدید می‌شد که

ابراز تأسف کرده و قول جبران گذشته را داده بود. حتی گفت میثم را در کلاس‌های تابستانه جهشی ثبت‌نام کنم تا برای مهر به دوستانش که کلاس سوم می‌روند برسد. خوشبختانه ضریب هوشی میثم خیلی زیاد بود و از این بابت خوشحال بودم؛ میثم خیلی بیشتر از سنش می‌فمید.

در یکی از روزها که در خانه مشغول سبزی پاک کردن برای همسایه بودم، صدای زنگ خانه بلند شد. چادر رنگی‌ام را به سر کرده و در را باز کردم. محمد را پشت در دیدم که چهره‌اش زمین تا آسمان عوض شده بود و شاخه گل رز زیبایی در دست داشت. داخل آمد و گل را به سمتم گرفت و گفت: سلام فاطمه‌جان خوبی؟ همسرم این گل برای شما؛ بابت تمام بداخلاقی‌ها و رفتارهای نامناسبم که تحمل کردی و من زندگی را برای تو و میثم سخت کردم معذرت می‌خام. همه اونا به خاطر استفاده از اون مواد کوفتی بود که حالم دست خودم نبود. قول می‌دم دیگه چیزی برای تو و میثم کم ندارم و از فردا به سر کارم برمی‌گردم. دوباره روزهای خوبی را در کنار هم سپری می‌کنیم.

بابت این همه حرف قشنگ، اشک در چشمانم جمع شد؛ برای من که سال‌ها از طرف محمد بی‌محبتی و بداخلاقی دیده بودم، خیلی باارزش و زیبا بود؛ ته دلم دوباره احساس خوشبختی کردم. با محمد به داخل اتاق رفتیم و برایش چای درست کردم. او از وقایع مدتی که در مرکز ترک اعتیاد به سر می‌برد تعریف کرد و گفت که چقدر درد کشیده؛ می‌گفت حتی مواقعی من را به تخت می‌بستند. من هرچه بهانه شما را می‌گرفتم، نمی‌داشتند شما به ملاقاتم بیایید؛ باز می‌گم که شرمنده‌ام؛ الان اینجایم تا کمبودهایی رو که دارید جبران کنم و برای میثم پدری کنم. من همش اونو دعوا می‌کردم و محبتی از من ندید.

در میان سخنان محمد نگاهی به ساعت انداختم و گفتم برو دوش بگیر تا من غذا بپزم و وقتی میثم اومد با هم ناهار بخوریم. ساعت یک‌ونیم بعدازظهر میثم آمد. در که باز شد، دم در خشکش زد. ترس را در چشمانش دیدم. دو قدم دیگر جلو آمد و گفت: سلام بابا، خوبی؟ محمد جلو رفت و او را بغل کرد. میثم حتی تصورش را نمی‌کرد که پدرش این‌گونه از او استقبال کند. برای همین چشمانش گردتر و گردتر شد. من هم خندیدم و پدر و پسر را تنها گذاشتم تا راحت صحبت کنند.

* * *

صبح فردا ساعت هفت‌ونیم بیدار شدم تا بروم نان بخرم و صبحانه را برای میثم و محمد آماده کنم؛ ولی نگاهم به جای خالی محمد افتاد. به حیاط رفتم که آنجا هم نبود. در را که باز کردم، محمد را ته کوچه دیدم که نان بربری برشته‌شده خریده بود. بعد از خوردن اولین صبحانه دلپذیر در کنار یکدیگر، میثم بلند شد که به مدرسه برود. کلاس تقویتی داشت و دیرتر می‌رفت. محمد نیز همراه او بلند شد و هر دو با هم از خانه خارج شدند.

* * *

از زبان میثم:

آن روز که پدرم را دیدم، خیلی وحشت

کردم؛ کمتر از یک دقیقه تمام خاطره‌های تلخ گذشته در ذهنم مرور شدند. کتک‌ها، داد و بیدادهای وقت و بی‌وقت و عصبانیت پدرم در ذهنم مجسم شدند، اما وقتی من را بغل کرد، تمام تصوراتم مانند دیوار نیمه‌ساز خراب شدند. برایم حس عجیبی بود و سرانجام پدرم قول داد اسکیت و دوچرخه‌ای را که آرزویش داشتم برایم تهیه کند. در راه به بودن پدرم افتخار کردم و از بودنش و حرف‌هایش در دل خوشحال بودم. خندان از پدرم خداحافظی کردم و وارد مدرسه شدم و دوباره موقع خروج از مدرسه نیز پدرم را دیدم و خیلی ذوق‌زده شدم. او من را بوسید و بعد با هم به پارک کنار مدرسه رفتیم و کلی خوش گذشت.

* * *

اخلاق نیکو و پس‌ندیده، انسان را پیش اطرافیان محبوب می‌کند و در رابطه کاری و عاطفی تأثیرهای خارق‌العاده‌ای دارد. خیلی از ما انسان‌ها گاهی می‌گوییم من اخلاقم همین است و نمی‌توانم تغییر کنم؛ اما کافی است که فقط با اراده خود و همراهی کسانی که واقعاً ما را دوست دارند، تمام تلاشمان را به کار بگیریم تا اخلاقمان را عوض کنیم و به سعادت و خوشبختی برسیم.

ابوالفضل فتحی

ارشیا یوسف نیا

آسنا یوسف نیا

امیرعلی ایزدی

پارسا فریدونی

ریحانه اسدی

سیدامیر رضا سیاوشی

فاطمه سلیمانی

آرمان محمدپور

سامان محمدپور

علی تیره کار

مانیا تیره کار

محمد تیره کار

محدثه سالاری

محمدامین بیات

مهدی فتحی

یگانه فتحی

مهران مشاکی

مهرداد مشاکی

مهسا سالاری

امیرپارسا بهرامی

محمد رضا هاشمی

سیده ساره عمادی

سیده ستاره عمادی

امیر علی غفاری

ثنا صدیقی

ریحانه بزرگر

محمد حسین بزرگر

زهرا خزائی

زهرا مومیوند

زهرا هاشم نژاد

فاطمه امیا

فاطمه عبداللهی

مائده احمدی

محدثه جمال

محمد مهدی مشیری

مریم فریدونی

مهشید نصیری

نازنین فاطمه مهدوی وفا

یاسمین گودرزوندچگینی

مسابقه شماره ۴۹۲

به پنج نفر از خوانندگانی که به پرسش‌ها پاسخ صحیح بدهند، جوایزی به قید قرعه اهدا خواهد شد.

- ۱- حکمت ۱۴ نهج البلاغه در ارتباط با کدام یک از موضوع‌های زیر است؟
 ۱- اقبال و ادبار دنیا
 ۲- حسد و کینه‌توزی
 ۳- بی‌مهری نزدیکان
 ۴- احترام به همسایه

- ۲- بر اساس فرمایش مقام معظم رهبری در ایجاد نخبه کدام مورد مؤثر نیست؟
 ۱- استعداد طبیعی
 ۲- تجهیزات و فناوری
 ۳- همت و تلاش
 ۴- توفیق الهی

- ۳- حدیث شریف «بخیل کسی است که از سلام کردن بخل ورزد» از کدام امام معصوم (ع) است؟
 ۱- امام حسین (ع) ۲- امام حسن (ع) ۳- امام سجاد (ع) ۴- امام رضا (ع)

- ۴- طبق روایات متعدد از طرف اهل بیت (علیهم‌السلام) و اهل سنت، تعداد اسماء الحسنات برای خداوند متعال کدام مورد است؟
 ۱- ۹۷-۱ ۲- ۹۸-۲ ۳- ۹۹-۳ ۴- ۱۰۰-۴

- ۵- حداکثر برد عملیاتی موشک کورنت چند متر است؟
 ۱- ۵۰۰۰ متر ۲- ۵۵۰۰ متر ۳- ۶۰۰۰ متر ۴- ۶۵۰۰ متر

- ۶- مصر دارای چه تعداد نیروی نظامی فعال است؟
 ۱- ۴۰۰ هزار ۲- ۴۵۰ هزار ۳- ۵۰۰ هزار ۴- ۵۵۰ هزار

- ۷- طبق مطالعه‌های انجام شده بیش از چند درصد افراد چاق به بیماری کبد چرب غیرالکلی مبتلا هستند؟
 ۱- ۶۰-۱ ۲- ۶۵-۲ ۳- ۷۰-۳ ۴- ۷۵-۴

- ۸- کدام یک از مهم‌ترین علل بروز کبد چرب غیرالکلی است؟
 ۱- چاقی ۲- افزایش قند خون ۳- دیابت نوع ۲ ۴- همه موارد

- ۹- کدام یک از موارد زیر از آثار سینمایی مرتضی‌علی‌عباس میرزایی نیست؟
 ۱- آنزوا ۲- سه درجه تب ۳- خون خدا ۴- بیرو

- ۱۰- مطابق ماده ۲۸۰ قانون تجارت، امتناع از تأدیه وجه برات باید ظرف مدت چند روز از تاریخ وعده به وسیله نوشته‌ای که اعتراض عدم تأدیه نامیده می‌شود، معلوم شود؟
 ۱- ۱۵ روز ۲- ۱۰ روز ۳- ۳۰ روز ۴- ۵ روز

برندگان شماره ۴۸۹

- ۱- طاهره رضایی / چالدران
 ۲- سعید بدری / کرمانشاه
 ۳- علی خلجی / تهران
 ۴- اکبر کرمزاده / ارومیه
 ۵- حجت اقبالی / تهران

*خوانندگان عزیز، پاسخ صحیح را در قالب یک عدد ۱۳ رقمی، شامل: شماره مسابقه، پاسخ پرسش‌های ۱ تا ۱۰ (از چپ به راست)، نام و نام خانوادگی و نشانی خود را به سامانه پیام کوتاه ۱۰۰۰۰۵۹۴۳ ارسال کنید.

*برندگان عزیز که نام آنها در این صفحه درج شده است، می‌بایست شماره حساب بانک سپه خود را طی تماس تلفنی به شماره ۸۸۴۴۱۰۸۶ اعلام کنند تا جایزه به حساب آنها واریز شود.

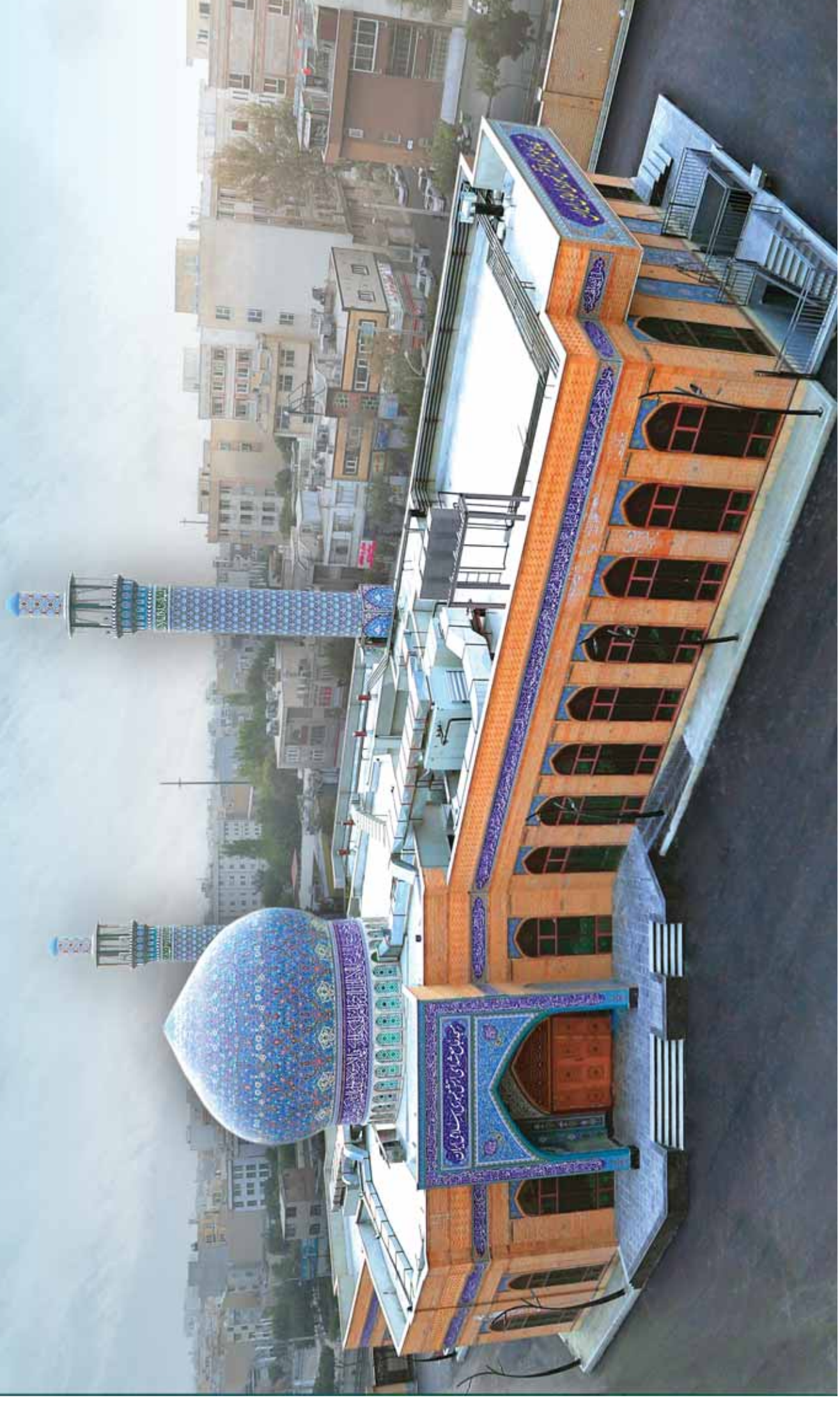
برگ اشتراک مجله صف

- نام: _____
 وضعیت خدمت متقاضی: _____
 اشتراک برای مدت: _____
 نحوه واریز حق اشتراک: برگه حقوقی دائم
 نحوه ارسال مجله: ارسال به یگان خدمتی کد حقوقی یگان: _____
 ۱- یگان خدمتی: _____
 ۲- نشانی محل سکونت: استان / شهرستان: _____
 کدپستی: _____
 تلفن ثابت: _____
 شماره کارگزینی (برای نظامیان): _____
 شاغل بارنشته یکساله غیر نظامی
 دائم یکساله ارسال به نشانی محل سکونت شش ماهه فیش بانکی تلفن همراه: _____
 کد حقوقی یگان: _____
 ارسال به نشانی محل سکونت تلفن همراه: _____

اطلاعیه

- حق اشتراک و هزینه ارسال نشریه برای مشترکان نظامی ۱۸۰ هزار ریال خواهد بود که با اعمال ۵۰ درصد یارانه، مبلغ ۹۰ هزار ریال برای هر ماه کسر خواهد شد.
- لازم است متقاضیان اشتراک ضمن تکمیل برگه تقاضای اشتراک، سایر مدارک خود را، شامل اصل برگه حقوقی و یا برگه پرداخت هزینه اشتراک (شماره حساب ۰۶۱۵۸۰۰۲۱۰۶۰۹ بانک سپه، به نشانی اینترنتی saff@aja.ir ارسال کنند.
- متقاضیان همچنین می‌توانند با مراجعه به پایگاه اطلاع‌رسانی ارتش به نشانی www.aja.ir نسبت به ثبت تقاضا و پرداخت هزینه اشتراک به صورت الکترونیک اقدام کنند.

مسجد جامع شهدای ارتش جمهوری اسلامی ایران
و مرکز بصیرت سازمان عقیدتی سیاسی ارتش ج.ا.ا

فراخوان جذب نمایندگی شرکت بیمه حکمت

شرکت بیمه حکمت در راستای اشتغال زایی خانواده های محترم کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران و با هدف ایجاد درآمد ثانویه برای کارکنان محترم شاغل ارتش، اقدام به جذب نمایندگی جنرال (فروش همه رشته های بیمه ای) و جذب نمایندگی در رشته بیمه عمر و سرمایه گذاری می نماید:

شرایط جذب نمایندگی در رشته بیمه عمر و سرمایه گذاری

* ویژه پرسنل و خانواده محترم ارتش جمهوری اسلامی ایران

شرایط جذب نمایندگی جنرال (فروش همه رشته های بیمه ای)

- ۱- برخورداری از امتیاز ویژه جهت فرزندان کارکنان و بازنشستگان ارتش در زمان اعطای کد نمایندگی
- ۲- اعطای کد نمایندگی بامدرک تحصیلی دیپلم و بالاتر بدون سابقه کار
- ۳- آموزش فنی، پشتیبانی و حمایت حرفه ای
- ۴- اعطای وام کمک هزینه راه اندازی دفتر نمایندگی
- ۵- ارائه بیمه درمان تکمیلی به نماینده و افراد تحت تکفل

شما می توانید جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره های

۰۲۱-۴۱۳۹۵۰۰۰ مرکز ارتباط با مشتریان بیمه حکمت و یا با شماره

۰۲۱-۴۱۳۹۵۶۱۴ واحد امور شعب و نمایندگان تماس حاصل فرمایید.

روابط عمومی شرکت بیمه حکمت